

JULIAN
BARNES

până când
m-a cunoscut

BABEL

Julian Barnes

Pana cand m-a cunoscut

Cuprins:

Trei costume și-o vioară
În flagrante
Portocrucea
Sansepolcro, Poggibonsi
Maligne și benigne
Spălătoru' de mașini
Pe-un morman de băligar
Gresie feminiană
Uneori un trabuc
Sindromul Stanley Spencer
Calul și crocodilul

Trei costume și-o vioară

Când își surprinse pentru prima dată soția înșelându-l, lui Graham Hendrick nu-i pasă nici cât negru sub unghie. Ba chiar se trezi chicotind de unul singur. Nici măcar nu-i dădu prin cap să-i pună mâna la ochi fiică-sii, pentru ca măcar ea să nu vadă.

Bineînțeles, Barbara fusese cea care orchestrase totul. Barbara, prima lui soție, spre deosebire de Ann, care era a doua și care tocmai comisese adulterul. Chit că la momentul respectiv nici măcar nu-l considerase adulter. Prin urmare, reacția de tip pas devant l'enfant n-ar fi fost adecvată. Și oricum, erau încă în perioada căreia Graham îi spunea „vremea mierii”.

Vremea mierii începuse pe 22 aprilie 1977, la Repton Gardens, când Jack Lupton îl prezentase unei parașu-tiste. Ajunsese la petrecere și era deja la al treilea pahar. Numai că alcoolul nu-l ajutase niciodată să se destindă: de îndată ce Jack îi făcuse cunoștință cu fata, în minte i se produsese un declic și numele îi fusese șters din memorie. Așa pățea întotdeauna la petreceri. Cu câțiva ani în urmă. Graham făcuse o experiență și încercase să repete numele fiecărei persoane cu care dăduse mâna. „Bună, Rachel.” „Salut, Lionel.” în fine, „Bună seara, Marion”. Numai că bărbații aveau impresia că erai homosexual și te priveau precaut, în timp ce femeile te întrebau politicos dacă erai bostonian sau dacă nu cumva făceai parte din școala gândirii pozitive. Graham abandonase această tehnică și reîncepuse să se simtă rușinat din cauza festelor pe care i le juca memoria.

În seara călduță de aprilie, sprijinindu-se de biblioteca lui Jack, departe de fumătorii care stăteau de vorbă, Graham se uitase curtenitor la femeia aceasta pe care încă n-o cunoștea, cu un păr blonziu, îngrijit și o cămașă în dungi care, din câte își dădea el seama, era din mătase.

Probabil că ai o viață foarte interesantă.

Da, așa e.

Cred că. Ești mai mereu pe drum.

Exact.

Faci și demonstrații, presupun.

Și-o imaginase rostogolindu-se prin aer, pe când un fum stacojiu ieșea cu un șuierat dintr-o cutie de tablă pe care și-o legase de gleznă.

Mă rog, asta e din cealaltă căprărie. (Care Oumnezeu o fi fost aia?)

Totuși, probabil că-i destul de periculos.

Ce. A, te referi la zboruri?

E de mirare cât de des se sperie bărbații de avioane, își zisese Arin. Pe ea, una, n-o deranjau absolut deloc.

Nu, nu zborurile, chestia ailaltă. Săritul. Ann își înclinase capul, ca într-o întrebare mută.

Săritul.

Graham își pusese paharul pe un raft și-și mișcase mâinile ca și cum ar fi încercat să-și păstreze echilibrul. Ann își înclinase capul și mai mult. Bărbatul prinsese nasturele din mijloc al sacoului între degete și-l trăsese brusc în jos, cu o precizie cazonă.

— Of, spusese el într-un târziu. Am crezut că ești parașutistă.

Partea de jos a feței lui Ann se recompusese într-un zâmbet, după care expresia ochilor ei trecuse încet de la compasiunea sceptică la amuzament.

— Fack mi-a zis că ești parașutistă, repetase el, de parcă reiterarea formulei și divulgarea sursei de informații ar fi făcut totul plauzibil.

În realitate, era exact pe dos, bineînțeles. Fără îndoială că avea de-a face cu un nou exemplu încadrat de Jack la categoria „salt din poziția ghemuit cu capul înainte, găozar bătrân”.

În cazul ăsta, ripostase ea, nici tu nu ești istoric și nu predai la London University.

Ferească Dumnezeu, zisese Graham. Ți se pare că arăt a universitar?

Habar n-am cum arată universitarii. Nu sunt și ei ca toată lumea?

Da' de unde, răspunsese Graham îndârjit. Poartă ochelari și sacouri cafenii din catifea reiată, sunt cocoșați și meschini, îi roade gelozia și se dau toți cu Old Spice.

Ann se uitase la el. Avea ochelari și era îmbrăcat cu un sacou cafeniu din catifea reiată.

Sunt neurochirurg, spusese el. Mă rog, nu chiar. Sunt la început de drum. Mai întâi trebuie să practic pe alte părți ale corpului, logic. Deocamdată am ajuns la umeri și gât.

Trebuie să fie foarte interesant, zisese Ann, neștiind până unde să împingă mefiența. Și greu, adăugase ea.

E greu, nici vorbă.

Graham își mișcase ochelarii pe nas, deplasându-i în lateral înainte de a-i readuce exact în poziția în care stătuseră și până atunci. Era înalt, cu un chip alungit, împins înainte, și un păr brun, cu fire cărunte ici și colo, de parcă i-ar fi scuturat cineva o piperniță deasupra capului.

Pe lângă asta, e și periculos.

Cred și eu.

Nu era de mirare că avea părul în halul ăsta.

— Dar partea cea mai periculoasă, explicase el, e zborul.

Ann zâmbise, iar el o imitase. Nu era doar drăguță, ci și prietenoasă.

— De felul meu, sunt cumpărătoare, mărturisise ea. Cumpăr haine.

De felul meu, sunt universitar, spusese el. Predau istorie la London University.

Iar eu de felul meu sunt magician, zisese Jack Lupton, sătul să tot dea târcoale conversației lor și decizându-se s-o schimbe prin propria prezență. Predau magia la Universitatea Vieții. Ce beți, vin sau vin?

— Pleacă de aici, Jack, îl expediase ferm Graham. Iar Jack plecase.

Privind înapoi, Graham înțelese cu o limpezime neașteptată ce viață insipidă dusese până atunci. Asta, bineînțeles, dacă nu cumva limpezimea neașteptată era întotdeauna componenta înșelătoare a privitului înapoi. La momentul cu pricina, avea treizeci și opt de ani; însurat de cincisprezece; zece ani în același serviciu; o ipotecă solidă, achitată pe jumătate. Probabil că și din viață i se dusese tot jumătate; deja simțea c-o luase la vale.

Nu că Barbara ar fi privit lucrurile la fel. Și nu că el i-ar fi prezentat problema în felul ăsta. Dar mai știi, poate tocmai asta era una dintre cauzele necazurilor.

Pe vremea aceea, continua să țină la Barbara, deși n-o iubea de-adevăratelea, iar de cinci ani nu mai simțea urmă de mândrie sau măcar de interes pentru relația lor. Ținea în schimb la fata lor, Alice, chit că – spre relativa lui surprindere – nu-i provocase niciodată emoții deosebit de profunde. Se bucura când lua note mari la școală, dar se îndoia că bucuria asta nu era de fapt un fel de ușurare la aflarea veștii că nu făcea prostii; cum să-ți dai seama? Nutrea totodată o afecțiune nesănătoasă pentru serviciu, numai că ea scădea de la an la an, pe măsură ce studenții care-i încăpeau pe mână erau tot mai necopți, mai leneși fără voia lor și mai puțin accesibili ca niciodată, indiferent de politețea cu care te tratau.

În cei cincisprezece ani de căsătorie n-o înșelase niciodată pe Barbara, fiindcă i se părea un lucru urât, dar, bănuia el, și din cauză că nu fusese tentat niciodată (când studentele cu fuste scurte se așezau picior peste picior în fața lui, le alegea subiectele cele mai grele pentru lucrări, determinându-le să împrăștie vorba că era o muhaia cu lapte în loc de sânge). De asemenea, nu se gândise niciodată să facă altceva și nu credea că ar fi găsit o muncă pe care s-o îndeplinească la fel de ușor. Citea foarte mult,

lucra în grădină, dezlega rebusuri și își proteja proprietatea. La treizeci și opt de ani, aproape că avea sentimentul că ieșise deja la pensie.

Dar când o întâlnește pe Ann-nu cu prima ocazie, la Repton Gardens, ci mai târziu, după ce făcuse tâmpenia de-a o invita să iasă cu el – începu să aibă impresia că un canal de comunicare cu eul lui de acum douăzeci de ani, blocat de multă vreme, fusese repus brusc în funcțiune. Se simți din nou capabil de nebunii și de puseuri idealiste, în plus, corpul lui păru să dea semne de retrezire la viață. Prin asta nu voia să spună doar că-i plăcea foarte mult sexul (deși firește că voia să spună și asta), ci și că încetase să se considere un purtător de creier și atât. De cel puțin zece ani găsea rosturi din ce în ce mai puține pentru propriul corp; locul tuturor plăcerilor și emoțiilor, care pe vremuri părea să se întindă până la suprafața pielii, se repliase în spațiul strâmt din mijlocul capului. Toate lucrurile pe care le prețuia i se îngrămădeau între urechi. Bineînțeles, își îngrijea corpul, dar cu același interes mut și impasibil cu care își privea mașina. Ambele trebuiau alimentate și spălate la intervale variabile; ambele se defectau ocazional, dar de obicei puteau fi reparate.

— Cum de își luase inima-n dinți și sunase? Știa foarte bine cum: ducându-se singur cu preșul. Se așezase la birou într-o dimineață, cu o listă de numere la care trebuia să sune, și strecurase și numărul „ei”. Printre negocieri înverșunate legate de orar și manifestări reținute ale interesului din partea editorilor unor publicații elitiste, se trezise la un moment dat sunând la „ea”. Nu mai invitase pe nimeni (adică nici o femeie) la prânz (mă rog, la un prânz neprofesional) de ani buni. Nu i se păruse relevant. Inșă nu trebuia decât să se prezinte, să se asigure că femeia își amintea de el și s-o invite. Iar ea acceptase; ba mai mult, zisese „da” chiar de la prima propunere. Lui Graham îi plăcuse lucrul ăsta; îi dăduse încrederea necesară ca să-și

țină verigheta pe deget pe durata prânzului. Preț de o clipă cochetase cu ideea de-a o scoate.

Iar lucrurile se desfășuraseră la fel de simplu și mai departe. Fie el, fie ea spunea „Ce-ar fi să.”, celălalt răspundea prin „Da” sau „Nu” și în felul ăsta se luau deciziile. Nu existau acele speculații legate de motive, care apăreau constant în căsnicia lui cu Barbara. De fapt, nu asta ai vrut să spui, Graham, nu-i așa? Când ai zis x, presupun că te-ai referit la y, Graham, nu? Viața lângă tine e ca un joc de șah în care adversarul are două rânduri de cai, Graham. Într-o seară din al șaptelea an de căsnicie, după o cină aproape lipsită de tensiuni, după ce Alice se dusesse la culcare, iar el părea cum nu se poate mai împăcat și mulțumit, îi spusese Barbarei, cu o minusculă exagerare:

— Mă simt foarte fericit.

Iar Barbara, care tocmai strângea firimiturile de pe masă, se răsucise pe călcâie, cu mâinile ascunse în mănușile roz și lucioase de cauciuc, și răspunsese printr-o întrebare:

— Din ce porcărie încerci să scapi?

Existaseră destule schimburi de replici asemănătoare și înainte, și după aceea, dar ăsta îi rămăsese în minte. Poate tocmai fiindcă nu încerca să scape din nici o porcărie. De atunci încolo se surprinsese ezitând înainte de a-i mărturisi că o iubea, că era fericit sau că lucrurile mergeau bine, oprit în loc de o întrebare inevitabilă: dacă-i spun Barbarei ce simt, există vreun lucru de la care o să creadă că vreau să mă sustrag, sau pe care o să fie convinsă că am de gând să-l minimalizez? Dacă nu exista, deschidea gura și-i spunea. Dar asta alunga orice urmă de spontaneitate.

Spontaneitate, franchețe, repararea canalelor de comunicare cu propriul corp: Ann îl introdusese nu doar în zona plăcerii (asta ar fi putut s-o facă multe), ci și în cea a abordărilor ei complexe, a savurării ei labirintice; ba chiar

izbutise să-1 împrăspăteze pentru amintirile plăcerii. Tiparul acestui demers nu varia câtuși de puțin: la început un spasm de recunoaștere în timp ce o vedea pe Ann făcând ceva (mâncând, făcând dragoste, vorbind, ba chiar stând în picioare sau umblând); apoi o perioadă de recuperare mimetică, până când se simțea în largul lui în prezența plăcerii respective; la final, un soi de gratitudine combinată cu un resentiment grețos (la început nu înțelesese cum era posibil, dar se vede treaba că era). Însă indiferent cât îi era de recunoscător pentru că-1 învățase și oricât aprecia faptul că aflase prima secretul (fără asta, el cum ar fi putut să bage la cap?), uneori se trezea cuprins de neliniște și de o supărare reziduală la gândul că Ann ajunsese la țintă înaintea lui. În fond și la urma urmei, era cu șapte ani mai mare ca ea. În pat, de pildă, dezinvoltura ei increzătoare părea adeseori să-i scoată în evidență (cu nuanțe critice, aproape batjocoritoare) stângăcia precaută și rigidă. Hei, stai puțin, așteaptă-mă, își spunea; iar alteori, înciudat de-a binelea: Chestia asta de ce n-ai învățat-o cu mine?

Ann își dădea seama de asta – îl determina pe Graham să o facă să-și dea seama-fără să aibă impresia vreunei amenințări. Dacă ar fi dezbătut problema, cu siguranță că ar fi făcut-o să dispară. În plus, existau numeroase zone în care Graham era mult mai avizat decât ea. Pentru Ann, istoria era o bibliotecă formată din cărți închise. Știrile nu prezentau interes fiindcă erau inevitabile și neinfluențabile. Politica o plictisea, cu excepția micii satisfacții de cartofor pe care o simțea când se discuta bugetul și a satisfacției nițeluș sporite din perioada alegerilor generale. Cu eforturi, reușea să-i enumere pe membrii importanți ai guvernului; atâta doar că de obicei era în urmă cu un guvern.

Îi plăcea să călătorească, lucru la care Graham aproape că renunțase (era tot o activitate care i se desfășura mai mult între urechi). O atrăgeau arta modernă

și muzica life veche, și-i plăcea la nebunie să facă mâncare și să citească. Lui Graham, majoritatea acestor preferințe i se păreau înrudite cu ale lui și toate erau de înțeles. Pe vremuri lui Ann îi plăcuse și să meargă la cinematograful – în fond, jucase diverse roluri mici în câteva filme – dar acum nu mai avea chef, ceea ce pe Graham nu-l deranja deloc.

La prima întâlnire, fata nu ieșise la vânătoare.

— Am treizeci și unu de ani, n-am fost expusă în vitrină și n-am ieșit la vânătoare, îi spusese ea recent unui unchi ultrapreocupat, care își fixase iscoditor privirile pe inelarul mâinii ei stângi.

Nu se mai aștepta ca fiecare petrecere sau masă să-i aducă partenerul perfect – sau măcar unul corespunzător. În plus, constatase deja neconcordanța zăpăcitoare, de-a dreptul comică, dintre intenții și rezultate. Aveai chef de o relație scurtă, aproape făcând abstracție de contact, și te îndrăgosteai de mama individului; la rândul lui, acesta ți se părea bun, dar nu nemaipomenit, și în spatele imaginii de băiat la locul lui, gata să-ți aducă o băutură de la bar, descopereai un egoism intratabil. Ann nu se considera deziluzionată sau (așa cum o credeau câteva prietene) ghinionistă; pur și simplu se mai deșteptase pe parcurs. Gândindu-se la diverse menages a trois incomode, la avorturi muiate în lacrimi și la relațiile sulfuroase și chiar degradante în care se lăsaseră antrenate unele dintre amicele ei, ajunsese la concluzia că, prin comparație, scăpase relativ neșifonată.

Pentru Graham, faptul că nu era foarte arătos reprezenta un avantaj; Ann considera că asta îl făcea mai autentic. Nici nu mai conta dacă era sau nu căsătorit. Prietenele lui Arme decretaseră că, odată ce împlineai treizeci de ani – și dacă nu deveneai pedofilă-bărbații peste care dădeai erau fie homosexuali, fie psihotici, fie însurați, iar dintre aceste trei categorii ultima era, evident, cea mai bună. Sheila, prietena cea mai apropiată a lui Ann,

susținea că în orice caz bărbații căsătoriți erau de preferat burlacilor fiindcă miroseau mai frumos: nevestele le duceau întotdeauna hainele la curățătorie. Pe când

hainele burlacilor trăsneau a țigări și a subsuori.

Pe Ann prima relație cu un bărbat însurat o tulburase; se simțise dacă nu ca o hoață, în orice caz ca o delincventă cu ștaif. Dar asta nu durase mult; iar acum era de părere că, dacă mariajul se răsufă, nu mai era vina ei, corect? Dacă bărbații călcau strâmb înseamnă că asta voiau; în cazul în care adoptai o poziție principială și făceai front comun cu celelalte femei, lucrurile nu se schimbau deloc. Nu te alegeai cu mulțumiri pentru o virtute negativă, soțul mai stătea puțin și-și găsea o pațachină, iar soția habar n-avea de sprijinul tău tăcut. Prin urmare, când luă prânzul cu Graham pentru prima dată și-i observă verigheta, nu făcu decât să-și spună: Mă rog, măcar știm o treabă. Situația devenea întotdeauna delicată când trebuia să întrebi. Uneori bărbații porneau de la premisa că voiai să fii mințită și chiar asta făceau, tentându-te apoi să formulezi comentarii inutile sarcastice, de genul „Da' știu că te pricepi să calci”.

La sfârșitul unei mese cu un scop profund evaluator, Graham se aplecă spre Ann și, din cauza emoției, nu reuși să-și delimiteze cele două propoziții.

— O să mai iei și altă dată prânzul cu mine apropo sunt însurat?

Ea zâmbi și răspunse simplu:

— Da, o să mai iau. Mersi că mi-ai spus.

După cel de-al doilea prânz, la care băură ceva mai mult, o ajută să-și pună haina zelos, netezind stofa peste una dintre clavicule, ca și cum materialul s-ar fi șifonat pe neașteptate. Când Ann o informă pe Sheila că acesta fusese pragul de sus al contactului fizic după trei întâlniri, prietena ei avu următorul comentariu:

Poate că e și poponar, și însurat. La care Ann se surprinse replicând:

Nu contează.

Și chiar nu conta. Mai bine zis, n-ar fi contat, își zise Ann. Oricum, ea află după o perioadă cuviincioasă (și după ce emisese atâtea semnale, încât ar fi făcut chiar și o flotă de război să-și schimbe cursul) că Graham nu era homosexual. La început, făcură dragoste de parcă asta ar fi așteptat lumea de la ei; dar treptat începură s-o facă într-un ritm cât de cât normal și din motive normale. După trei luni, Graham pretextă o conferință la Nottingham, iar cei doi își petrecură weekendul străbătând cu mașina stațiuni balneare înnegrite de fum și mlaștini care începeau brusc și lângă care se ridicau ziduri de granit. Separat, fiecare se întrebă neliniștit ce s-ar fi putut întâmpla dacă Barbara ar fi sunat la hotel și ar fi descoperit că se cazase deja acolo, sub numele de doamna Graham Hendrick. Tot separat, fiecare decise că data viitoare aveau să ia două camere, folosindu-și numele reale.

Ann constată cu o surprindere dătătoare de fiori că se îndrăgostise de Graham. Nu păruse cătuși de puțin un candidat plauzibil: era pripit și stângaci, iar la restaurant se lovea de picioarele meselor când se ridica să plece; pe când bărbații pe care fusese cât pe-aci să-i iubească până atunci se arătaseră destinși și în largul lor. De asemenea, Graham corespundea imaginii lui Ann despre intelectuali, deși ea descoperi că-i dispăcea să vorbească despre propria muncă și părea mult mai interesat de a ei. La început, spectacolul lui reșezându-și ochelarii pe nas și aplecându-se asupra numărului special al ediției franceze din Vogue dedicat pret-a-porter-urilor o frapase, părându-i-se comic și vag amenințător; dar după ce, în replică, Graham nu se mai arată interesat ca ea să-l însoțească la biblioteca de periodice Colindale și să-l ajute la colaçionarea diverselor materiale

referitoare la grevele și demonstrațiile interbelice, Ann începu să nu-și mai facă griji.

Se simțea concomitent mai tânără și mai bătrână ca el. Uneori îl compătimea pentru obtuzitatea vieții lui de până atunci; alteori o obseda gândul că nu avea să știe niciodată atât de multe ca Graham și că nu avea să-și poată susține punctul de vedere cu precizia și logica pe care le observa la el. Câteodată, pe când stăteau amândoi în pat, se surprindea gândindu-se la mintea lui. Sub claia de păr încărunțit pe ici, pe colo, cum se diferenția conținutul după ce se găsea sub capelura ei blondă, îngrijită, pieptănată atent și ușor vopsită? Dacă i-ai fi despicat capul, ai fi sesizat rapid diferența de structură? Dacă Graham ar fi fost într-adevăr neurochirurg, poate ar fi lămurit-o.

După ce relația continuă vreme de șase luni, apăru necesitatea de-a o anunța pe Barbara. Asta nu din punctul de vedere al lui Ann, ci al amândurora: își asumau prea multe riscuri; era mai bine să-i spună când voiau ei decât să fie siliți să mărturisească după o perioadă de suspiciuni dureroase pentru Barbara și împovărătoare pentru ei doi. Totodată, ar fi fost mai curat și mai ușor pentru Barbara. Asta își spuseră unul altuia. În plus, pe Graham îl enerva să se ducă la toaletă ori de câte ori voia să se uite la fotografia lui Ann.

Dădu greș de două ori. Prima dată fiindcă Barbara era relativ bine dispusă și n-ar fi suportat s-o amărăscă, a doua oară fiindcă manifesta o ostilitate veselă și Graham n-ar fi vrut ca ea să creadă că-i spunea despre Ann drept răzbunare. Voia ca anunțul să fie fără echivoc.

Până la urmă, o făcu procedând ca un laș: își petrecu noaptea cu Ann. Nu era nimic planificat, dar adormiră după ce făcuseră dragoste, iar când Ann îl trezi, bătându-l panicată pe braț, Graham își zise dintr-odată: Și la ce bun, mă rog? De ce să mă duc înapoi pe frigul ăsta doar ca să mă culc lângă o soție pe care n-o iubesc? Așa că se întoarse

pe partea cealaltă și lăsa moralitatea neutră a somnului să rostească declarația în locul lui.

În mod normal, la ora întoarcerii Alice ar fi trebuit să fie deja la școală. Numai că o găsi acasă.

— Tați, azi pot să mă duc la școală, nu?

Graham detesta momentele astea. Se întoarse spre Barbara, dându-și seama că nu avea s-o mai privească niciodată ca până atunci, oricât i s-ar fi părut de neschimbătoare și de neschimbabilă: buclele negre și scurte, fața drăguță și dolofană, creionul de ochi turcoaz. Nu-și trăda emoțiile și-1 privea fără nici o expresie, ca pe un crainic de știri de la televizor.

— Ăă.

Se uită din nou la Barbara, dar tot degeaba.

— Ăă. Nu văd de ce nu.

Azi avem test la istorie, tați.

Atunci trebuie să te duci.

Trebuie? Trebuie? Cu ce drept dai verdicte despre ce trebuie? Ia să te-aud, cu ce drept?

La supărare, chipul rotund al Barbarei se lungea, iar trăsăturile blânde i se înăspreau.

Graham detesta momentele astea și mai mult. Nu se pricepea să discute în contradictoriu cu Barbara, care opera întotdeauna cu principii iremediabil non-academice. Cu studenții lui era în stare să dezbată lucrurile așa cum se cuvenea: cu calm, în mod logic, pe baza unor fapte unanim acceptate. Acasă, baza asta lipsea; discuția (de fapt, sistemul de beșteleli cu sens unic) nu părea să înceapă cu începutul, ci se declanșa pe nepusă masă undeva la mijloc, în timp ce acuzațiile pe care le avea de contracarat reprezentau o însăilare domestică de ipoteze, aserțiuni, închipuiri și răutăți. Și mai urâtă era nedomolita vigoare emoțională a divergenței: exista amenințarea ca

prețul victoriei să fie ura furibundă, tăcerea ofuscată sau un satâr înfipt în ceafă.

Alice, du-te la tine-n cameră până când maică-ta și cu mine lămurim chestia asta.

Da' de ce? De ce să n-audă și ea de unde-ți vin ideile despre ce trebuie? Asta ai făcut toată noaptea, ai stabilit ce trebuie? Și te-ai întors cu niște obligații frumoșele, nu? Hai, spune-mi ce trebuie să fac pe ziua de azi.

O, Doamne, lucrurile scăpaseră deja de sub control.

Ai pățit ceva, Alice? Întrebă el încet. Fiica lui își plecă repede capul.

Nu, tați.

— I-a curs sânge din nas. Nu trimit copilul la școală cu hemoragie nazală. Nu la vârsta asta.

Iar începea. „La vârsta asta” – ce putea să însemne așa ceva?

Existau vârste la care puteai să-ți trimiți fiicele la școală cu hemoragie nazală? Sau Barbara efectua pur și simplu o retragere de numerar din contul bancar elvețian al motivelor „feministe” pentru care făceai sau nu un anumit lucru? Să se fi legat totul de domeniul privat mamă-fiică de pe care Graham fusese alungat ritualic cu câțiva ani în urmă? Era „hemoragie nazală” un eufemism?

— Acum e bine.

Alice își ridicase fața în așa fel încât tatăl ei să-i vadă nările. Chiar și așa însă, interiorul lor rămăsese în umbră; Graham nu știa dacă trebuie să se aplece și să le cerceteze. Habar n-avea ce să facă.

— Alice, asta e un obicei scârbos, anunță Barbara, făcându-și fiica să-și plece la loc capul cu un gest aspru. Du-te la tine-n cameră, întinde-te și, dacă peste o oră te simți mai bine, o să te trimit la școală cu câteva rânduri pentru doamna profesoară.

Graham își sesiză nepriceperea pentru genul ăsta de dispute.

Dintr-o mișcare, Barbara își reafirmase autoritatea asupra fetei, se asigurase că aceasta avea să rămână acasă, ca martor la procesul tatălui delincvent, și se prezentase ca instanță eliberatoare a lui Alice, consolidând astfel alianța feminină împotriva lui Graham. Cum naiba făcea?

— Ei bine., rosti Barbara pe un ton mai degrabă declarativ decât întrebător, cu o fracțiune de secundă înainte ca Alice să închidă ușa de la bucătărie.

Graham detesta momentele astea. Se întoarse spre Barbara, dându-și seama că nu avea s-o mai privească niciodată ca până atunci, oricât i s-ar fi părut de neschimbătoare și de neschimbabilă: buclele negre și scurte, fața drăguță și dolofană, creionul de ochi turcoaz. Nu-și trăda emoțiile și-l privea fără nici o expresie, ca pe un crainic de știri de la televizor.

— Ăă.

Se uită din nou la Barbara, dar tot degeaba.

Ăă. Nu văd de ce nu.

Azi avem test la istorie, tați.

Atunci trebuie să te duci.

Trebuie? Trebuie? Cu ce drept dai verdicte despre ce trebuie? Ia să te-aud, cu ce drept?

La supărare, chipul rotund al Barbarei se lungea, iar trăsăturile blânde i se înăspreau.

Graham detesta momentele astea și mai mult. Nu se pricepea să discute în contradictoriu cu Barbara, care opera întotdeauna cu principii iremediabil non-academice. Cu studenții lui era în stare să dezbată lucrurile așa cum se cuvenea: cu calm, în mod logic, pe baza unor fapte unanim acceptate. Acasă, baza asta lipsea; discuția (de fapt, sistemul de beșteleli cu sens unic) nu părea să înceapă cu începutul, ci se declanșa pe nepusă masă

unde va la mijloc, în timp ce acuzațiile pe care le avea de contracarat reprezentau o însăilare domestică de ipoteze, aserțiuni, închipuiri și răutăți. Și mai urâtă era nedomolita vigoare emoțională a divergenței: exista amenințarea ca prețul victoriei să fie ura furibundă, tăcerea ofuscată sau un satâr înfipt în ceafă.

Alice, du-te la tine-n cameră până când maică-ta și cu mine lămurim chestia asta.

Da' de ce? De ce să n-audă și ea de unde-ți vin ideile despre ce trebuie? Asta ai făcut toată noaptea, ai stabilit ce trebuie? Și te-ai întors cu niște obligații frumușele, nu? Hai, spune-mi ce trebuie să fac pe ziua de azi.

O, Doamne, lucrurile scăpaseră deja de sub control.

Ai pățit ceva, Alice? Întrebă el încet. Fiica lui își plecă repede capul.

Nu, tați.

— I-a curs sânge din nas. Nu trimit copilul la școală cu hemoragie nazală. Nu la vârsta asta.

Iar începea. „La vârsta asta” – ce putea să însemne așa ceva?

Existau vârste la care puteai să-ți trimiți fiicele la școală cu hemoragie nazală? Sau Barbara efectua pur și simplu o retragere de numerar din contul bancar elvețian al motivelor „feministe” pentru care făceai sau nu un anumit lucru? Să se fi legat totul de domeniul privat mamă-fiică de pe care Graham fusese alungat ritualic cu câțiva ani în urmă? Era „hemoragie nazală” un eufemism?

— Acum e bine. Alice își ridicase fața în așa fel încât tatăl ei să-i vadă nările. Chiar și așa însă, interiorul lor rămăsese în umbră; Graham nu știa dacă trebuie să se aplece și să le cerceteze. Habar n-avea ce să facă.

— Alice, asta e un obicei scârbos, anunță Barbara, făcându-și fiica să-și plece la loc capul cu un gest aspru. Du-te la tine-n cameră, întinde-te și, dacă peste o oră te

simți mai bine, o să te trimit la școală cu câteva rânduri pentru doamna profesoară.

Graham își sesiză nepriceperea pentru genul ăsta de dispute.

Dintr-o mișcare, Barbara își reafirmase autoritatea asupra fetei, se asigurase că aceasta avea să rămână acasă, ca martor la procesul tatălui delincvent, și se prezentase ca instanță eliberatoare a lui Alice, consolidând astfel alianța feminină împotriva lui Graham. Cum naiba făcea?

— Ei bine., rosti Barbara pe un ton mai degrabă declarativ decât întrebător, cu o fracțiune de secundă înainte ca Alice să închidă ușa de la bucătărie.

Graham nu răspunse. Aștepta să audă pașii fetei pe scări. Dar nu auzi decât:

— Ei biiiiiiiiineeeeeeeeeee.

Singura tehnică pe care și-o însușise Graham în cincisprezece ani era să permită pronunțarea primelor zeci de acuzații înainte să intervină.

— Graham, ce te-a apucat să umbli teleleu toată noaptea, să nu mă anunți, să te-ntorci acasă la ora asta și să-ncerci să dictezi în locul meu?

Patru acuzații dintr-un foc. Graham simțea deja că începuse să se detașeze de casă, de Barbara și chiar de Alice. Iar dacă Barbarei îi trebuiau jocuri complicate prin care să-și atragă simpatia lui Alice, atunci era limpede că avea mai multă nevoie de fată decât el.

— Am pe cineva. Te las.

Barbara îl privi ca și cum nu l-ar fi recunoscut. Nu mai era nici măcar crainicul de știri; aproape că se transformase într-un spărgător. Nu scoase un cuvânt. Graham simți că era rândul lui să vorbească, dar nu prea mai era mare lucru de zis.

Am pe cineva. Nu te mai iubesc. Te las.

Ba nu mă lași. Am eu grijă. Dacă-ncerci, mă duc la. la conducerea Universității.

Era tipic pentru ea să gândească în felul ăsta. Credea că n-ar fi putut să aibă o aventură decât cu o studentă. Până într-atât îl considera de limitat. Înțelegerea acestui fapt îi dădu mai multă încredere.

— Nu e studentă. Te las.

Barbara scoase un țipăt foarte ascuțit, iar lui Graham nu-i veni să creadă ce auzea. După ce ea termină, se mulțumi să-i spună:

— Cred că Alice era oricum de partea ta și fără ches tia asta.

Barbara scoase un nou țipăt, la fel de tare și de lung. Graham se simți neclintit, aproape trufaș. Voia să plece; avea de gând să plece; avea de gând s-o iubească pe Ann.

22

Ba nu, o iubea deja pe Ann. Avea de gând s-o iubească în continuare.

— Ai grijă, s-ar putea ca efectul să fie taman pe dos. Bun, acum am de lucru.

În ziua aceea ținu trei cursuri despre Baldwin, fără să se plictisească nici de propriile repetiții, nici de banalitățile bine intenționate ale studenților. O sună pe Ann și-i spuse să-l aștepte seara. În pauza de prânz cumpără o valiză mare, un tub de pastă de dinți, niște ață dentară și o flanelă moale ca o blană de urs. Avea sentimentul că pleca în vacanță. Da, chiar avea să fie o vacanță, una lungă, nesfârșită; ba mai mult, una în cadrul căreia aveau să existe altele mai mici. Ideea îl făcu să se simtă caraghios. Se întoarse la magazin și cumpără un film foto.

Ajunse acasă la cinci și se duse direct sus, fără să-și caute soția sau fiica. Chemă un taxi de la telefonul de lângă pat. Chiar când punea receptorul la loc în furcă, Barbara intră în dormitor. Graham nu-i vorbi, mulțumindu-se să-și

deschidă valiza nouă pe pat. Se uitară amândoi înăuntru; cutia de un portocaliu strident a filmului Kodak parcă îi privea.

Nu iei mașina.

Nu iau mașina.

Nu iei nimic.

Nu iau nimic.

Ba iei tot, tot, ai auzit?

Graham continuă să umple valiza cu haine.

Vreau cheile de la intrare.

Ia-le.

O să schimb încuietoarea.

(Atunci la ce-ți mai trebuie cheile? Se întrebă Graham indiferent.)

Barbara plecă. Graham termină de împachetat hainele, mașina de ras, o fotografie a părinților și o alta a fetei, după care dădu să închidă valiza. Era doar pe jumătate plină. Tot ce-și dorea din casă ar fi încăput într-o geantă de umăr. Descoperirea îl înveseli și-l făcu să se simtă ușurat. Citise cândva o biografie a lui Aldous Huxley și își aminti că-l nedumerise comportamentul scriitorului după ce casa din Hollywood îi arsese din temelii. Huxley stătuse frumușel deoparte și se uitase. Manuscrisele, caietele cu însemnări și întreaga bibliotecă îi fuseseră distruse fără ca autorul să facă vreun gest. Ar fi avut timp berechet, dar preferase să salveze trei costume și-o vioară. Graham avu acum sentimentul că în sfârșit înțelege. Trei costume și-o vioară. Își coborî privirile spre valiză și se rușina ușor când văzu cât era de mare.

Când o ridică, auzi hainele mișcându-se cu un foșnet spre margine; la ora sosirii la Ann, aveau să fie gata șifonate. Lăsă valiza în vestibul și intră în bucătărie. Barbara era așezată la masă. Îi puse în față cheile de la

mașină și pe cele ale casei. Drept răspuns, ea îi împinse o pungă mare de plastic cu rufe murdare.

— Să nu-ți închipui că ți le spăl.

El încuviință din cap și ridică punga.

Ar trebui să-mi iau rămas-bun de la Alice.

S-a dus la o prietenă. Rămâne la ea peste noapte. I-am dat voie. La fel ca tine, adăugă Barbara, chit că vocea îi era mai mult agasată decât veninoasă.

Care prietenă?

Barbara nu răspunse. Graham mai dădu o dată din cap și plecă. Cu valiza în mâna dreaptă și rufele murdare în stânga, străbătu aleea de la intrare, ajunse pe Wayton Drive și coti pe Highfield Grove. Acolo îi spusese taximetristului să-l aștepte. Nu voise s-o pună pe Barbara într-o situație delicată (poate chiar se gândise să smulgă un strop de compasiune plecând pe jos), dar al naibii să fie dacă avea să ajungă la Ann, pentru Partea a Doua a vieții lui, cu transportul în comun.

Taximetristul se uită la Graham și la bagaje fără comentarii. Graham își zise că arăta, probabil, ca o aventură ratată de miez de noapte care fie se terminase prea repede, fie ținuse prea mult. Dar se simți destul de încrezător ca să nu dea explicații, așa că se sui în spate și începu să fredoneze ceva în surdină. După un kilometru și jumătate văzu un coș de gunoi din șipci de lemn, îi spuse șoferului să oprească și aruncă punga de plastic. Nu puteai să te prezinți pentru vremea mierii cu un vraf de rufe murdare.

Așa începu vacanța nesfârșită. Graham și Ann petrecură șase luni în apartamentul ei, înainte să-și găsească o casuță cu terasă și grădină în Clapham. Barbara își dovedi încă o dată capacitatea de a-l pune pe Graham pe picior greșit, insistând să divorțeze imediat. Nici nu vru să audă de despărțire în fapt și nepotrivire de caracter: își dorea un

divorț cum scrie la carte, cu desfacerea căsătoriei din culpă. În fața pretențiilor ei, Graham rămase la fel de pasiv ca Huxley. Avea să achite mai departe ipoteca, avea să plătească pensie alimentară pentru Alice, iar Barbara putea să păstreze mașina și tot ce se afla în casă. Ea însă nu era dispusă să accepte bani pentru sprijinul explicit, ci doar indirect. Intenționa să-și găsească o slujbă. Graham – și ulterior judecătoria – considerară propunerile corecte.

Hotărârea judecătorească intră în vigoare la sfârșitul verii lui 1978; Graham avea voie să-o vadă pe Alice o dată pe săptămână. Nu după mult timp, el și Ann se căsătoriră, își petrecură luna de miere pe insula Naxos, într-o casă văruiată și urât mirositoare al cărei proprietar era unul dintre colegii lui Graham. Se comportară cum era normal pentru o pereche în situația lor – făcând dragoste des, bând zdravăn vin de Samos și uitându-se mai mult decât era cazul la caracatițele care se uscau pe zidurile portului. Totuși, Graham se simțea ciudat de necăsătorit. Era fericit, dar nu se simțea însurat.

După două săptămâni se întoarseră la Pireu la bordul unei ambarcațiuni pline de vite și de văduve, iar pe urmă se îmbarcară pe un vas doldora de universitari și de pensionari, care porni pe Adriatică și-i duse până la Veneția.

După cinci zile reveniră acasă cu avionul. În timp ce aeronava survola Alpii, Graham își ținu de mână soția cochetă, cumsecade și neameliorabilă, și își repetă cu o voce joasă că era un bărbat fericit. Aceasta fusese vacanța dinăuntrul vacanței; acum avea să reînceapă vacanța exterioară. Nu părea să existe nici cel mai mic motiv ca ea să se termine vreodată.

Iar pe durata următorilor doi ani, Graham începu frumușel să se simtă însurat. Poate că, fără să-și dea seama, se așteptase să fie la fel ca prima dată. Căsnicia cu

Barbara însemnase un vârtej erotic intens, deși nu foarte bine coordonat, o emoție frapantă în fața noutății dragostei și un sentiment îndepărtat al datoriei împlinite față de părinți și de societate. De data asta accentul se punea altfel: relația cu Arm dura deja de peste un an, dragostea apărută pentru a doua oară îl îndemna mai degrabă la prudență decât la beție, iar unii prieteni începuseră să-l trateze glacial și de sus din cauză că o părăsise pe Barbara. Alții îl avertizau și-i sugerau să aibă grijă: te-ai ars o dată, te arzi și a doua.

Întâmplarea care-l făcu pe Graham să se simtă însurat fu absența oricărei întâmplări; nu exista nimic care să-i producă teamă sau mefiență față de propria situație sau față de ceea ce-i rezerva viața. Treptat, sentimentele i se dez-umflară ca faldurile unei parașute, iar după acea îngrijorătoare coborâre inițială, totul încetini dintr-odată, iar el rămase atârnat, cu soarele scaldându-i fața și cu pământul aproape nemișcat dedesubt. I se părea nu atât că Ann reprezenta ultima lui șansă, cât mai ales că fusese din totdeauna prima și deopotrivă ultima ocazie. Aha, deci așa stau lucrurile, își zise el. Abia acum am priceput.

Pe măsură ce dezinvoltura lui în ale dragostei creștea, fascinația în fața ei – și în fața lui Ann – se intensifica. Paradoxal, lucrurile erau în același timp mai solide și mai subrede. Ori de câte ori Ann pleca în interes de serviciu, Graham descoperea că-i lipsea nu sexual, ci moral. Când nu era acolo, se făcea mai mic, se plictisea, se prostea și începea să-l apuce frica. Simțea că nu era demn de ea și că singurul rol potrivit era de soț al Barbarei. Când Ann se întorcea, se trezea privind-o îndelung și studiind-o mult mai atent decât o făcuse la prima întâlnire. Uneori pasiunea asta meticuloasă devenea disperată și fixistă. Invidia obiectele pe care le atingea Ann. Avea numai dispreț pentru anii petrecuți fără ea. Îl enerva faptul că nu i se

dădea voie să fie una cu ea, nici măcar pentru o zi. În schimb, recurgea la dialoguri lăuntrice în care o parte a lui o interpreta pe Ann, iar cealaltă parte pe sine. Conversațiile astea îi confirmau că se înțelegeau extraordinar de bine. Lui Ann nu-i spuse nimic despre acest obicei, nevrând s-o împovăreze cu prea multe amănunte legate de dragostea lor, în eventualitatea că. Mă rog, în eventualitatea că amănuntele de genul ăsta ar fi putut s-o pună în situații jenante; în eventualitatea că, în felul ăsta, ar fi dat impresia că aștepta un soi de reciprocitate.

Își imagina adeseori că își explica viața celor care treceau pe lângă el (și catadicseau să arate un dram de curiozitate). Nimeni nu puneă întrebări pe această temă, dar probabil că asta se întâmpla mai degrabă din politețe decât din lipsă de interes. Chiar și așa, Graham avea răspunsurile pregătite și din când în când le recita cu aplomb, ca pe o litanie șoptită a bucuriei dublate de surpriză. Ann îl ajutase să-și mărească spectrul cromatic, restituindu-i culorile pe care avea voie să le vadă toată lumea. Cât timp se descurcase numai cu verde, albastru și indigo? Acum deslușea mai multe culori și simțea o certă siguranță existențială. Exista un gând care i se repeta aproape ritualic în noua viață și-i aducea o alinare ciudată. Măcar acum, că o am pe Ann, își spunea el, o să existe cineva care o să mă jelească așa cum se cuvine.

În flagrante

Bineînțeles, ar fi trebuit să bănuiască mai de mult. În fond, Barbara știa că el nu putea să sufere cinematograful. Amândoi detestau mersul la film: fusese una dintre primele forme de închegare a relației dintre ei, cu douăzeci de ani în urmă. Rezistaseră politicos la Spartacus până la capăt, dându-și coate din când în când într-un fel care sugera mai degrabă stângăcie decât dorință, după care re-cunoscuseră, fiecare separat, nu numai că nu le plăcuse filmul, ci și că nu reușiseră să aprecieze ceea ce se afla dincolo de el. Refuzul de a mai merge la cinema fusese una dintre primele lor caracteristici observabile ca pereche.

Iar acum, din ce zicea Barbara, fata lor voia ca el s-o ducă la un film. Își dădu seama brusc că habar n-avea dacă Alice mai fusese vreodată la unul. Mai mult ca sigur că da – asta dacă nu cumva ereditatea ei estetică era mult peste limita normală. Dar nu putea fi sigur. Iar faptul ăsta îl întrista. Trecuseră trei ani și nu știa nici cele mai simple lucruri. După aceea se întrista și mai mult. Trecuseră trei ani și habar n-avea dacă știa sau nu.

Dar de ce voia Alice să meargă cu el – și de ce la reluarea unei comedii englezești ratate, făcută cu cinci ani în urmă și programată acum la Holloway Odeon?

— Se pare că o scenă din film a fost turnată la ea la școală, auzi el răspunsul improvizat al Barbarei la telefon, căci, ca de obicei, fiica lui nu-și comunica pretențiile direct. Se duc toate prietenele ei.

Și nu poate să meargă cu ele?

Cred că încă e nițel speriată de cinematografe. Mă gândesc că s-ar simți mai bine lângă un om mare.

Nu „lângă tine, așa cum ești”, ci doar „lângă un om mare”.

Graham acceptă, așa cum făcea mai mereu în ultimul timp.

De îndată ce ajunsese la Odeon cu Alice, i se confirmă că cele două decenii de abstenență fuseseră o dovadă de înțelepciune. În hol plutea mirosul cepei prăjite la foc mic, pe care clienții erau încurajați să o toarne peste hot-dogs ca pavază împotriva răcorii unei după-amiezi de iulie altminteri caldă. Biletele, constată Graham, costau la fel de mult ca un antricot de miel. Înăuntru, în ciuda numărului mic de spectatori, era un fum de țigară să-1 tai cu cuțitul. Asta fără îndoială din cauză că respectivii aprindeau câte două țigări odată, imitând prostește niște personaje din cine știe ce film american pe care Graham se încăpățănase să nu-1 vadă.

Când începu pelicula (Graham folosea cuvântul restrictiv din adolescență: „producție” era echivalentul american, iar „film” îl trimitea cu gândul la „studii filmice”), își aminti de multe alte motive pentru care nu-i plăcea cinematograful. Oamenii vorbeau despre artificialitatea operei; dar oare se uitaseră destul de atent la chestia asta? Culori stridente, o intrigă ridicolă, muzica anilor 1880 cu un adaos de Copland și complexitatea morală a unui exemplar din Dandy. Sigur, Over the Moon era un exemplu nefericit; atâta doar că lumea studia întotdeauna arta de proastă calitate ca să-și facă o idee cât mai limpede despre convențiile ei de bază.

Până una-alta, cine mai credea că o comedie polițistă despre un spărgător foarte gras care rămânea blocat în diverse hornuri era o idee bună? Și cine putea să pună cireașă pe tort introducând în ecuație un detectiv slăbănog care, din cauză că șchiopăta ușor, alerga chiar mai încet decât umflatul? A, fii atent, au descoperit și tehnica asta, își zise Graham în clipa când, într-una dintre scenele de urmărire, viteza crescuse brusc, pe fundalul unei muzici de pian exagerat de săltărețe. Însă și mai descurajator era

faptul că spectatorii – vreo douăzeci la număr, dintre care niciunul nu părea să fie coleg de școală cu Alice – dădeau impresia că se distrează de-adevăratelea. Se simți tras de mânecă de fiică-sa.

Tați, s-a-ntâmplat ceva cu filmul?

Da, scumpo, s-a parodit proiectorul, răspunse el, adăugând la sfârșitul scenei: Acum s-a reparat.

Din când în când își mijeia ochii și se uita la Alice, temându-se ca nu cumva s-o atragă cinematograful – copilul unor abstinenți desăvârșiți, dând pe gât un pahar de sherry. Totuși, chipul fetei rămânea inexpresiv, cu excepția unei ușoare încruntături despre care Graham știa că era modalitatea ei de a fișare a disprețului. Așteptă scena în care apărea școala lui Alice, dar cea mai mare parte a acțiunii se petrecea în interior; în timpul unei panoramări a unui oraș care ar fi trebuit să fie Birmingham (dar despre care Graham crezu că era Londra), i se păru că observă o clădire cunoscută undeva în centru.

— Aia e?

Insă Alice se încruntă și mai tare, făcându-și tatăl să tacă rușinat.

Cam după o oră, tot urmărindu-l pe spărgătorul obez, detectivul handicapat dădu din întâmplare peste un borfaș mult mai solid, un pierde-vară cu o mustață subțire și un aer de gigolo italian, care își arăta disprețul față de lege pufăind alene dintr-o țigară de foi. Detectivul invalid începu imediat să deschidă toate ușile apartamentului. În dormitor o găsi pe soția lui Graham. Purta ochelari de soare și citea o carte; avea cearșaful înfășurat cast peste sâni, dar imaginea patului răvășit spunea destul. Nu era de mirare că minorii aveau nevoie de acordul părinților pentru vizionare.

Tocmai când eroul identifică o regină a frumuseții aparent bine-cunoscută și când Graham își recunoscă soția

puternic platinată, aceasta rosti cu o voce suficient de puternică pentru ca lumea să-și dea seama că era dublată:

— Nu vreau nici un fel de publicitate.

Graham chicoti violent, nemaiauzind replica detectivului care șchiopăta. Se uită pe furiș la Alice și observă că încruntătura aceea stânjenitoare îi reapăruse pe frunte.

În timpul scenei de două minute care urmă, cea de-a doua soție a lui Graham mimă pe rând surpriza, mânia, disprețul, îndoiala, nedumerirea, căința, panica și – pentru a doua oară – mânia. Era echivalentul emoțional al unei urmăriri privite pe derulare rapidă. Totodată, ea avu timp să se întindă spre telefonul de pe noptieră, oferind astfel preț de o clipă acelor spectatori din totalul de douăzeci și șase aflați la Holloway Odeon a căror vizibilitate nu era micșorată de fumatul concomitent a două țigări priveliștea umerilor ei goi. Pe urmă dispăru de pe ecran, ca de altfel, fără îndoială, și din mintea tuturor regizorilor care nu izbutiseră să evite vizionarea filmului.

La ieșirea din sală, Graham continua să surâdă ca pentru sine.

Asta a fost? O întrebă el pe Alice.

Care asta și ce să fie? Replică ea cu o seriozitate pedantă.

Cel puțin împrumutase ceva din caracterul lui.

Asta a fost școala?

Care școală?

Școala ta, normal.

— Ce te face să crezi c-a fost școala mea? Aha. Nasol.

Am crezut că de-aia am fost la film, Alice, fiindcă ai vrut să-ți vezi școala.

Nu.

Iarăși încruntătura aceea.

— Nu s-au dus toate prietenele tale s-o vadă săptămâna asta?

Nu. Bineînțeleles că nu.

Ce părere ai despre film?

- Cred c-a fost o pierdere de vreme și de bani. Nici măcar nu s-a petrecut într-un loc interesant, undeva în Africa, de pildă. Singura chestie haioasă a fost când s-a stricat proiectorul.

Corect. Se suiră în mașina lui Graham, care conduse atent până la cofetăria preferată a lui Alice din Highgate. Știa că era cofetăria ei favorită fiindcă, în trei ani de ieșiri duminicale după-amiaza, încercaseră toate cofetăriile din partea de nord a Londrei. Ca de obicei, comandară ecleruri cu ciocolată. Graham mănâcă simplu cu mâna, iar Alice cu furculița. Niciunul dintre ei nu comentă acest lucru, ca de altfel nimic legat de faptul că fata se transforma într-o persoană profund diferită de cea care ar fi putut deveni dacă el nu ar fi plecat de acasă. Lui Graham nu i se părea cinstit să pomenească despre asemenea lucruri și spera ca ea să nu ie observe. Totuși, fata sesizase câteva dintre ele, firește; dar fusese învățată de Barbara că nu era politicos să atragi atenția asupra impoliteții altora.

După ce își șterse buzele cu un șervețel – „nu fi o conductă umană”, o dăscălise de atâtea ori maică-sa – fata remarcă pe un ton neutru:

Mami mi-a spus că ți-ai morțiș să vezi filmul ăsta.

Zău? Ți-a zis cumva și de ce?

A zis că voiai s-o vezi pe Ann într-unui dintre. Cum era.? „rolurile ei de film cele mai convingătoare”, cred că așa a spus.

Alice îl privea solemn. Graham era supărat, dar n-avea nici un rost să-și descarce furia asupra copilului.

— Cred c-a fost una dintre glumele maică-tii, zise el. Una dintre cele mai istețe.

- Fii atentă. Ce-ar fi să-i facem și noi o glumă lui mami? Ce-ar fi să-i spunem că am încercat să intrăm la Over the Moon, dar era plin ochi, așa c-a trebuit să mergem și să vedem ultimul James Bond?

Presupuse că trebuia să existe un James Bond nou; de obicei exista.

— În regulă.

Alice zâmbi, iar Graham își zise: „Zău că seamănă cu mine”. Dar poate că își spunea asta doar când fata era de acord cu el. Își băură ceaiul o vreme, după care ea zise:

Filmul n-a fost cine știe ce, tați, nu?

Nu, mă tem că n-a fost.

După o clipă adăugă nesigur, dar simțind că fata îi aștepta întrebarea:

— Ce impresie ți-a făcut Ann?

Mi s-a părut nasoală, răspunse vehement Alice. Chiar că semăna cu Barbara. Graham calculase greșit.

A fost tare. Tare curviștină.

Ca de obicei, Graham își camufla mirarea în fața descoperirilor ei lexicale.

— Era doar un rol.

Totuși, vocea îi sună nu atât înțeleaptă, cât împăciuitoare.

— Mă rog, cred că l-a jucat suspect de bine. Graham cercetă chipul deschis, agreabil, cu trăsături încă neconturate, al fiicei lui. Cum avea să arate? Se întrebă el. Avea să ajungă la acea combinație bizară între ascuțime și buhăială pe care o asocia acum cu Barbara, sau la o alungire meditativă, tolerantă și blândă? Pentru binele ei, Graham spera ca fata să nu semene cu niciunul dintre părinți.

Își terminară ceaiul, se urcară în mașină, iar Graham o duse chiar mai încet ca de obicei acasă la Barbara. Așa ajunsese să se gândească la fosta lor casă. Pe vremuri le aparținuse amândurora; acum era doar a Barbarei. Și nici măcar nu avea bunul-simț să arate altfel. Graham prinsese ciudă pe casă fiindcă nu era zugrăvită, fiindcă nu devenea obiectul unui act simbolic, prin care noul (și singurul) proprietar să-și oficializeze posesia. Însă casa era evident de partea Barbarei. Probabil că așa fusese întotdeauna, bănu

Graham. In fiecare săptămână, aspectul ei neschimbat trebuia să-i aducă aminte de propria. Ce anume, trădare?

Poate. Chit că, pentru Barbara, sentimentul că fusese înșelată nu mai era atât de acut cum îi plăcea să-1 facă să creadă în continuare. Avusese din totdeauna o atitudine marxistă cu privire la emoții, fiind de părere că acestea nu puteau fi lăsate să existe intrinsec, ci aveau de îndeplinit un rol, dacă tot le găzduiai. In plus, de ani buni o interesau mai mult fata și casa decât soțul. Oamenii se așteptau ca Barbara să-1 arate cu degetul pe Graham, iar ea se conforma. Dar uneori o făcea mai mult de formă.

Era ultima duminică a lunii. Ca de obicei, Barbara o lăsă pe Alice să i se furișeze pe sub un cot, iar apoi îi înmâna un plic lui Graham. Acesta conținea detalii despre cheltuielile lunare suplimentare pe care le avea de achitat. Câteodată era vorba de cine știe ce tratație care Barbarei i se părea necesară pentru ca Alice să treacă în fine peste pierderea inimaginabilă pe care i-o va fi provocat plecarea lui Graham. Pretenția era imbatabilă, iar cecul semnat fără nazuri.

Graham vârî plicul în buzunar fără comentarii. In mod normal, răspundea printr-un alt plic, acceptat în tăcere duminica următoare. Întrebările își aveau locul lor rezervat în serile de joi, când el dădea telefon și i se dădea voie să discute cu Alice între cinci și zece minute, în funcție de starea de spirit a maică-sii.

— Ți-a plăcut filmul? Întrebă ea pe un ton neutru.

Era drăguță și arăta îngrijit, cu părul negru proaspăt spălat. Expresia ei era una tip „ies-cu-cineva-ca-să-mă-simt-bine-iar-pe-tine-să-te-ia-toți-dracii”, diametral opusă celei tip, sunt-marririzată-de-gospodărie-și-îmi-cresc-sin-gură-copilul-iar-pe-tine-să-te-ia-toți-dracii”. Graham simțea în linii mari aceeași indiferență față de ambele posturi, în plus, încerca o complezentă lipsă de curiozitate pentru motivul care îl făcuse s-o iubească pe vremuri. Părul ăla brun, de o culoare

inuman de perfectă; chipul rotund, pe care puteai să-1 uiți imediat; ochii care te făceau să te simți vinovat.

N-am putut să intrăm, răspunse el la fel de neutru. E un cinematograful pe care l-au împărțit în trei și cred că toate prietenele lui Alice de la școală au ajuns înaintea noastră.

Și ce-ați făcut?

Păi ne-am gândit că, dacă tot eram acolo, puteam măcar să profităm de ocazie, așa că ne-am dus să vedem ultimul James Bond.

Pentru Dumnezeu, de ce?

Tonul ei era mai ascuțit și mai dojenitor decât anticipase Graham.

Copilul o să viseze urât din cauza ta. Zău așa, Graham.

Cred că are destulă minte ca să n-o facă.

Mă rog, tot ce pot să zic e că ai făcut-o pe barba ta. Pe barba ta.

Da. Bun, în regulă. Ne vedem. ne auzim joi.

Se dădu înapoi din pragul ușii ca un comis-voiajor trimis la plimbare.

Acum, până și glumele își pierdeau hazul în fața Barbarei. La momentul potrivit avea să afle că nu se duseseră la filmul cu James Bond – Alice avea să-și țină gura o vreme, după care avea să cedeze, în felul acela solemn care o caracteriza – dar ei avea să-i fie deja imposibil să mai vadă în întâmplarea aceea o răzbunare glumeață și nimic mai mult. De ce-i făcea întotdeauna chestia asta? De ce se simțea așa de fiecare dată când pleca de la ea de-acasă? Ia mai dă-o-n mă-sa de treabă, își zise el. Dă-o-n mă-sa.

A fost plăcută vizita?

Destul de.

— A costat mult? Ann nu se referea la prețul direct al ieșirii cu Alice în oraș, ci la cel indirect, care se găsea în plicul lipit. Ba poate chiar și la alte costuri indirecte.

— Nu m-am uitat.

Aruncă plicul cu evidența lunară a cheltuielilor pe măsura de cafea, fără să-l deschidă. Era deprimat ori de câte ori se întorcea de la partea ratată a vieții lui la cea activă; presupuse că era ceva inevitabil. Pe lângă asta, subestima mereu capacitatea Barbarei de a-l face să se simtă ca ultimul om. Bănuia că plicul putea foarte bine să conțină carnetul lui de cercetaș, pe când chiar în clipa aceea fosta lui soție bifa cu roșu bilețelul pe care scria „de rezolvat”.

Graham intră în bucătărie, unde Ann îi pregătea deja un gin tonic în cantități egale – rețeta pe care i-o administra de obicei în această perioadă a săptămânii.

A fost cât pe-acți să te surprind în flagrante, spuse el zâmbind.

Ha?

Astăzi a fost cât pe-acți să te surprind în flagrante cu individul ălălalt, detalie Graham.

— Aha. Cu care dintre ei? Ann încă nu se prinsese.

— Detectivul. Mustăcioară, sacou de catifea, trabuc, paharul de șampanie în mână – îl știi.

A, ăla, zise ea, încă nedumerită. Enrico sau Antonio? Amândoi au mustăcioară și beau șampanie toată ziua.

Riccardo.

Riccardo, carevasăzică.

Hai, Graham, treci la subiect, îi spuse ea în gând. Nu mă mai fierbe.

— Riccardo Devlin.

— Devlin. Dumnezeule, Dick Devlin. Aoleu, să nu-mi spui c-ai văzut Over the Moon. Doamne, nu-i așa c-a fost groaznic? Și nu-i așa că eu am fost penibilă?

— N-au ales bine distribuția. Plus că nici scenariul n-a fost scris de Faulkner, nu?

— Parcă stăteam în pat, purtam niște ochelari de soa re ridicoli și spuneam „Nu vreau să se afle nimic” sau ceva de genul ăsta. Halal rol de vedetă.

— Asta încă ar fi fost bine. Nu, replica ta a fost „Nu vreau nici un fel de publicitate”.

— Ce-i drept, cred că mi s-a împlinit dorința. Unde mai pui c-am fost pedepsită fiindcă am fost o femeie ușuratică.

— Mmmm.

— Da' ce Dumnezeu te-a apucat să te duci la așa ceva? Parcă era vorba să mergi la un film în care apărea școala lui Alice.

Așa trebuia. Numai că mă-ndoiesc că există așa ceva. A fost. Mă rog, cred c-a fost una dintre glumele Barbarei.

Păi să n-o fuți pe Barbara asta? Să n-o fuți?

Știu eu, parcă n-aș spune chiar așa, iubito.

Nu, acum vorbesc serios, să nu i-o tragi? Ai trei ore pe săptămână de stat cu copilul ăla, iar ea le folosește ca să se răzbune pe mine.

Nu cred că asta a vrut.

Graham vorbise doar ca să se afle în treabă.

Ce altceva ar fi putut să fie? A vrut să mă vezi jucând ca o cizmă și să te simți prost față de Alice. Știi cât de influențabili sunt copiii. Acum Alice o să creadă despre mine că sunt un borfet cinematografic.

Are prea multă minte ca să gândească așa.

— Nimeni n-are atâta minte la vârsta ei. Așa arăt în film, așa o să mă vadă și ea. „Tari s-a-nsurat cu o boar fă, o să le spună mâine colegelor. Tăticii voștri stau frumușel cu mămicile, numai al meu a lăsat-o pe mami și a luat o boarfă. Am văzut-o duminică. E boarfă-n toată regula.”

Ann mimă ipotetica oroare a fetei.

— Nu, n-o să o facă. Și nici nu cred că știe cuvântul, răspunse Graham, fără să creadă nici el ce spunea.

— Dar în orice caz, o să-i rămân în minte, nu? Să n-o fuți pe Barbara asta? Repetă ea, de data asta în loc de concluzie.

Graham încă era vag șocat când o auzea pe Ann vorbind urât.

Ținea minte și acum când i se întâmplase chestia asta pentru prima oară. Se plimbau pe faleză într-o seară ploioasă, când deodată Ann i se desprinsese de braț, se oprise, își privise partea din spate a picioarelor și spusese: „Futu-i”. Se pătase de noroi pe pulpă (dacă nu cumva o făcuse el). Pe una dintre ele, atâta tot. Noroiul avea să iasă la spălat, n-o durea, era întuneric, așa că n-o vedea nimeni, și până la urmă erau la sfârșitul, nu la începutul serii. Inșă chiar și așa, tot îi scăpase un „Futu-i”. Fusesse o seară plăcută, mâncaseră bine, nu se plictisiseră și nici nu rămăseseră în pană de subiecte. Totuși Ann avusese nevoie doar de câțiva stropi de apă ca să spună „Futu-i”. Oare ce-ar fi zis dacă s-ar fi întâmplat ceva cu adevărat serios? Dacă și-ar fi rupt un picior sau dacă ar fi debarcat rușii?

Barbara nu vorbise urât niciodată. Și nici Graham, cât timp trăise cu Barbara. Spusese cel mult „să dea dracii” – în afară de ceea ce zicea în gând. În seara aceea, continuând să se plimbe cu Ann pe faleză, o întrebese cu blândețe:

— Ce-ai spune dac-ar debarca rușii?

— Ha? Asta ce-i, amenințare sau promisiune?

— Nimic, dar te-am auzit înjurând doar din cauză că te-ai stropit pe ciorapi. M-am întrebat ce-ai spune dacă ți-ai rupe un picior, dac-ar debarca rușii sau altceva de genul ăsta.

— Graham, răspunsese ea, ca să traversez podul, trebuie să ajung la el.

Merseseră în tăcere pentru un timp.

- Probabil că mă consideri pedant. Dar eram curios, atâta tot.
- Hai să spunem că poate ai dus o viață mai retrasă. Apoi abandonaseră subiectul. Iar Graham nu putuse să nu observe că, pe măsură ce se apropia tot mai mult de Ann, începea să înjure din ce în ce mai des. La început ezitant, apoi cu ușurare, iar în cele din urmă cu un abandon exuberant. Acum înjura mecanic, pentru a sublinia diferite lucruri, cum făcea atâta lume. Presupuse că dacă (și când) aveau să vină rușii, cuvintele potrivite nu aveau să întârzie nici ele.
- Și cum a fost când ai filmat Over the Moon? O întrebă el pe Ann în seara aceea, în timp ce spălau vasele împreună.
- Mai puțin distractiv decât de obicei. Multă muncă de platou. Buget redus, așa c-a trebuit să purtăm cam aceleași haine. Țin minte c-au umblat la scenariu și au îngrămădit mai multe scene în aceeași zi, ca să nu fie nevoie să ne schimbăm prea des.
  - Amorezul italian cum a fost?
- Dick Devlin? Ca orice englez din East End. N-a prea ieșit în față, nu? De fapt, cred că l-am văzut făcând reclamă la niște lame de ras acum câteva săptămâni. Era drăguț; nu-l dădea talentul afară din casă, dar era drăguț. Nu știa să joace propriu-zis; la el totul era un fel de artă a căutăturilor. Într-o după-amiază, când n-au avut nevoie de noi, m-a dus la bowling. Auzi tu, la bowling!
  - Și.
- Graham, care ștergea farfuriile, se întoarse și începu să împăturească șervetele, astfel încât Ann să nu-l poată privi în ochi când avea să-i răspundă.
  - Ai făcut-o?
  - A, da.

Din direcția vocii lui Ann, Graham își dădu seama că se uita la el.

— Doar o dată, așa cred.

Cât un strănut, nu mai mult.

Cam așa ceva.

Graham netezi șervetele, puse mâna pe o linguriță care nu trebuia spălată, o duse la chiuvetă și o vârî sub jetul de apă. În același timp o sărută pe Ann pe gât și scoase un sunet ca un strănut discret. Pe urmă o mai sărută o dată în același loc.

Îi plăcea felul direct în care îi răspundea. Nu era niciodată sfioasă, vicleană sau evazivă. Nu recurgea la replici de genul „nu meriți să afli”, deși ar fi avut motive s-o facă. Îi spunea și cu asta basta. Iar lui Graham îi plăcea acest tipar: dacă întreba, i se răspundea; dacă nu, nu. Simplu. Luă tava cu ceștile de cafea și o duse în camera de zi.

Lui Ann îi părea bine că renunțase la actorie la momentul potrivit – cu câteva luni înainte de a-l cunoaște pe Graham. Opt ani îi fuseseră arhisuficienți ca să-și dea seama de relația absolut aleatorie care exista între talent și găsirea unui angajament. O serie de roluri pe scenă, la televiziune și mai nou pe marele ecran o convinseseră că era în cel mai fericit caz bunicică; iar pentru ea, asta nu era de-ajuns.

Se luptase cu sine timp de câteva luni, iar în cele din urmă scăpase. Asta nu însemna trândăveală, ci o ocupație cu normă întreagă și diferită, la care ajunsese folosin-du-se de prietenia cu Nick Slater ca să li se vâre pe sub piele celor de la Redman and Gilks. (Faptul că nu se culcase cu el înainte de a-i face oferta și că îi spusese din capul locului că nu era dispusă s-o facă nici măcar după angajare fusese o mișcare inteligentă. El păruse ușurat și aproape copleșit de respect în fața unei asemenea intransigențe. Poate asta

era calea optimă, calea modernă, avea să-și spună Ann mai târziu: în zilele astea îți găseai de lucru dacă nu te culcai cu unul și cu altul.) Iar figura ținuse. În mai puțin de trei ani ajunsese director-adjunct al departamentului de achiziții, cu un buget din șase cifre, posibilitatea de a călători după placul inimii și un program de lucru care, deși lung uneori, depindea de propria ei eficiență. Ann simțise o stabilitate nefamiliară insinuându-i-se în viață chiar înainte să-l cunoască pe Graham. Iar acum lucrurile păreau mai solide ca oricând.

Joi, Graham o sună pe Barbara și se târgui cu ea câteva minute pe seama facturilor.

Dar la ce-i trebuie atâtea haine?

Fiindcă îi trebuie.

Răspunsul clasic al Barbarei: decupa o bucată din întrebare și pur și simplu o repeta. Muncea mai puțin și câștiga timp ca să pregătească răspunsul nu la proxima întrebare, ci la aceea care avea să-i urmeze.

De ce are nevoie de trei sutiene?

Fiindcă are nevoie.

De ce? Le poartă pe toate odată, unul peste altul?

Unul îl poartă, unul e-n dulap și unul la spălat.

Dar am mai plătit trei acum câteva luni.

Poate că n-ai observat, Graham, și mă-ndoiesc că-ți pasă, dar fata ta crește. Își schimbă. Dimensiunile.

Lui Graham îi veni să zică: „A, vrei să spui c-a început să ia viața-n piept”, dar își dădu seama că n-avea rost să se țină de poante cu Barbara. Așa că se mulțumi s-o des-coasă pașnic:

Chiar așa repede crește?

Graham, dacă împiedici dezvoltarea normală a unei fete, pot să se producă pagube ireparabile. Constrângi corpul și afectezi mintea, știe-o lume-ntreagă. Zău dacă mi-am închipuit că poți să fii chiar atât de meschin.

Graham detesta genul ăsta de discuții, printre altele și fiindcă bănuia că Barbara își puna fiica să asculte, iar pe urmă avea toate motivele să-l facă albie de porci în fața ei.

Bine, în regulă. S-a făcut. Apropo, mulțumesc pentru cadoul de nuntă întârziat, dacă asta a fost.

Ce?

Cadoul de nuntă. Presupun că asta a fost figura de sâmbătă după-amiază.

— A, da. Mă bucur că ți-a plăcut.

De data asta Barbara dădea vag impresia că voia să se apere, așa că Graham insistă din reflex.

Chit că nu-mi dă prin cap de ce-ai făcut-o.

Chiar așa? Nu te duce mintea?

Nu, de ce-ar trebui să te intereseze.

A, m-am gândit că e bine să știi în ce te-ai băgat. Avea un glas precis și mămos. Graham simți că pierde teren.

— Frumos din partea ta. Căteia ce ești, adăugă el în gând.

— Plăcerea mea. Și mai cred că e important ca Alice să-și dea seama sub a cui influență a nimerit taică-său în prezent.

Lui Graham nu-i scăpă acel „în prezent”.

Dar de unde-ai aflat că juca și Ann? Nu figurează pe afiș.

Am spionii mei, Graham.

Hai, pe bune, cum ai aflat? Dar Barbara se mărgini să repete:

Am spionii mei.

Portocrucea

Jack Lupton deschise ușa cu o țigară aprinsă răsărindu-i dintr-o parte a bărbii. Întinse brațele, îl trase pe Graham înăuntru, îi puse o mână pe umăr, îi trase una la fund și în cele din urmă îl împinse în vestibul, mugind:

— Graham, găozar bătrân, intră.

Graham nu putu să nu suradă. Bănuia că Jack spunea și făcea o groază de porcării, care erau analizate ritmic în cercul lui de prieteni; dar era un om atât de cumsecade, de o sinceritate atât de sonoră și atât de explicit în reacțiile fizice, încât uitai imediat că doar cu o zi în urmă îl luaseși în balon. Poate această camaraderie era ceva jucat, de natură să-ți producă simpatie; dacă așa stăteau lucrurile, tactica dădea rezultate, iar când vedeai că atitudinea asta se păstra fără ezitare și fără schimbări de ton – în cazul lui Graham, de vreo cinci-șase ani – sfârșeai prin a nu-ți mai face griji în legătură cu sinceritatea ei.

Șmecheria cu țigara începuse ca o scurtătură glumeață către propriul caracter. Jack avea o barbă suficient de sârmoasă ca să-și agate în ea o țigară Gauloise în deplină siguranță, undeva pe la jumătatea maxilarului. Dacă sporovăia cu vreo fată la o petrecere, se ducea să aducă niște băuturi și își elibera mâinile înfigându-și țigara aprinsă în barbă (uneori aprindea una în mod special ca să producă acest efect). La întoarcere, semănând cu o arătare conturată vag și emanând bonomie prin perdeaua de fum, alegea unul dintre cele trei scenarii posibile, în funcție de părerea pe care și-o făcuse despre fată. Dacă aceasta părea sofisticată, vioaie sau pe fază, își desprindea țigara cu un aer indiferent și fuma mai departe (iar asta îl făcea să pară, așa cum îl asigurase cândva pe Graham, „nițeluș excentric”). Dacă părea înceată la minte, timidă sau imună la vrăjeli, lăsa țigara acolo un minut sau două, vorbea

despre o carte – deși niciodată despre una scrisă de el – și pe urmă cerea un foc (asta îl instala în categoria „acelor scriitori inteligenți, dar distrați, care sunt mereu cu capul în nori”). Dacă nu-i putea da de capăt fetei sau era deja foarte beat, uita de țigară până când i se aprindea barba, după care își lua o mutră nedumerită și întreba „Nu-ți miroase-a ars?” (asta îl făcea să fie „un personaj teribil, probabil cam sălbatic și cu unele tendințe autodistructive, mă rog, așa cum au uneori artiștii, dar extrem de interesant”). Când recurgea la această a treia stratagemă, o însoțea de obicei cu o scorneală sinuoasă despre copilăria sau strămoșii lui. Totuși procedeul comporta unele riscuri. O dată se arsesse rău pe când vâna o fată atrăgătoare, dar ciudat de enigmatică. Nu-i venise să creadă că fata nu observase țigara, iar incredulitatea îi sporise direct proporțional cu durerea; ulterior aflase că, în timp ce el se dusesse să aducă băuturi, fata își scosese lentilele de contact: fumul de țigară îi iritase ochii.

Cafea? Întrebă Jack și-i mai arse una peste umăr lui Graham.

Te rog.

La parterul locuinței lui din Repton Gardens, Jack dărâmasse toți pereții intermediari, de la arcada din față până la bucătăria din spate. Cei doi bărbați rămaseră în zona crepusculară din mijloc, pe care Jack o folosea pe post de cameră de zi. În dreptul arcadei se găsea biroul care avea în față un taburet de pian; mașina de scris aproape că nu se mai vedea sub conținutul unui coș de hârtii răsturnat. Jack îi explicase cândva lui Graham teoria haosului creator. Dacă stăteai să-l asculți, el unul era o persoană foarte ordonată, dar arta lui avea nevoie de dezordine. Se părea că de fapt cuvintele refuzau să se aștearnă pe hârtie până nu simțeau un soi de anarhie sexy în jur, asupra căreia secvențialitatea lor să aibă un impact puternic. De aici vrafurile de hârtii, reviste, plicuri maro și

ultimele bilete la loto de anul trecut. „Trebuie să simtă că venirea lor pe lume are un rost, explicase Jack. E la fel ca la triburile alea de aborigeni în care femeile se zbat în chinurile facerii pe grămezi de ziare vechi. Același principiu. Probabil și aceleași ziare.”

În timp ce silueta lui corpolentă se îndrepta spre bucătăria aflată în prelungirea camerei, Jack pivotă încet și trase un pârț destul de sonor.

- Nu eu, vântul, bombăni el aproape pentru sine, dar nu tocmai.

Pe asta Graham o mai auzise. De fapt, le auzise deja pe cele mai multe, dar faptul în sine nu-l deranja. Pe măsură ce ajunsese treptat un romancier bine-cunoscut, și pe măsură ce faima lui începuse să-i dea dreptul la gesturi excentrice, Jack dobândise o adevărată voluptate a bășitului. Și nu era vorba de emanațiile stânjenite ale unui sfincter atins de bătrânețe, ci de pârțuri nerușinate, trase de un bărbat între două vârste, care părea să se antreneze special pentru slobozirea lor. Într-un fel – deși Graham nici măcar nu pricepea procesul – Jack transformase flatulența într-un manierism acceptabil.

Dar asta nu însemna doar că, odată consumată întâmplarea, Jack o făcuse acceptabilă. Uneori Graham era de părere că avea de-a face cu ceva premeditat. O dată Jack îl sunase și insistase să vină cu el ca să-și aleagă o rachetă de squash. Graham protestase, spunându-i că jucase squash doar de trei ori în viață – o dată chiar cu Jack, care îl plimbase pe tot terenul și fusese cât pe-acți să-i provoace un infarct – dar Jack refuzase această formă de declinare a competenței. Se întâlniseră la raionul de articole sportive de la Selfridges și, deși Graham văzuse rachetele de squash și de tenis undeva în stânga lor, Jack îl silise să facă turul întregului etaj. Cu toate acestea, după nici zece metri se oprise brusc, efectuase pivotarea care anticipa bășina, ca să ajungă cu spatele la un șir de băte de crichet înclinate,

și-i dăduse drumul. Pe când se îndepărtau, îi murmurase pieziș lui Graham:

— Vântul prin sălcii.

Cinci minute mai târziu, când Jack se decisese că în fond se putea lipsi de o rachetă nouă, Graham se întrebase dacă nu cumva totul fusese pus la cale dinainte; dacă nu cumva Jack se trezise că avea prea mult timp, bașca o glumă de făcut pe seama oricui s-ar fi aflat la îndemână, și-l sunase pe Graham ca să-i dea o mână de ajutor să scape de ambele.

— Așa, flăcău.

Jack (care nu era galez) îi întinse lui Graham o cană de cafea, se așeză, sorbi din cana lui, își extrase țigara din barbă și pufăi din ea.

— Romancierul înțeleghător îl ascultă cu toată sensibiliitatea pe universitarul bântuit de griji. Cinșpe lire – sau mai bine guinee – ora de ședință; număr nelimitat de în tâlniri. Ai grijă să fie ceva pe care, cu puterea de metamorfozare știută, să-l pot transforma într-o poveste de minimum două sute de lire, și cu asta mișto-ul s-a terminat. S-auzim.

Graham se juca două-trei secunde cu ochelarii, după care sorbi din cafea. Prea devreme – își simți câteva papile arse de lichidul fierbinte. Își lipi mâinile de cană și își pironi privirea în cafea.

— N-am venit pentru niște sfaturi precise. Nici nu vreau să-mi confirmi niște acțiuni pe care sunt prea timid să le întreprind fără să mai am părerea cuiva. Sunt îngrijorat, atâta tot, nu pot să trec peste felul cum reacționez la lucrurile la care reacționez. Până acum n-am. Mă rog, n-am știut de chestiile astea. Așa că mi-am zis: Jack are mai multă experiență în materie decât mine, o fi avut și niște puseuri, cine știe, sau poate cunoaște pe cineva care a avut parte de ele.

Graham își ridică ochii spre Jack, însă căldura care emana dinspre cana de cafea îi aburise ochelarii; văzu doar un contur maroniu nelămurit.

Bătrâne, ești la fel de limpede ca un cur de poponar după ciocăneală.

A, iartă-mă. Gelozie, spuse Graham dintr-odată. Gelozie sexuală, adăugă el, încercând să se facă util.

Din câte știu, nici nu există alta. Hmmm. Îmi pare rău că-mi spui asta, iubitele. Conița s-a jucat cu focul, nu?

Jack se întrebă de ce Dumnezeu venise Graham la el și nu găsise pe altcineva. Tonul lui deveni și mai familiar.

— N-ai de un' să știi, mereu am zis. N-ai de un' să știi cu ce te-ai căptușit până nu e prea târziu, iar atunci nu-ți rămâne decât s-o lași cum a căzut.

Așteptă ca Graham să continue.

Nu, nu e asta. Dumnezeule mare, ar fi groaznic. Groaznic. Nu, e ceva. Retrospectiv, ăsta-i cuvântul. Retrospectiv. E vorba de indivizii care-au fost înaintea mea. Până când m-a cunoscut.

Aha.

Jack deveni mai atent și totodată mai nedumerit cu privire la motivele care-l făcuseră pe Graham să vină la el.

Acum două-trei zile m-am dus la film. O porcărie. În distribuție era și Anne. Mai juca un individ – nu-ți spun cum îl cheamă – iar după aceea s-a dovedit că Ann s-a culcat. Mă rog, se culcase cu el. Nu de multe ori, adăugă repede Graham, o dată sau de două. N-au. În fine, n-au fost prieteni sau mai știu eu ce.

Mm.

M-am dus și-am mai văzut filmul ăla de trei ori într-o săptămână. Prima oară mi s-a părut interesant să. Să mă mai uit o dată la mutra individului – nu-i dădusem mare atenție înainte. Așa că m-am uitat din nou și nu pot să spun că m-am dat în vânt după el, dar la urma urmei era

de așteptat, nu? După care m-am trezit că am mai văzut filmul de două ori. Și nici măcar nu poți să spui c-am fost undeva în cartier, ci taman la HoUoway. Ba chiar mi-am reprogramat un curs într-o zi ca să mă duc să-l văd.

Și. Cum a fost?

Păi, prima dată – mă rog, de fapt a doua, dacă socotim în total – a fost. Haios, să zicem. Tipul juca rolul unui mafiot de mâna a șaptea, dar eu știam – îmi spusese Arin – că era din East End, așa că am fost atent la accentul lui și crede-mă că n-a putut să-i imite pe broscari mai mult de trei cuvinte la rând. Așa că m-am întrebat de ce naiba n-o fi putut Ann să se culce cu un actor mai de soi? Am cam râs de el și mi-am zis: n-oi fi nici eu Casanova, dar în orice caz sunt mai bun ca universitar decât o să fii tu vreodată ca actor, dar-ar dracii. Pe urmă mi-am amintit că Ann îmi spusese că-n ultima vreme tipul făcuse reclame la lame de ras și m-am gândit: amărâtul, poate filmul ăla a fost vârful carierei lui profesionale, poate că e copleșit de sentimentul eșecului, de invidie și de vinovăție, poate stă la coadă să-și ia ajutorul de șomaj și se trezește că pică-n butoiul cu melancolie, cu gândul la Ann și la ce s-o fi ales de ea, numai că, după ce-am ieșit din sală, m-am gândit mai bine și mi-am zis: știi ceva, nene, te bag în mă-ta. Te bag în mă-ta!

A doua oară – mă rog, a treia – cred că asta m-a pus pe gânduri. De ce m-am mai dus o dată? Asta e, m-am dus și gata. Mi s-apărut ca. Așa se cuvine. Am avut un fel de intuiție, o presimțire despre mine însumi, doar atât pot să spun. Cred că eram într-o stare de spirit mai aiurea, de fapt habar n-aveam ce căutam acolo, în sală – asta a fost când mi-am mutat orele – cert e că am văzut treizeci de minute fioros de plictisitoare și nici nu-mi dădeam seama exact ce aveam să simt, numai că într-un fel știam că nu aveam să mai fiu același. Cred că atunci ar fi trebuit să mă car.

Și de ce n-ai făcut-o?

Dintr-un puritanism infantil. Știi cum, dacă tot am plătit.

În realitate, nu fusese chiar așa.

Nu, a fost mai mult decât atât. Ți-am spus doar ce mi s-a părut că s-a întâmplat, și anume că am simțit că nimerisem lângă ceva periculos. Era așteptarea celui care nu știe la ce să se aștepte. Ți se pare. Inteligibil?

Destul de puțin.

Păi, nici n-a fost. De fapt, a fost ceva extrem de concret. Mă apucase tremuraturul. Simțeam că o să fiu făcut părtaș la un mare secret. Și că or să mă apuce toate spaimile. Mi se părea că mă purtam ca un copil.

Se lăsă o tăcere scurtă. Graham leorpăi din cafea.

Și chiar te-ai speriat? Ți s-a zbârlit părul?

Oarecum. E greu de explicat. Nu eram îngrozit de individul ăla, ci în legătură cu el. Mi se părea că sunt foarte agresiv, dar într-un fel complet neobișnuit. Pe lângă asta, mi-a venit să vărs, chit că asta a fost ceva separat, un soi de supliment. Eram foarte. Amărât, cred că ăsta-i cuvântul.

Așa se pare. Și ultima dată?

La fel. Aceleași reacții în aceleași locuri. Și tot atât de puternice.

Măcar ți-a trecut?

Da. Într-un fel. Dar mă apucă din nou, de câte ori îmi aduc aminte.

Se opri, dând impresia că terminase.

— Bun, păi dacă tot n-ai nevoie de sfatul meu, o să ți-1 dau. Eu aș spune s-o lași mai moale cu filmele. Oricum, nici nu știam că-ți plac.

Graham nu păru să asculte.

— Vezi tu, ți-am spus atâtea despre film fiindcă de la el a pornit totul. Asta a pus în mișcare restul. Cum să-ți zic, normal că știam câte ceva despre tipii cu care a umblat Ann înainte; pe câțiva chiar i-am cunoscut. Nu pe toți,

bineînțeleș. Dar abia după film am început să mă gândesc la ei și să-mi fac probleme. Dintr-odată m-am ofțicat că Ann se culcase cu ei. Mi s-a părut din senin că era un fel de. Nu știu. Adulter. O tâmpenie, nu?

— E. neașteptat.

Jack se feri cu bună știință să-și ridice privirile. Primele cuvinte care-i veniră în minte fură „rahat cu perje”.

E o tâmpenie. Numai că am început să mă gândesc altfel la toate poveștile alea. M-am trezit că le pun la suflet. Stau în pat așteptând să adorm și mă simt de parc-aș fi Richard al III-lea înaintea bătăliei de la. Mă rog, care-o fi fost.

Nu-i perioada ta?

Nu-i perioada mea. Pe de o parte, aș vrea să mi-i alinez pe toți în minte și să mă uit bine la ei, pe de alta, mi-e prea frică s-o fac. Sunt unii pe care știu cum îi cheamă, dar habar n-am cum arată, așa că stau cu ochii-n tavan, mă străduiesc să le recompun mutrele și să le refac identitatea.

Hmmm. Altceva?

Mă rog, am mai găsit câteva filme în care a jucat Ann și m-am dus să le văd.

Cât i-ai spus lui Ann din toate astea?

Nu tot. Nu i-am zis că am revăzut filmele. Doar că mi-am făcut sânge rău.

Și ea ce zice?

Că-i pare rău că sunt gelos, posesiv sau naiba mai știe cum, dar că nu e cazul, ce-a fost a fost, în fond, nici n-a făcut mare lucru – ceea ce nu e chiar așa – și că exagerez. Ei bine, nu exagerez.

Tu ai făcut ceva pentru care te simți vinovat? Vreo nășărâmbă pe care vrei să i-o pui ei în cârcă?

Dumnezeule, nici vorbă. Dacă i-am fost credincios Barbarei cînșpe ani sau mai știu eu cât, nici prin gând nu-

mi trece să-i fac vreo figură lui Ann după atât de puțin timp.

— Sigur.

— N-ai zis-o foarte convingător.

Ba nu, sigur. În cazul tău, foarte sigur. De data asta suna convingător.

Și-atunci, ce să fac?

Păi, parcă nu voiai sfaturi.

Nu, vreau să spun, unde am ajuns? Ți se par cunoscute chestiile astea?

Nu cine știe. La capitolul geloziei curente mă descurc. La adulter sunt tare – vorbesc de ăla de tipul meu, nu de-al tău. Despre așa ceva am sfaturi la orice oră. Mă rog, să trecem. Inșă cu trecutul nu stau deloc grozav.

Jack făcu o pauză înainte de-a continua.

Sigur, ai putea s-o faci pe Ann să te mintă. S-o aduci în situația să-ți spună că n-a făcut ce-a făcut.

Nu. Oricum, nu pot face una ca asta. N-aș mai crede-o nici când ar spune adevărul.

Mda, corect.

Jack era convins că se arătase foarte răbdător. Trecuse destul de mult de când nu mai vorbise despre el însuși.

— Încă sunt cam nedumerit. Și mă tem că n-am des-tul material pentru o povestire.

Era ciudat cât de multe îți băgau pe gât unii oameni, chiar și prietenii: doar fiindcă erai scriitor, porneau de la premisa că te interesa să le cunoști problemele.

— Să-nțeleg că n-ai nici o sugestie?

Îți spune omul că n-are nevoie de sfaturi, dar de fapt asta caută.

Dac-aș fi în locul tău, probabil că m-aș duce și-aș frige-o pipiță ca să-mi treacă.

Vorbești serios?

Întru totul.

Și cum m-ar ajuta chestia asta?

O să te miri, dar vindecă orice. De la micile dureri de cap la blocajul auctorial. E foarte bună și ca să te lecuiască de certurile cu nevasta.

Nu ne certăm.

Deloc? Bun, te cred. Sue și cu mine ne cam ciorovăim. Am făcut-o dintotdeauna – evident, în afară de primele zile. Numai că pe-atunci nici nu ne sinchiseam să facem patul; singura problemă era cine stă deasupra.

Ochelarii lui Graham se dezaburiseră, iar el îl văzu pe Jack făcând o pauză de răs. Ar fi trebuit să țină minte că atenția lui Jack, totală sau parțială, era întotdeauna condiționată de ceva.

— Cu Valerie – nu cred c-ai cunoscut-o pe Val, nu?

— Mă certam tot timpul. Dar asta a fost acum douăzeci de ani. În orice caz, ne-am contractat din prima zi. Nu era ge-nul tău de atmosferă, boșorog fofoloncar, ci tot felul de chestii tip Viața în înalta societate și Un fel de dragoste. Pipăieli în stația de autobuz. Ia gândește-te, să-ncerci să des faci o jartieră cu două degete înghețate de la mâna stângă când de fapt ești dreptaci, prefăcându-te că de fapt doar o mângâi pe coapsă, s-o săruți și-n același timp să-i umbli cu mâna ailaltă pe lângă umărul drept și s-o cauți pe la țâțe. Zici că ești în plin Clausewitz, nu? Dacă stai să te gândești, nici nu greșești prea mult.

De-aia, la-nceput ne-am certat în legătură cu locul pe unde umblam cu mâinile, cu câte degete și așa mai departe. Pe urmă am trecut la debarcarea din Normandia și mi-am zis: în regulă, de-acum încolo, gata cu certurile. Dar nici vorbă; am început să ne certăm despre cât de des, când și unde, și ia spune-mi, Jack, ăsta e un pachet nou, păi atunci fii bun și uită-te când expiră. Poți să-ți închipui – să aprinzi lumina în mijlocul hârjoanei ca să controlezi data?

După debarcarea din Normandia am avut Bătălia Sarcinii, normal. Înainte de asta ne-am căsătorit. Iar pe urmă am trecut la alt refren: e cazul, nu e cazul, ce-ar fi să te angajezi într-un loc ca lumea, ia uite ce drăguțe sunt hainele astea, iar Margaret avea deja trei la fel. Cinci sau șase ani în felul ăsta mi-au ajuns, ascultă-mă pe mine. Mă săturasem până peste cap.

Ce s-a ales de Val?

Val? A, s-a măritat cu un profesor. Cam zgubilitic, dar cumsecade. Ii plac copiii, ceea ce-mi convine de minune. Și-n orice caz, sunt sigur că nu uită să vadă când expiră prezervativele.

Graham nu știa unde voia să ajungă Jack și nici nu prea îl interesa. Nu mai fusese plimbat niciodată prin trecutul neamului Lupton: politica declarată a lui Jack de a trăi doar în prezent implica o uitare stilizată a trecutului. Dacă era întrebat de prima parte a vieții, fie te trimitea la literatura lui, fie inventa pe loc o minciună barocă. Sigur, era foarte posibil ca tocmai în clipa aceea să creioneze un mit pe măsura nevoilor lui Graham. Cu toată franchețea lui permanentă, romancierul nu era niciodată sincer sută la sută.

Mi-am zis că, dacă m-am despărțit de Val, am scăpat de certuri. Iar când am cunoscut-o pe Sue mi-am spus: a, ce frumos. Nici un fel de probleme cu debarcarea din Normandia. Nici n-ar fi avut cum să fie – trecuseră mai bine de zece ani, eram în Londra și între timp se construise afurisitul ăla de tunel pe sub Canal, nu, barosane? În plus, Sue părea mai puțin țepoasă ca Val, cel puțin la început. Așa că ne-am căsătorit și după un timp, ce să vezi? Au început certurile. Sue dădea tonul întrebându-mă care era rolul meu, texte de-astea. Eu îi spuneam că rolul meu e trolul și tot așa. Pe urmă ne ciorovăiam urât, eu mă duceam să-mi găsesc consolarea, o găseam, mă-ntorceam

acasă și ne mai certam o dată din cauza consolării, motiv pentru care până la urmă mi-am zis: mai știi, poate că eu sunt de vină. Poate că nu rezist alături de nimeni. Țasta a fost momentul când ne-am gândit c-ar fi mai bine dacă eu aș rămâne în apartamentul din oraș, iar ea s-ar duce la țară. Mă rog, ții minte, s-a întâmplat acum câțiva ani.

Și?

Ghici, ghicitoarea mea. Avem la fel de multe certuri ca până acum. Știu eu, poate că totuși sunt ceva mai puține, fiindcă ne vedem mai puțin. Dar aș spune că numărul de certuri raportat la orele de contact personal a rămas același. Și ne-am specializat în răcnitul la telefon. Marile ciorovăieli sunt la fel de frecvente ca pe vremea când trăiam împreună. Și după fiecare porție recurg la același remediu. Sun o fostă prietenă și mă las consolată. Țasta e marele avantaj al adulterului, că altfel nu pot să-i spun: ță rezultate întotdeauna. Dacă-aș fi în locul tău, mi-aș căuta o femeie drăguță și măritată.

— Majoritatea femeilor cu care m-am culcat au fost măritate, spuse Graham. Cu mine.

Părea deprimat. Nu bătuse atâta drum ca să audă una dintre versiunile lui Jack despre povestea propriei vieți, chit că nici nu-l deranjase. De asemenea, nu venise să afle despre remediile intime ale lui Jack.

Nu pot să cred că-mi sugerezi să devin adulterin.

Ba cum să nu. Sigur, dacă mă gândesc mai bine, bineînțeles că nu-ți sugerez asta. Ești prea îmbaboiat și te crezi prea vinovat ca s-o poți face. Unde mai pui c-ai fi în stare ca după aia să te duci direct la Ann, să-i plângi pe umăr și să-i mărturisești totul, iar asta chiar că n-ar fi bine nici pentru tine, nici pentru ea. Nu, vreau să-ți spun doar că asta-i portocrucea ta. Fiecare căsnicie are-o portocruce, iar a ta așa arată.

Graham îl privi cu niște ochi goliți de expresie.

Portocrucea, pricepi? Eu port o cruce, tu porți o cruce și tot așa. Dă-o-n mă-sa, Graham, amândoi am fost însurați de două ori, amândoi era cât pe-aci să facem leziuni pe scoarță, amândoi am întors problema pe toate fețele înainte să ne mai aruncăm o dată cu capul înainte. După patru căsnicii, mesajul e clar: vremea mierii n-are cum să țină mult. Și-atunci, ce poți să faci? Vreau să spun, nu crezi că Ann e de vină pentru situația ta de-acum, nu?

Nu, nici vorbă.

Nu crezi nici c-a fost vina ta?

N- nu. Cred că nu așa mi-am pus problema, n-are legătură cu vinovăția.

Sigur. Absolut corect. E fiara care pândește în noi. E natura căsniciei. E o greșeală de proiectare. Mereu o să apară câte ceva, și cel mai bun lucru ca să supraviețuiești – dacă vrei să supraviețuiești – e să identifiți acel ceva, să-l izolezi și să ai aceeași reacție față de el ori de câte ori îți iese-n cale.

Cum faci tu când treci pe la o fostă prietenă.

Exact. Dar mă gândesc că n-ar fi bine să faci și tu la fel.

Nu-mi vine-n minte nimic valabil. Singurul lucru pe care-aș vrea să-l fac e să renunț pentru o vreme la viața înăuntrul propriei căpățâni.

Să știi că se poate. Poți să faci și ceva irelevant, dacă vrei, dar fă-o serios. Ia-ți-o la labă, îmbată-te, du-te și cumpără-ți o cravată nouă. Nu contează ce, atâta timp cât găsești o modalitate de ripostă. Altfel o s-o luați în freză. Și tu, și ea.

Jack medita că se descurca de minune. Nu era obișnuit să joace rolul celui care oferă soluții pentru diverse probleme, și totuși aproape că se autoconvinsese de planul de bătaie pe care i-l prezentase lui Graham, deși fusese luat din scurt. Izbutise în același timp să impună un

anumit tipar asupra vieții lor. Oricum însă, asta îi era meseria până la urmă: extragerea ordinii din haos, surprinderea fricii, a panicii, a chinului și a pasiunii în două sute de pagini și în schimbul a șase lire nouăzeci și cinci. Asta era plătit să facă, așa că nu era un efort prea mare. Până și procentajul de minciuni era cam același.

Graham decise – ce-i drept, fără prea mult optimism – să se gândească la ceea ce-i spusese Jack. Întotdeauna îl considerase mai experimentat decât el. Dar oare chiar era? Amândoi fuseseră însurați de două ori, citiseră cam la fel de mult și erau comparabili ca inteligență. Și-atunci, de ce să-l considere pe Jack o somitate? În parte fiindcă Jack scria cărți, iar Graham respecta cărțile și într-un mod abstract, și într-unui teoretic, inclinându-se instinctiv în fața competenței lor. Și în parte fiindcă Jack avusese milioane de relații cu femeile, părând cuplat mereu cu cea mai nouă frumusețe din oraș. Nu că asta ar fi făcut din el o autoritate în materie de căsnicie. Dar în fond, cine ar fi putut juca un asemenea rol? Mickey Rooney? Zsa Zsa Gabor? Vreun sultan din Turcia?

— Sau. Spuse Jack.

Își mângâia barba și arăta atât cât putea fi de serios.

Da.?

Ar mai fi o soluție. Graham se îndreptă în scaun. De asta bătuse drumul până aici. Bineînțeles că Jack știa ce era de făcut, cunoștea răspunsul corect. Pentru asta venise; știuse din capul locului că procedase cum trebuia.

Ar trebui s-o iubești mai puțin.

Poftim?

— S-o iubești mai puțin. Poate sună cam prăfuit, dar dă rezultate. Nu-i nevoie s-o urăști, să-ți fie antipatică sau mai știu eu ce – nu cădea în partea ailaltă. Învață să te detașezi nițel, atâta tot. Fii prietenul ei, dacă ți se pare că sună mai bine. Iubește-o mai puțin.

Graham ezită. Nu prea știa de unde să înceapă. În cele din urmă se hotărăște să spună:

Plâng când se usucă plantele din casă.

Cum ai zis, nobile domn?

Avea niște violete africane. Cum să-ți spun, nu mă dau în vânt după violetele africane, și de fapt nici Ann. Cred că le primise de la cineva. Are o groază de alte plante care-i plac mai mult. Numai că astea au făcut un soi de varicelă a plantelor, ceva de genul ăsta, și au murit. Lui Ann nu i-a păsat nici cât negru sub unghie. Eu, în schimb, am urcat la mine-n birou și m-am pus pe plâns. Nu pentru ele ca atare. Pur și simplu m-am gândit cum le uda Ann, cum le hrănea cu tot felul de îngrășăminte, fără legătură cu ce simțea pentru afurisitele alea de plante – cum ți-am zis, nici măcar nu simțea ceva anume – dar timpul pe care și l-a pierdut cu ele, faptul că a fost acolo, viața ei.

Să-ți mai spun ceva. După ce pleacă la serviciu, primul lucru pe care-l fac e să-mi scot jurnalul intim și să 56 pun pe hârtie tot ce poartă. Pantofi, ciorapi, rochie, sutien, chiloți, pardesiu, clame de păr, inele. Ce culoare. Totul. De multe ori scriu aceleași chestii, bineînțeles, dar nu contează. Iar pe urmă las uneori să treacă vreo câteva ore, scot jurnalul și mă uit la ce-am scris. Nu încerc să țin minte cum arată, fiindcă asta ar însemna să trișez. Scot frumușel jurnalul, uneori când am cursuri, și mă prefac că mă gândesc la titluri de lucrări, iar după aceea mă gândesc la ea și. Cum să-ți spun. O îmbrac. E foarte. Frumos.

Să-ți mai spun și altceva. După fiecare cină eu sunt cel care strânge masa. Mă duc la bucătărie, arunc resturile din farfurie la gunoi și pe urmă mă trezesc că mănânc ce găsesc în farfuria ei. De multe ori nici măcar nu e ceva cât de cât atrăgător – bucățele de grăsime, zarzavaturi decolorate, zgârciuri de la cârnați – dar pur și simplu le bag la maț. Pe urmă mă întorc, mă așez în fața ei și mă trezesc

gândindu-mă la stomacurile noastre, la faptul că lucrurile pe care le-am mâncat ar fi putut să ajungă în stomacul ei și că în loc de asta au ajuns în al meu. Îmi spun: ce ciudat o fi fost și pentru mâncarea aia, când cuțitul a tăiat-o, iar furculița a vârât-o aici și nu dincolo, și când în loc să stea în burta ei stă într-a mea. Ei bine, treaba asta mă apropie și mai mult de Ann.

Și să-ți mai spun una. Uneori se trezește în toiul nopții ca să facă pișu, e întuneric beznă, e pe jumătate adormită și într-un fel – nu știu cum face, dar de fiecare dată se întâmplă la fel – nu reușește să arunce în closet hârtia igienică mototolită cu care se șterge. Eu intru după ea dimineața și găsesc hârtia pe jos. Iar atunci – n-are nici o legătură cu mirositul bikinilor și alte fetișuri – mă uit la ea și mă simt. Îmblânzit. Seamănă cu una dintre florile de hârtie pe care le poartă actorii de mâna a treia la butonieră. Pare frumoasă, colorată și decorativă. Aproape că-mi vine să mi-o agăț eu însumi la rever. O ridic și o arunc în vas, dar după aceea devin sentimental.

Se lăsă tăcerea. Cei doi prieteni se uitară unul la celălalt. Jack simți că Graham avea o dispoziție belicoasă; însăși mărturisirea făcută reușise cumva să dobândească un aer agresiv. Poate că recitalul lui ascunsese un strop de mulțumire de sine. Jack se simțea aproape stingherit – un fapt atât de rar, încât începu să se gândească la propria stare de spirit, în loc de a lui Graham. Dintr-odată își dădu seama că prietenul lui se ridicase în picioare.

Păi. Mulțumesc, Jack.

Mă bucur că te-am. Dacă te-oi fi. Data viitoare când mai ai chef de stat pe canapeaua psihologului, dă-mi o sârmă din timp.

Așa o să fac. Încă o dată, mersi.

Ușa de la intrare se închise. Cei doi făcură vreo cinci pași în direcții opuse, după care se opriră amândoi. Jack

rămase pe loc și efectua o mică pivotare, un soi de pas lateral făcut în mijlocul sălii de dans. Trase un pârț nu foarte zgomotos și comentă ca pentru sine:

— Pe aripile vântului.

Afară, Graham se opri, adu-mecă mălinul negru pe care se depusese praful și coșurile de gunoi care stăteau să dea pe dinafară, iar apoi luă o hotărâre. Dacă renunța la aprovizionarea cu carne de la preabunul măcelar și își făcea toate cumpărăturile de la supermarket, putea să intre la The Good Times în drum spre casă și s-o revadă pe Arin în postura adulterinei.

Sansepolcro, Poggibonsi

Iar pe urmă povestea căpătă amploare. Într-o seară, pe la sfârșitul lui martie, se uitau la o hartă a Italiei și își făceau planuri de concediu. Stăteau alături, pe bancheta de lângă masa din bucătărie; Graham își lăsase un braț să atârne moale pe după umărul lui Ann. Era un braț reconfortant și marital, o parodiere potolită a agresivității verticale care emana dinspre mădularul decis al lui Jack. Simpla cercetare a hărții îl trimise pe Graham cu gândul la diverse fantazări suave; acesta își aminti felul în care, datorită concediului, fiecare plăcere veche și familiară începea să miroasă ca rufele proaspăt spălate. Val-lombrosa, Camoldoli, Montevarchi, Sansepolcro, Poggibonsi, citi el în gând, ajungând deja cu mintea într-un amurg răscolit de cântecul greierilor, cu un pahar de Chianti în mâna stângă și cu dreapta înfiorând piciorul gol al lui Ann. Bucine, Montepulciano, și tocmai era trezit de sunetele stridente ale unui fazan care aterizase hotărât în dreptul ferestrei de la dormitor ca să se îndoape fără rușine cu smochinele care nici nu se copseseră bine. Pe urmă ochiul i se împiedică de ceva.

Arezzo.

Da, e frumos acolo. N-am mai fost de ani buni.

Nu. Adică da, știu. Arezzo.

Dintr-odată, fantazările molcome ale lui Graham se încheiară.

— Tu n-ai fost, nu, dragule? Îl întrebă Ann.

— Nu știu. Nu mai țin minte. N-are importanță.

Se uită din nou la hartă, dar aceasta deveni neclară din cauza unei lacrimi care apăru în colțul ochiului stâng al lui Graham.

Nu, dar mi-am adus aminte că mi-ai spus cândva că ai fost la Arezzo cu Benny.

Zău? A, da, așa e. Dumnezeu, parc-a trecut o veșnicie. Și chiar a trecut. Cred că s-a întâmplat cândva în anii '60. Ia gândește-te: în anii '60.

Simți un scurt fior de plăcere la gândul că făcea lucruri interesante, de-ale adulților, de atâta vreme – de minimum cincisprezece ani, iar ea avea doar treizeci și cinci. Devenise o persoană mai împlinită, cunoscuse fericirea și totuși era suficient de tânără ca să nu-și piardă interesul față de plăceri. Se lipi și mai strâns de Graham pe banchetă.

Ai fost la Arezzo cu Benny, repetă el.

Da. Ce chestie, nu mai țin minte nimic. Acolo e piața aia mare, ca un castron? Sau aia-i Siena?

Aia-i Siena.

Înseamnă că Arezzo. E locul unde.

Se încruntă atât în semn de dezaprobare față de propria memorie slabă, cât și ca semn că încerca să și-o sondeze.

— Țin minte doar c-am fost la film în Arezzo.

— Ai fost la film în Arezzo, zise Graham încet, de par că ar fi încercat să-i dezlege limba unui copil, și ai văzut o comedie romantică de doi bani despre o curvă care voia să- l facă de răs pe preotul din sat, după care ai ieșit, ai stat la o Strega cu gheață în singurul local deschis pe care l-ai găsit, te-ai întrebat între sorbituri cum o să poți să te-ntorci

și să trăiești din nou într-o climă umedă și rece, pe urmă te-ai întors la hotel și te-ai. Trosnit cu Benny ca și cum n- ar fi existat plăcere mai mare, fără să-i ascunzi sau să-i refuzi nimic, absolut nimic, n-ai păstrat nici măcar un colțișor al inimii neatins pentru clipa când mă vei fi cunoscut pe mine.

Graham rosti toate aceste cuvinte cu o voce tristă, jignită, aproape prea precisă ca să permită vreun dram de compasiune. O luase razna? Îi ardea de glume? Chiar când Arm se uită la el ca să afle răspunsul, Graham continuă:

Ultima parte am inventat-o, bineînțeles.

Bineînțeles. Nu ți-am povestit niciodată așa ceva, nu?

Nu, ai ajuns până la partea cu localul, iar pe celelalte le-am ghicit eu. Aveai o expresie care mi-a sugerat restul.

Mă rog, nu sunt sigură că așa a fost, nu mai țin minte. Și oricum, Graham, pe-atunci aveam douăzeci sau douăzeci și unu de ani și nu mai fusesem niciodată în Italia. În plus, nu mai plecasem în vacanță cu cineva atât de drăguț ca Benny.

Sau cu atâția bani.

Sau cu atâția bani. E vreo problemă?

Nu. Nu pot să explic chestia asta. Și în mod sigur nu pot s-o justific. Mă bucur că nu te-ai dus singură, ar fi putut fi periculos. Mă bucur că ai fost cu cineva care s-a purtat frumos cu tine. Mă bucur – presupun că n-am încotro – că te-ai culcat cu el acolo. Știu toți pașii, înțeleg logica faptelor. Toate chestiile astea mă bucură. Atâta doar că-n același timp mă fac să plâng.

Ann spuse pe un ton blând:

— Pe atunci nu te cunoșteam.

Îl sărută pe tâmplă și îi mângâie cealaltă parte a capului, parcă pentru a potoli turbulența bruscă dinăuntru.

— Iar dacă te-aș fi cunoscut atunci, aș fi vrut să merg cu tine. Numai că nu te cunoșteam, așa că n-am avut cum. Simplu.

— Da.

Chiar era simplu. Graham se uită la hartă, cercetând traseul pe care știa că Ann îl urmase în compania lui Benny, cu un deceniu înainte de a-l cunoaște pe el. Pe coastă în jos, trecând prin Genova, ajungând la Pisa, de acolo la Florența, Rimini, Urbino, Perugia, Arezzo și Siena, înapoi la Pisa și din nou în sus. Benny îi tăiasse o ditamai bucată din Italia. Putea la fel de bine să pună mâna pe niște foarfece, să ciopârțească harta, să treacă prin ea de la Pisa la Rimini, să taie o linie paralelă prin Assisi, iar pe urmă să lipească partea de jos a Italiei pe ceea ce rămăsese

din jumătatea de sus. Să transforme totul într-o simplă botină, de genul celor cu năsturași în părțile laterale. Cum purtau târfele de lux – cel puțin așa își imagina Graham.

Din punctul lui de vedere, puteau să meargă la Ravenna. Dar nu suporta mozaicurile. Iar Benny exact asta îi lăsase, mozaicuri. Mersi frumos, Benny.

— Am putea să mergem la Bologna, spuse el în cele din urmă.

— Ai mai fost la Bologna.

— Da.

— Ai fost la Bologna cu Barbara.

— Da.

— Mai mult ca sigur c-ai dormit în același pat cu Barbara la Bologna.

— Da.

— Mă rog, fie și Bologna. Măcar e frumos?

— Am uitat.

Graham se zgâi din nou la hartă. Ann îi mângâie o parte a capului, încercând să nu se simtă vinovată pentru un lucru despre care știa că n-ar fi putut să-i provoace o cât de mică vinovăție decât unui neghiob. După câteva minute de contemplare, Graham spuse încet:

Ann.

Da?

Când ai fost în Italia.

Da?

Cu Benny.

Da?

A existat cumva. A fost. Mă-ntrebam doar.

E mai bine s-o spui decât să n-o spui.

— A existat. Cum să zic, a existat. Nu cred că-ți mai amintești.

Se uită la ea trist, implorator, cu speranță în suflet. Ann și-ar fi dorit tare mult să-i dea răspunsul dorit.

— A existat totuși un loc unde ați fost, de care-ți aduci aminte – pe care ți-1 amintești cu precizie.

Da, scumpule?

Și unde nu ți-a plăcut?

Începură amândoi să râdă în surdină. Se sărutară cam stângaci, de parcă niciunul nu s-ar fi așteptat la așa ceva; apoi Ann împături harta cu mișcări hotărâte.

Dar a doua zi, ajungând acasă cu câteva ore înaintea ei, Graham se trezi apropiindu-se din nou de rafturile ei cu cărți. Îngenunche în fața celui de-al treilea raft și se uită la cărțile de călătorii. Câteva ghiduri ale Londrei și unul al Apeninilor, care nu însemnau nimic. Un ghid studentesc al San Francisco-ului; ghidurile Companion ale Florenței și sudului Franței (normal); alte ghiduri pentru Germania, Spania, Los Angeles și India. Graham nu știa că Ann fusese în India. Dar dacă fusese, cine o însoțise? Se întrebă el, deși nu cu foarte mult interes și nici gelos din cale-afară, poate fiindcă nu-l tenta să ajungă și el acolo.

Scoase teancul de hărți de la capătul raftului. Era greu să-ți dai seama imediat ale căror orașe erau, fiindcă Ann nu se obosise să le împaturească la loc – cum ar fi făcut el – așa că pagina de titlu nu se vedea. Se întrebă dacă neglijența asta se întâlnea la majoritatea femeilor; nu l-ar fi mirat defel. În fond, nu te puteai baza pe faptul că femeile ar fi știut în ce țară sau în ce loc se aflau. Adeseori habar n-aveau unde era nordul; unora chiar le venea greu să spună care-i stânga și care dreapta (ca Alison, prima lui prietenă; ori de câte ori erau împreună în mașină și era întrebată în ce direcție s-o ia, ridica un pumn și se uita la el – de parcă ar fi avut pe dosul mâinii un abțibild mare pe care scria STÂNGA sau DREAPTA – iar pe urmă îi citea cuvântul respectiv șoferului). Era un reflex condiționat sau o structură aparte a creierului? Se întrebă Graham.

De asemenea, se părea că femeile nu aveau în minte harta orașelor. Graham văzuse cândva o planșă a corpului omenesc în care fiecare organ era reprezentat conform gradului de sensibilitate: homunculul rezultat de aici avea un cap enorm, cu buze de african, mâinile ca niște mânuși

de baseball și un corp slab și încrețit ca o murătură. Graham ar fi trebuit să-și aducă aminte de dimensiunea organelor genitale, dar nu reușea. Harta Londrei așa cum o ținea minte Ann, își spuse el, avea să fie la fel de deformată și dezechilibrată; la capătul ei sudic un Clapham extrem de dilatat, ducând printr-o serie de artere largi spre Soho, Bloomsbury, Islington și Hampstead; mai era o bulă umflată în jos spre Kensington, precum și o alta până spre Kew; legătura dintre ele era asigurată de niște zone amestecate, cu numele tipărite cu litere minuscule: Hornsey deasupra Ealing-ului și, la sud de Stepney, Isle of Dogs fixată lângă Chiswick Eyot.

Poate că asta era motivul pentru care femeile – acum Graham porni de la Ann ca să facă o generalizare fără urmări – nu știau cum se împătorește corect o hartă: fiindcă pentru ele concepția de ansamblu a orașului nu avea importanță, așa că nu existase de la bun început nici o „ordine corectă”. Toate hărțile lui Ann fuseseră puse deoparte, de parcă ea și Graham ar fi fost întrerupți în plină consultare. Asta le făcea mai personale și mai amenințătoare pentru el, își dădu seama Graham pe neașteptate. Odată împăturită corect, harta își pierdea amprenta utilizatorului: ea putea fi împrumutată sau dată de pomană fără să compromită nici o formă de atașament. Când privea hărțile strânse stângaci de Ann, cu îndoiturile lor suprapuse, era ca și cum ar fi dat cu ochii de un ceas oprit într-un moment semnificativ sau – chiar mai rău, reflectă el – ca și cum i-ar fi citit jurnalul intim. Unele hărți (Paris, Salzburg, Madrid) aveau semne făcute cu pixul: cruci, cerculețe, numere de străzi. Particularitățile bruș-64 te ale vieții dinaintea lui. Luă hărțile și le înghesui la locul lor.

Ceva mai târziu în cursul serii, o întrebă pe cel mai blând și mai neutru ton cu puțință:

Te-ai gândit vreodată să mergem în India?

A, nu cred că vrem neapărat, nu? Ann păruse destul de surprinsă.

Nu țin morțiș. Mă întrebam dacă te-a interesat vreodată, atâta tot.

Cred că da, la un moment dat. Am și citit ceva despre ea, dar mi s-a părut deprimant, așa că n-am mai vrut să mă duc.

Graham încuviință din cap. Ann îi aruncă o privire ironică, însă nu răspunse „de ce”-ului ei nerostit, iar ea se decise să nu-i dea glas.

După aceea nu se mai gândi la India. Își făcu multe griji în legătură cu Italia, Los Angeles și sudul Franței, Spania și Germania, însă cel puțin nu mai avu de ce să se gândească la India. În India nu exista nici măcar un indian care s-o fi văzut vreodată pe Ann plimbându-se alături de cineva care nu era el, își zise Graham. Era un adevăr solid și inconturnabil. Evident, rămâneau toți indienii din Anglia, Italia, Los Angeles, sudul Franței, Spania și Germania, dintre care oricine ar fi putut s-o vadă plimbându-se la braț cu Benny, Chris, Lyman, Phil și ceilalți. Numai că indienii ăștia erau puși într-o vădită inferioritate de către indienii din India, dintre care absolut niciunul n-ar fi putut s-o vadă (decât poate într-un concediu peste mări și țări – ei da, asta chiar era o idee).

India era sigură. America de Sud era sigură. Japonia și China erau sigure. Africa era sigură. Europa și America de Nord nu erau sigure. Când la programele de știri de la televizor se difuzau reportaje despre Europa sau despre SUA, Graham constata uneori că nu reușea să fie atent. Când citea ziarul de dimineață, parcurgea adeseori cu extremă neglijență regiunile nesigure ale lumii; dar, cum citirea ziarului îi lua la fel de mult ca până atunci, se trezi treptat că știa despre Africa și India mult mai mult decât ar fi avut nevoie sau și-ar fi dorit vreodată. Fără urmă de spirit iscoditor, izbuti să se familiarizeze pe deplin cu

politica Indiei. Era la curent și cu Japonia. În cancelarie se trezise la un moment dat întorcându-se spre Bailey, un gerontolog scrobit, care nimerise acolo din greșeală, și spunându-i:

— Ai văzut că aeroportul Narita a pierdut șaispe mi lioane de lire sterline în primele patru luni de funcționare?

La care Bailey replicase cu interes în voce:

— Ai și ajuns la andropauză?

În după-amiezile când rămânea singur acasă, Graham se surprinse căutând din ce în ce mai asiduu tot felul de probe. Uneori nici măcar nu știa ce anume putea fi numit probă; alteori, în timpul cercetărilor, se întreba dacă nu cumva s-ar fi bucurat în secret dacă ar fi descoperit o probă despre care apucase să-și spună că se temea și o ura. Efectul scormoneliilor lui insistente era să se reacomodeze cu aproape toate bunurile lui Ann; atâta doar că acum le vedea într-o lumină diferită, într-o câțva alterată.

Deschise caseta din lemn de nuc în care Ann își ținea monedele străine. Înăuntru, caseta era împărțită în douăsprezece mici lăcașuri pătrate, fiecare dintre ele căptușit cu un pat de catifea purpurie. Graham se zgâi la monedele rămase din alte țări. Lirele italiene însemnau Benny, sau individul celălalt sau – mă rog, trebui să recunoască – el însuși, în timpul celor cinci zile petrecute la Veneția după ce se căsătoriseră. Monedele de cinci sau zece cenți, precum și singurul dolar de argint, însemnau Lyman. Francii însemnau Phil, dacă nu cumva tipul cu jeepul – Jed sau cum l-o fi chemat. Mărcile însemnau. Ia mai dă-le dracului. Dar asta, se întrebă Graham, punând mâna pe o monedă mare de argint, cu asta ce-o mai fi? Citi ceea ce scria pe margine: IMP. R. BO. REGM. THERESIA. D. G. O întoarse pe cealaltă parte: ARHID. AUSTR. DUX. BURG. CO. TI. 1780X. Graham zâmbi. O coroană de pe vremea Măriei Tereza. Măcar aici era ferit de surprize.

Practică același joc cu coșul ei de răchită plin de cutii de chibrituri. Ann nu fuma, dar strângea cutii de chibrituri din restaurante, hoteluri și cluburi – din toate locurile unde se dădeau pe gratis. Singura greutate pe care o întâmpină Graham, în timp ce scotocea prin urmele cocteilurilor fără pretenții sau ale dineurilor unde meserii se mai îmbătau – zeci și zeci de ocazii la care nu luase parte – era că nu-și dădea seama dacă Ann fusese cu adevărat în locurile a căror reclamă gratuită o cerceta el acum. Prietenii lui Ann știau că era colecționară și se uitau după obiecte bătătoare la ochi sau, dimpotrivă, obscure, pe care să i le adauge în coș. Graham însuși îi încurajase s-o facă. Și-atunci, cum să nu se smintească? N-avea nici un rost să fii gelos dacă nu procedai cu acuratețe; cel puțin el asta credea.

Iritat de această incertitudine, se apropie de rafturile lui Ann și începu să caute cărțile pe care ar fi fost puțin probabil să și le fi cumpărat singură. Pe câteva le identificase deja ca fiind cadouri de la însoțitorii precedenți. Le scoase din raft, aproape de dragul timpurilor de altădată, și citi dedicațiile: „pentru iubita mea.”, „cu drag de la”, „cu multă dragoste de la”, „dragoste și sărutări de la”, „țoc-țoc-țoc de la”. Ce oameni nesărați, își zise Graham: puteau să cumpere niște texte gata tipărite, dacă doar asta aveau de spus. Pe urmă trase din raft exemplarul lui Ann din Gormenghast. „Pentru veverița mea, care ține minte întotdeauna unde se țin nucile.” Afurisitul de Jed – da, așa îl chema, fapt confirmat de semnătura subțire a unui urangutan relativ educat; tipul cu jeepul. Mă rog, era de așteptat. Nici n-ar fi putut să-i dea altceva în afară de Gormenghast. Măcar semnul de carte arăta că Ann nu trecuse de pagina 30. Pe bună dreptate. Gormenghast, repetă el disprețuitor. Și Jed. Ce spusese cândva Ann despre el? „A fost o legătură scurtă, terapeutică.” Ei bine, Graham înțelegea. Unde mai pui că fusese ceva scurt – lucru care îi făcea plăcere, și din alte motive decât cele

evidente. Nu voia să-și vadă casa plină și de operele complete ale lui Tolkien și Richard Adams.

Graham începu să practice un joc de unul singur, pornind de la Strip Jack Naked. Trebuia să descopere cărțile de pe rafturile lui Ann care îi fuseseră dăruite de alți oameni. Dacă nu găsea o asemenea carte din patru încercări, pierdea jocul. Dacă reușea s-o identifice din ultima încercare, mai avea dreptul la o rundă; dacă ajungea la țintă din a doua încercare, și le păstra pe celelalte două, așa că în runda următoare beneficia de șase variante.

Cu foarte mici păcăleli, izbuti să rămână în joc vreo douăzeci de minute, deși în cele din urmă plăcerea vânătorii puse în umbră din ce în ce mai ciudat ursuzenia victoriei. Stând pe jos și uitându-se la vraful de cărți care reprezentau succesele, Graham simți apropierea unei tristeți apăsătoare. În vârf se afla un exemplar din Sfârșitul unei iubiri. „Nu fi aspră cu mine. A fost minunat. Cu timpul o să-ți dai și tu seama. Aproape că a fost prea bine. M.” Ha – Michael. Nici nu se putea fără o asemenea măgărie. Aproape că a fost prea bine. Ceea ce voise să spună de fapt era: „De ce nu te-ai purtat urât, ca să te părăsesc fără să simt vreo vină?” Michael cel arătos și sportiv, care – așa îl asigurase Ann – avea un fel atașant de a clătina din cap și de a-și miji ochii sfios în direcția ta. Țasta era felul în care îl descriese Ann. Graham îl etichetase drept „nenicul cu tiful”.

Situația îl mâhni. Îl făcu să simtă o agresivitate imprecisă și dorința de a-și plânge singur de milă; dar în principal îi produse tristețe și nimic mai mult. Poate că acum era momentul să încerce una dintre soluțiile lui Jack. Nu că s-ar fi dus la Jack pentru soluții; nici vorbă. Dar era o încercare inofensivă. Sau cel puțin așa o vedea el. Iar Ann avea să mai lipsească de acasă cel puțin o oră și jumătate.

Graham se duse la el în birou cu un anumit sentiment de autobatjocură. Dincolo de orice altceva, faptul că biroul

lui era singura ascunzătoare sigură era o prostie. Scoase un sertar din fișet – cel pe care scria 1915-19. Dosarele de plastic se înfățișară ochiului cu partea lor deschisă, în afară de unul. Graham puse mâna chiar pe acesta, îl întoarse cu partea deschisă în sus și extrase dinăuntru o pungă de hârtie roz cu dungi. Unde să meargă? Jos, în nici un caz, ca nu cumva să vină Ann pe nepusă masă. Nici în dormitor – aducea prea mult a adulter. Să rămână acolo? Dar unde? Nu la masa de lucru, ar produce o impresie total greșită. Se decise fără tragere de inimă să intre în baie.

Graham nu se mai masturbase de la optsprezece ani, din seara dinaintea dimineții când o invitase pe Alison, prima lui prietenă, să iasă împreună. Hotărârea aceea îl făcuse mai încrezător cu privire la șansele de a-i fi acceptată invitația, așa că după aceea, în semn de pioasă recunoștință, renunțase definitiv. Pe lângă asta, nu-i convenea sentimentul de vinovăție. Se masturbase întotdeauna în toaleta de acasă; fie înainte, fie imediat după demersurile de cucerire, astfel încât dacă era întrebat unde fusese, să nu fie silit să mintă. Asta micșora puțin vinovăția, care însă continua să-l învăluie sicofantic.

Își dădu seama că nu se mai masturbase de pe vremea când oamenii numeau lucrul ăsta „masturbare” și nu altfel – termenul medico-biblic, rece și rostit cu o încruntă-tură. Fără îndoială că existaseră o mulțime de alte cuvinte, dar „masturbare” era cel mai potrivit. Masturbare, copulare, defecare: cuvinte serioase de pe vremea copilăriei, reprezentând activități despre care trebuia chibzuit înainte de-a li te abandona. Acum totul era lăbăgeală, futai și căcare, și nimeni nu ezita înainte să le rostească. Mă rog, Graham însuși spunea „căcare” – rareori și când nu era lume de față. Jack, bineînțeles, vorbea dezinvolt atât despre lăbăgeală, cât și despre futaiuri. Graham continua să aibă rezerve în ambele cazuri. Dar în fond „lăbăgeală” era un

cuvânt extrem de liniștit, domestic și nevinovat; îl pronunțai și aveai impresia că vorbești de un meșteșug.

Douăzeci și doi de ani de când se masturbase pentru ultima oară. De când făcuse laba. Și câteva apartamente și case unde n-o făcuse. Se așeză pe closet și se uită în jur. Pe urmă se ridică și trase spre el lada de rufe cu capac de plută. În locul unde stătuse până atunci se vedeau patru urme adânci pe mochetă, câte una în fiecare dintre colțurile unui dreptunghi de praf. Graham se așeză la loc pe closet, trase lada de rufe mai aproape și își puse punga de hârtie pe ea. Pe urmă își dădu jos pantalonii și chiloții, rămânând cu ei în jurul gleznelor.

Nu era foarte comod. Se ridică, puse capacul pe closet și-l acoperi cu un prosop. Se așeză încă o dată. Trase aer în piept, vârî mâna în pungă și scoase cele două reviste pe care le cumpăraseră grăbit de la chioșcul unui indian, pe când se întorcea de la un cinematograf aflat undeva departe.

Încercase să se arate nedumerit când le cumpăraseră, ca și cum ar fi fost pentru altcineva; dar probabil că reușise doar să dea impresia că acționa pe furie.

Una dintre reviste era Penthouse, de care Graham auzise; cealaltă se numea Rapier și-i era necunoscută. Le puse una lângă alta pe lada de rufe și citi cuprinsul de pe copertă. Se întrebă care era semnificația titlului Rapier. Trebuia oare să indice o lume a sexualității piraterești, unde rege era Errol Flynn? Sau era doar comparativul de superioritate al adjectivului „rapy”? Mai rapace decât tine? Cele două fete de pe copertă, care din cine știe ce convenție editorială își arătau un singur sân, i se părură lui Graham extrem de frumoase. De ce trebuiau asemenea fete să se dezbrace? Sau poate că exista vreo legătură între frumusețea lor și faptul că voiau să se dezbrace? Legătura era mai degrabă între frumusețe și faptul că li se ofereau sume utile de bani ca să se dezbrace. Graham credea că asta era varianta corectă.

Inspiră adânc, își coborî privirile spre ceea ce era pe vremuri penisul lui (chit că acum nu mai era atât de sigur), îl prinse cu mâna dreaptă și deschise numărul din Rapier cu stânga. Încă o pagină de cuprins, ilustrată de data asta printr-o văgăună adâncă și rozalie, deasupra căreia se afla o pădure tropicală. Din ce se vedea, plouase și în văgăună. Graham era fascinat, dar și îngrozit. Urmau câteva pagini cu rânduri de la cititori, ilustrate și ele cu imagini topografice, iar apoi un grupaj de fotografii pe opt pagini cu o altă fată extrem de frumoasă. Pe prima dintre ele fata stătea într-un scaun de răchită și purta doar o pereche de bikini; pe urmă era goală și se juca absentă cu un sfârc; pe urmă cu. Mă rog, cu ceva acolo jos; în fine, pe a opta pagină părea să încerce să-și întoarcă pe dos. Chestia, ca pe buzunarul unui pantalon. Pe această ultimă pagină, în timp ce mintea lui Graham înregistra șocul, sperma lui (cum o numea pe vremuri, chit că acum nu mai era atât de sigur) țâșni într-un jet neașteptat. Ea îi stropi brațul stâng al puloverului, aterizând deopotrivă pe lada de rufe și pe fata cu aptitudini de contorsionistă.

Cuprins de panică, de parcă ar fi avut maximum două secunde ca să rezolve totul, Graham înșfacă niște hârtie igienică și începu să-și șteargă mâneca, revista, lada de rufe și – în lipsa unui termen mai adecvat – penisul. Spre disperarea lui, văzu că pe capacul de plută se găseau câteva urme umede și vag scârboase. Aruncă hârtia igienică în vas, trase apa și se întrebă ce să facă. Petele nu prea semănau cu cele simple, pe care le provoca apa. Ce-ar fi putut spune că vărsase – after-shave? Șampon? Se gândi să verse și câteva picături de șampon pe capacul lăzii de rufe, astfel încât, când avea să-l întrebe Ann (la fel cum făcuse tatăl lui), măcar să n-o mintă. Dar dacă șamponul lăsa altfel de urme? Atunci o să spună că vărsase șampon și after-shave. Asta nu părea din cale-afară de plauzibil. Abia pe urmă își dădu seama că se afla în baie doar de

cinci minute. Ann mai avea o veșnicie până să se întoarcă. Putea să aștepte și să vadă ce se întâmpla cu petele.

Nu fusese o labă extraordinar de bună, căci probabil că așa trebuia să-i spună de-acum încolo. Prea scurtă, prea bruscă și prea îngrijorătoare la final ca să-i priască sută la sută. Pe de altă parte, fusese mai mult decât surprins de propria secreție. Se sprijini de vasul de alimentare a veceului și deschise Penthouse-ul. Citi cuprinsul și dădu la secțiunea de băuturi. Pertinentă, deși scrisă cam prea glumeț. Pe urmă un articol despre automobile, paginile de modă și o poveste științifico-fantastică despre ce avea să li se întâmple oamenilor când aveau să fie construiți roboți care nu numai că erau amanți mai buni decât rivalii lor în carne și oase, dar erau totodată în stare să le lase însărcinate pe femei. După aceea parcurse scrisorile de la cititori și răspunsurile redacției, care-i făcură impresia că erau pline de sfaturi sănătoase.

Intre timp, apucă să observe două lucruri: puia, cum i se părea preferabil să-i spună în clipa aceea, începuse să i se întărească din nou, când Graham citi o scrisoare de la o gospodină din Surrey mulțumită de numărul mare de obiecte în formă de penis disponibile pentru cei care cultivau cu frenezie autosatisfacerea; iar sperma (încă nu era pregătit pentru folosirea lui „snagă”) părea că se uscaseră complet. Bine că știm o treabă, își spuse el binedispus și începu să facă laba din nou, dar de data asta cu un plus de atenție, interes și plăcere față de început, mijloc și sfârșit.

Maligne și benigne

— Măi să fie, măi să fie, vrăbiuța mea. Ei bine, asta zic și eu surpriză, cum a spus poetul.

Jack, ești ocupat? Nu stau mult.

Mă rog, am avut parte de propuneri mai focoase, dar e bună și asta.

Jack se lipi destul de stângaci de perete și o simți pe Ann frecându-se ușor de el când îi trecu pragul. Intră grăbită în camera lui lungă, bună la toate, și se așeză fără șovăire. Jack închise atent ușa de la intrare și o urmă, zâmbind discret.

— Cafea?

Ann refuză clătinând din cap. Era la fel de frumoasă cum și-o amintea Jack: avea o frumusețe cochetă, serioasă, ale cărei elemente se armonizau perfect.

Jack, am venit să pun lucrurile la punct.

Vai de mine. Am crezut c-o să fie încă o ședință de consiliere maritală. Și cred că știi pe care dintre parteneri mi-ar plăcea să-1 văd întins pe canapea.

Ai fost foarte cumsecade cu Graham.

N-a fost mare lucru. Din câte țin minte, doar am inventat niște chestii și l-am sfătuit să-și cumpere o pălărie nouă când e abătut. A fost cât pe-acți să-i spun că toți bărbații au boala asta, dar m-am gândit că n-o să mă creadă.

Mă rog, era mai calm când a ajuns acasă. Am impresia că ți-a apreciat sfatul.

Oricând.

Jack stătea în fața ei, îndesat în hainele cafenii și legându-se pe călcâie. Din totdeauna a avut ceva de galez, chit că nu-i galez, își zise Ann. Purta un costum maro din tweed, o vestă veche din piele și o cămașă muncitorească; butonul de aur prins de guler avea un rol pur decorativ.

Ann se întrebese adeseori de ce se prezenta Jack în felul ăsta în fața lumii: se îmbrăca urât în căutarea unei simplități de servitor amintite, eventual imaginată, sau urmărirea neglijența vestimentară tipică artiștilor? Fusesse dusă cu vorba ori de câte ori pusese întrebări serioase despre trecutul lui Jack, dar nu se supăraseră. Totuși, de data asta, venise să-și discute propriul trecut.

— Jack, zise ea încet. Am decis că noi doi n-am avut nici o aventură.

Lui Jack îi veni să râdă, dar observă că Ann era foarte serioasă. Așa că își scoase mâinile din buzunare, pocni din călcâie și răspunse: 'Nțeles, să trăiți.

S-a întâmplat aseară. Eram. Mă rog, Graham îmi făcea o listă cu foștii prieteni. Era un pic abțiguit. De fapt, amândoi eram. Am impresia că de la o vreme ne îmbătăm din ce în ce mai des. Pe urmă a început să plângă; să bea și să plângă. L-am întrebat ce se întâmplase și a rostit numele unuia dintre foști. A zis: „Benny”. După aia a mai luat o gură de vin și a spus: „Benny și Jed”. Pe urmă a mai tras o dușcă și a zis: „Benny, Jed și Michael”. A fost groaznic.

Mda, nu sună prea vesel.

De fiecare dată când trăgea un gât de vin recita pomelnicul și avea grijă să mai adauge un nume. După aia se punea pe plâns și ducea iar paharul la gură.

Amintindu-și de cele petrecute, Ann căută o batistă de hârtie.

Iar pe urmă, după ce-a ținut-o așa o vreme, dintr-o dată a adăugat numele tău.

Și asta a fost o surpriză?

Totală. La început am crezut că i-ai povestit despre noi când a venit să te vadă, dar pe urmă mi-am zis că, dacă ai fi făcut-o, nu s-ar mai fi întors acasă atât de vesel. Așa că i-am spus „Nu, Graham”, având grijă să fiu foarte fermă.

Și bine-ai făcut.

M-am simțit cam prost, fiindcă nu cred că l-am mai mințit vreodată. Mă rog, i-am mai turnat câte o gogoasă nevinovată despre ligatura trompelor sau mai știu eu ce, dar nimic de genul. Asta.

Păi, știi regula mea de bază la capitolul aventuri: maximum de înșelăciune, minimum de minciuni, maximum de bunătate. Nu văd de ce nu s-ar aplica și aventurilor din trecut.

Mă tem că i-am spus nu. Eram sigură c-o să înțelegi.
Sigur.

De fapt, Jack era puțin ofensat. Se simțea de parcă ar fi fost refuzat de cineva – un lucru prostesc, deși nu lipsit de logică.

Nici o problemă. Totuși, păcat de capitolul vechii autobiografii. Ar fi făcut bani frumoși.

Îmi pare rău că-ți rescriu trecutul.

Fii liniștită, întotdeauna o fac și eu. De câte ori spun o poveste, diferă. Despre majoritatea nici nu mai țin minte cum au început. Habar n-am ce-i adevărat. Habar n-am de unde-am pornit.

Se bosumflă, de parcă i-ar fi furat cineva copilăria.

— Asta e, face parte din durerea și plăcerea vieții de artist.

Începea deja să-și transforme scornelile în literatură; Ann zâmbi.

Și cu prietenii cum rămâne?

Mă rog, deocamdată încă nu s-a pus problema, plus că mulți dintre ei sunt de domeniul trecutului.

Hm. Nu-i frumos din partea mea că te-ntreb, dar poți să-mi aduci aminte în ce an n-am avut aventura aia? În '74? În '73?

— Din toamna lui '72 până-n vara lui '73. Și. Încă o dată sau de două ori de-atunci și până azi.

— A, da. Îmi amintesc de data sau de datele alea. Jack zâmbi, iar Ann îi întoarse surâsul, dar nu foarte încrezătoare.

S-ar putea să-i spun cândva lui Graham – după ce-o să-i treacă. Supărarea. Din cauza asta. Dar numai dacă o să mi se pară important sau dac-o să mă-ntrebe.

Iar în clipa aia o să-mi recapăt trecutul. Trilili și tralala, ce frumoasă-i viața mea. Și care-i prognoza curentă? Ce face micul Othello?

Ann se simți jignită de tonul frivol al lui Jack.

Trece printr-o pasă proastă. Poate că ți se pare caraghios, cum mi se pare și mie uneori, dar trece printr-o pasă proastă. Câteodată chiar mă tem că nu se mai gândește la nimic altceva. Bine măcar că are de lucru.

Da, asta-i foarte bine.

Numai că se apropie vacanța.

Păi, găsește-i o ocupație. Scoate-1 undeva.

Încercăm să găsim o țară unde nu m-am trosnit cu nimeni, spuse Ann cu o amărăciune neașteptată.

Jack își păstră comentariile pentru el. Întotdeauna îi plăcuse de Ann, chiar și în perioada (identificată acum drept vara lui 1973) când relația lor se răcise după ce el avusese un moment de slăbiciune și comisese o indiscreție – de fapt, călcase alături. O considerase mereu o fată dintr-o bucată; poate nu suficient de spumoasă pentru gustul lui, dar indiscutabil dintr-o bucată. În timp ce o conducea spre ieșire, își împinse fața spre ea pentru un sărut. Ann se apropie de el, ezită și-și atinse ușor obrazul de barba lui. Când ea se îndepărtă, buzele ușor umezite ale lui Jack parcă îi atinseră urechea.

Barbara stătea pe canapea îmbrăcată cu un capot de nailon, sorbind dintr-o cană cu ceai și gândindu-se într-o doară la Graham. Din câte își dădea seama, se gândea la el mai mult decât merita. Între timp, disprețul inițial se topise și nici măcar resentimentele – pe care de obicei putea să se bazeze – n-o mai năpădeau ca în primii doi ani. Asta nu însemna, bineînțeles, că-l iertase pe Graham, că-i plăcea de el sau chiar că „îi înțelegea punctul de vedere” – așa cum

o îndemneau uneori prietenele mai slabe de înger sau mai puțin loiale. În momentele de curaj, aceleași prietene îi sugerau că într-un fel avusese pur și simplu ghinion, că exista întotdeauna un procent de căsnicii ratate, că nu era vina nimănui și că ăsta era mersul lumii. Răspunsul Barbarei era:

— Eu sunt tot aici. Alice e tot aici. Până și mașina e tot aici. Singurul lucru care s-a întâmplat a fost că Graham s-a cărăbănit.

De obicei, această înșiruire monocordă a faptelor le trimitea pe amicele curioase pe o pistă falsă:

— Înseamnă că. Știu eu, ai accepta să se-ntoarcă, dacă.

— A, nu, nici pomeneală. Nici nu se pune problema. Și vorbea cât se poate de serios.

Când se gândea acum la el, îi veneau în minte două imagini. Prima era a lui Graham ridicându-se deasupra ei când făcuseră dragoste în noaptea când sărbătoriseră opt ani de căsnicie. În ocaziile de genul ăsta, îl lăsa să țină lumina aprinsă. Se ghemuise deasupra ei și o penetra fără mare tragere de inimă, chiar dacă asta părea să-i aducă o oarecare satisfacție, când îl surprinsese privindu-i sânii. Faptul în sine era absolut normal, bineînțeles; în fond, era și motivul pentru care îi dăduse voie să țină lumina aprinsă. O mirase, în schimb, felul cum se uitase la ei. Nu citise pe fața lui nici dezgust și nici lipsă de interes. Fusesse ceva mult mai ofensator: o scânteie abia perceptibilă de interes nelămurit, benign, dar umilitor de mic. Mai văzuse și altă dată privirea aia. Era expresia unui cumpărător dintr-un supermarket, care n-avea nevoie de nimic din congelator, dar tot mai arunca din când în când câte o privire, să fie acolo.

După aceea, la fiecare aniversare a căsniciei, Barbara decreta că ori stăteau cu lumina aprinsă și citeau puțin, ori o stingeau și făceau dragoste. Prin asta voia să spună că-i

era indiferent. În ultimii ani se întâmplase tot mai des să stea cu lumina aprinsă.

Cealaltă imagine a lui Graham era tot îngenunchind – de data asta oarecum într-o rână. Cu câți ani în urmă? Barbara nu mai ținea minte. Își sprijinea genunchiul stâng pe o treaptă mai sus decât dreptul și își ridicase fundul. Parcursesese o treime din distanță, cu peria galbenă din plastic în mână dreaptă și cu o găletușă de aceeași culoare și din același material în stânga. Terminase de șters praful pe o treaptă și trecuse la următoarea. O ajuta la curățenie fiindcă era în vacanță, iar ea se simțea obosită. Barbara se uitase la fundul lui ridicat și la peria galbenă cu care freca hotărât mocheta, iar apoi intrase în camera de zi. După câteva minute se întorsese în vestibul. Lui Graham îi mai rămăsese o treaptă. Când ajunsese în capul scărilor, se întorsese ca un elev care aștepta să fie lăudat pentru felul cum își făcuse tema pentru acasă.

— Dacă începi de sus, se mulțumise ea să-i spună, atunci tot praful se duce în jos.

Pentru numele lui Dumnezeu, era profesor, era cadru universitar, s-ar fi convenit să aibă mai multă minte, nu? Stând așa într-o rână și uitându-se peste umăr, Graham îi mai aruncase o privire de școlar. Nu din cauza mea mi-am murdărit pantalonii, nu din cauza mea. Nu da vina pe mine. Părea (Barbara căutase cuvântul cel mai nimerit) mârțogit. Bill și Ben, capete seci/își duc viața-ntr-un ghiveci, își zisese ea; iar între ei, bălângănindu-și cu zgomot mâinile trase de sfori, Mârțoguța. „Salut, Mârțoguțo”, se salutau prietenele ei la școală. Barbara fusese cât pe-acți să-și strige soțul cu același apelativ.

Intre timp, la el acasă, Graham tocmai scotea un pui din frigider. Extrase pasărea din ambalajul de plastic și o așeză pe fundul de lemn pe care se tranșa carnea. Apoi o prinse de aripi și o scutură zdravăn. Ghemul de măruntaie

căzu prin gaura lată dintre picioarele puiului, iar Graham bombăni:

— E băiat.

Dădu deoparte folia de plastic și începu să tranșeze puiul, folosindu-și mai degrabă forța decât îndemânarea și logica. Smulse aripile, iar apoi învârti picioarele ca pe niște elice, până când cedară cu un pocnet. Se uită preț de o clipă la pielea de pe unul dintre picioare. Plină de punctișoare și încrețită, ca pielea propriului scrot.

Graham luă un satâr de pe suportul magnetic de deasupra capului și izbi iadeșul puiului cu o mișcare hotărâtă. Repetă gestul de două-trei ori, până când osul se sparse. Continuă să taie alandala; câte un os se mai sfărâma din când în când, după care Graham încerca fără elan să scoată toată așchiile înfipte în carne.

Aruncă bucățile de carne fără o formă anume într-o tigaie, ca să se prăjească. Pe urmă puse iar mâna pe satâr și așeză punga de plastic cu măruntaie în mijlocul scândurii de tranșat. O privi atent un minut, după care lovi cu satârul de câteva ori, într-o succesiune rapidă, de parcă ar fi încercat să-și încheie asaltul înainte ca măruntaiele să intre în panică și s-o rupă la fugă. Când punga plesni, sângele îi țâșni pe mâini, împrôșcând totodată scândura de tranșat și șorțul albastru pe care și-l pusese Graham. Adună din nou măruntaiele cu lama satârului și le tocă mărunt și repede alte câteva clipe. Operațiunea îi produse o bucurie fără complicații. Zâmbi. Cică munca era remediu perfect pentru tristețe, dar nici asta nu era de colea.

Graham mai surâse o dată. Se întrebă dacă se făceau cumva și pungi cu căptușeală de plastic.

Firește, Ann nu-i suflă o vorbă lui Graham despre vizita la Repton Gardens. Însă a doua zi după-masă Jack deschise ușa, iar în prag îl găsi pe Graham, care șopti încrâncenat:

— Nu m-ai văzut, n-am fost aici. Să nu-i spui lui Ann, bine?

Îi fu imposibil să-și reprime un zâmbet. Începuseră prin a-și rescrie trecutul, dar uite că acum își rescriau și prezentul. Dacă ar fi stare să-și controleze viitorul, și l-ar plănuia după bunul lor plac.

S-a făcut, amice.

Nu lucrezi?

Nu. Rafistolam o recenzie, atâta tot. Hai, intră.

Se duseră în camera de zi a lui Jack, unde totul era vraște. Graham se așeză pe același scaun ca data trecută; Jack îi turnă cafea în ceașca în care îl mai servise, iar apoi așteptă. Graham părea decis să prelungească la rândul-i pauza inițială. Însă de data asta Jack nu mai avu atâta răbdare.

Ai luat pilulele?

Oarecum. Mi-ai spus trei lucruri. Am respectat cam unul și jumătate. Nu m-am dus să cumpăr nici un fel de haine noi; nu mi s-a părut că ar putea da rezultate. (Dumnezeule, își zise Jack, ăsta chiar m-a luat în serios. Graham al nostru nu prea pricepe figurile de stil)

Jack nu-și mai amintea care fuseseră celelalte sugestii; își amintea doar că vorbise prea deschis despre prima lui căsnicie.

— Și m-am mas. M-am mas. Turbat.

Graham rosti aceste cuvinte cu un aer extrem de academic.

— Ai turbat în masă? Bravo ție. Și cine-s norocoșii? Graham zâmbi stins. Jack se minună cât. De serioasă era atitudinea oamenilor față de sex. Cât de mult, cât de extraordinar de mult îi apăsa chestia asta.

N-a murit nimeni din asta, bătrâne găozar. Cum să-ți spun, n-am observat să se fi schimbat ceva în structura universală a labeli când ai făcut-o.

N-o mai făcusem de douăzeci de ani.

Dumnezeule mare! Vorbești serios? Și cum a fost? Spune-mi. Te rog, spune-mi. Îmi amintesc al naibii de bine. A fost.

Graham se întrerupse, iar Jack avu o tresărire anticipativă.

— Agreabil.

Jack răsufală ușurat, scoțând un sunet scurt și viguros.

Mare dreptate ai. Și-atunci, ce-i cu mutra asta lungă?

Mă rog, le am și eu pe ale mele. Vezi tu, mi-am cumpărat o revistă special pentru chestia asta.

Și? Cei mai mulți dintre noi avem o ditamai biblioteca sub pat. Vrei să-ți împrumut câteva?

Ăă. Nu, mersi.

Oricând.

Și cum să-ți spun, mi-a plăcut, am folosit o revistă și nu m-am simțit vinovat față de Ann.

Ai repetat figura?

Jack se simțea ca un preot zelos, îndemnându-l pe Graham să-și mărturisească toate faptele – în cazul lui, fără de păcat.

A, da, de mai multe ori.

Deci ți-ai intrat în mână, nu? N-ai mai improșcat fotomodelul de pe pagina din mijloc, fotografiat cu un Nikon?

Graham rânji, recunoscându-și una dintre greutatețile de început.

Dar crezi c-ar trebui să mă simt vinovat față de Ann?

Nț.

Crezi că s-ar cuveni să-i spun?

Nu i-ai spus?

Nu.

Mă rog, eu aș aștepta să mă-ntrebe. Cum să-ți zic, toți o facem – ce naiba, citește ce spune Kinsey. Nouăzeci și opt la sută au făcut-o cândva în viață, nouăzeci și șase la sută o fac și-acum. Ceva de genul ăsta, știi că nu sunt tare-n

cifre. Dar mă rog, doar doi la sută renunță după ce se-nsoară. Asta-i situația, Graham.

Jack nu era foarte sigur că asta era situația, dar din punctul de vedere al lui Graham lucrurile se prezentau bine.

— Crezi că. Știu eu, crezi c-o să se amestece cu. Cu ălelalte?

Uneori întrebările lui Graham nu erau formulate la nivelul maxim al clarității; Jack spera că prietenul lui nu pune întrebările de la examen la fel de imprecis.

Nu, nici vorbă. N-au nici o legătură. Îți rămâne scula bine unsă, atâta tot.

Poate.

Graham se mai întrerupse o dată.

Poate. Cineva. (lui Graham nu-i plăcea să folosească pronumele nehotărât, cum făcea Jack, dar nu suporta ideea de-a rosti numele lui Ann). Să-și dea seama? Să se prindă dac-ai făcut-o?

Da' de unde. Fii sobru. Asta dacă nu cumva or avea cine știe ce aparate de măsură pe-acolo. Știi genul – fofoance calibrate. Dar nu cred că înregistrează milimetrii cubi cu atâta precizie.

Aha.

Graham își puse cana cu cafea pe masă.

Partea a doua, zise el, uitându-se acuzator peste masă la Jack, este că nu merge.

Ha? Păi parcă tocmai mi-ai spus că a mers, nu?

Stai puțin. De mers ca atare, merge, și încă bine (cel puțin asta presupunea Graham), dar faptul că am făcut-o n-a. N-a avut nici un efect asupra restului. Am văzut The G. unul dintre filmele la care mă duc de trei ori pe săptămână. Am mai văzut unul. Și cumpăr toate ziarele care-ți spun despre ce-i vorba în ele.

Uite ce-i, nu ți-am zis că dacă faci laba nu te mai duci la film, corect?

Eu așa am înțeles.

- Nu, am spus că în cel mai bun caz ar putea fi o con solare dacă te-ai trezi c-ai rămas fără. Material. Nu pot să-ți spun nimic care să te facă să nu te mai duci la film. În fond, e o chestie pe care ți-ai băgat-o singur în cap, nu?
- Și nu poți să faci nimic cu capul meu? Era un apel aproape patetic.

— Capul, se pronunță Jack pe un ton definitiv, e cap. Scotoci undeva la marginea scaunului și aprinse o țigară.

- Am citit volumul ăsta al lui Koestler. Mă rog, l-am început. (Jack putea vorbi cu autoritate despre cărțile pri vite în treacăt peste umărul unui străin într-un metrou aglomerat.) Koestler spune-sau în orice caz, spune despre alți mintoși că ar spune – că bătrâna tărăcuță nu-i deloc cum ne-o închipuim. Avem impresia că biblica asta a noastră e o scofală nemaipomenită. Credem că e cea mai tare par te cu care ne lăudăm – și până la urmă e normal să fie așa, de-aia nu suntem maimuțe sau străini. Tehnologie informatică, ultimele dotări IBM, tot tacâmul. Așa e?

Graham încuviință din cap. În fond și la urma urmei, asta credea și el.

- Ei bine, nu-i așa. Nici pomeneală. Se pare că găozarii ăștia cu minte multă, sau cel puțin unii dintre ei, spun că asta e valabil doar pentru anumite părți din căpățână. Problema e că mai există câteva straturi sau învelișuri, de alte culori sau naiba mai știe cum. Un grup dintre celulele astea tâmpite s-a dezvoltat într-o veselie de ani și ani de zile, funcționând pe bază de injecție de combustibil, contracte de editare și alte alea. Astea sunt în regulă și au fost socialmente acceptate. Altele, în schimb, chit că încearcă de mii de ani să devină mai bune – știi cum, trosnindu-se între ele cum fac de obicei celulele, băgând abdomene în fie care dimineață și trăgând de fiare pe Plaja Mușchilor -> s-au prins că n-are rost. N-are absolut nici un rost. Li s-au greșit genele, sau ce-or avea

celulele. Au ajuns în vârf și trebuie să admită că nu prea e nimic de capul lor. Mă rog, toate bune și frumoase – oricum n-au unde să se ducă, nu? Doar nu se-apucă să iasa la dans sâmbătă seara, ce zici? Rolul lor e să ne bage-n ceață sau să nu ne bage-n ceață, de la caz la caz.

Jack se opri. Îi plăceau pauzele de genul ăsta, când începea să vorbească. Îl făceau să se simtă nu doar romancier, ci și – era o formulă pe care o citea adeseori, însă încă prea rar în tăieturile din ziare – un povestitor înnăscut. Un recenzent scrisese cândva despre el: „în cazul lui Lup-ton, poți să ai încredere și în poveste, și în cel care-o spune”. Jack îi trimisese o ladă cu sticle de șampanie.

— Iar în cazul ăsta chiar ne bagă în ceață. Fiindcă tocmai grupul ăsta, al doilea lot de unșpe, ne controlează emoțiile, ne face să omoram oameni, să le pârlim pe nevestele altora, să votăm cu conservatorii și să-i ardem câinelui spițuri în fund.

Graham îl privi cu atenție.

Deci, nu-i din vina noastră?

A, n-am spus asta, bătrâne. Aici nu mă dau legat. O să-ți scriu o carte pe tema asta, dar dacă vrei să vorbesc despre ea, îți spun din capul locului că n-ai atâția bani să mă plătești. Sunt chestii universitare și de schimburi internaționale.

Și-atunci?

Și-atunci?

Și-atunci, crezi că e vreun sâmbure de adevăr în toate astea?

Păi, nu știu. Parcă n-aș crede. Mi s-a părut o teorie interesantă, atâta tot. M-am gândit c-o să te facă să te simți mai bine. Că o să te determine să te gândești la propria căpățână dintr-un alt unghi: un strat de Benigne, două straturi de Maligne. Probabil că te-ntrebi: bine, dar de ce

nu se strâng laolaltă? De ce nu se-așază la masa tratativelor

- Cu un U Thant cerebral și nu-și rezolvă problemele? De ce Malignele torpilează întruna realizările Benignelor? Cum să zic, normal ar fi ca Malignele să-și dea seama că e- n interesul lor să-și țină căpșoarele la cutie, nu să se-a- puce să zgâlțâie barca.

Tu ce crezi? Întrebă sincer Graham.

Hm.

În timp ce spunea poezia cu Națiunile Unite, Jack își silise o mică parte a creierului să se gândească și la problema asta. Care era răspunsul optim? Ce-ar fi vrut Graham să audă?

- Ei bine, părerea mea e că nu. Probabil că nu, asta cred.

Se ridică și se plimbă prin cameră, dând impresia că își caută țigările, se întoarce, făcu o piruetă pe loc, de parcă ar fi avut un picior de lemn, trase un pârț și murmură, tocmai când „își găsea” țigările pe brațul fotoliului:

— Vântul și înțelepciunea lui Jack Lupton.

Rânji mulțumit. Expresia asta o scosese dintr-un alt compartiment al minții, poate chiar mai mic; probabil cel ocupat de Maligne, dar, ce-i drept, nu aveai nevoie de toate forțele pentru calambururi.

După mintea mea, chestia asta s-ar putea să fie valabilă pentru câțiva – de pildă, știu că se spune că criminalii au o genă aiurea. Li se aprinde brusc o lampă-n cap și dintr-odată te trezești că se pitesc sub scară și așteaptă să-ți facă felul. Așa o fi la criminali. Dar la cei mulți? Cei mulți nu ucid alți oameni. Majoritatea țin Malignele sub control, așa cred. Majoritatea își controlează emoțiile, nu? Nu le-o fi ușor, dar o fac. Vreau să spun că le controlează suficient, iar până la urmă asta contează. Despre așa ceva e vorba. Și fără să intru acum în

neurologie, aş spune că fie al doilea lot de unşpe ştie cum stau lucrurile, fie există nişte monitori care se pricep să facă ordine.

Dar tot tu ai spus că le pârlim pe nevestele altora.

Da? Şi ce legătură are?

Păi, ziceai că ăsta a fost unul dintre lucrurile pe care te-a silit să le faci partea subdezvoltată a creierului. Înseamnă că te-a învins.

Şi-i țin pumnii să mă învingă în continuare la capitolul ăsta. O figură de stil, flăcău, doar o figură de stil.

Cum poate fi trosnitul nevestei altcuiva o figură de stil?

A, ți se pare mai degrabă o scăpare a limbii? Aici sunt cu totul de acord.

În vinerea aceea, când se întoarse acasă în Hampshire, Jack se bucură peste măsură să-și vadă atât regiunea unde locuia, cât și soția. Cocoșii se risipiră într-o panică multicoloră în clipa când Jack intră cu mașina pe alee. Mirosul frunzelor de tutun în aerul fragil al serii îl încânta; ușa din față, pe sub care șuierase vântul toată iarna, îl cucerea acum cu pitoreasca ei inutilitate. Jack nu se amăgea pe tema idilelor rurale; dar făcea o excepție în cazul idilelor rurale de două zile.

— Uite-o și pe luminița mea, zise el când Sue îi ieși în întâmpinare din bucătărie.

Dat fiind că n-o mai văzuse de cinci zile, lui Jack îi plăcea să pedaleze pe latura ei vitală, dinamică și irlandeză; se felicita și acum că avusese curajul să se însoare cu o femeie de caracter. Îi privi dezinvolt, cu un aer de proprietar, silueta zveltă, trăsăturile bine definite, părul închis la culoare, iar lucrurile observate părură să-i facă plăcere. Parte din dezinvoltură provenea din faptul că nu avea de ce să se simtă vinovat; parte din plăcere izvora din faptul că era vineri. Își iubea nevasta cel mai mult în zilele de vineri.

Cât despre Sue, părea fericită la început de weekend. După ce se așezară amândoi să mănânce friptură și plăcintă cu rinichi la masa din sufragerie, în timp ce fumul lemnului din șemineu plutea în aer dinspre cealaltă cameră, Sue îl puse la curent cu ultimele bârfe din sat, iar el răspunse cu vești recente din Londra.

— Înc-o chestie. Ții minte că ți-am povestit c-a trecut Graham pe la mine acum câteva săptămâni?

Da.

Ei bine, a venit iar. De fapt, au fost ambii Hendrickși pe rând – și Graham, și Ann.

Jack promisese să nu vorbească despre vizitele lor, dar nu avu nici o ezitare. De fapt, era de un neparolism atât de notoriu, încât nici un om întreg la cap n-ar fi așteptat de la el să-și respecte promisiunile; doar nu se alegea cu nimic dacă păstra secretul, nu? Pe lângă asta, soțiile oricum nu contau, parcă așa era regula, corect?

Sue îl țintuise cu privirea când pomenise numele lui Ann, așa că se grăbi să-i explice.

Se pare că Graham tot nu poate să-i accepte trecutul, iar bătrânul Jack trebuie să joace rolul părintelui duhovnic.

Probabil că te distrezi de mama focului.

Da, ce-i drept. Deși nu-i invidiez pe preoții care fac chestia asta tot timpul.

Mă rog, până la urmă au cartea aia în care sunt toate răspunsurile, nu? Nu trebuie decât să cauți în vechea carte neagră și, indiferent despre ce e vorba, să pui căpăstru.

Jack chicoti, se aplecă și depuse un pupic umed pe tâmpla soției. I se părea isteată. În schimb, el îi părea ei sentimental.

Și ce sfaturi le-ai dat?

Păi, cred că lui Ann i-am spus să-și ia bărbatul și să-l ducă undeva în vacanță; și lui Graham i-am zis tot ceva de

genul ăsta, dar am impresia că singura chestie la care m-a ascultat a fost că a-nceput iar să și-o ia la labă.

Sue râse. Nu se dăduse niciodată în vânt după Ann, care i se păruse mereu cam distantă și nesociabilă; nu făcea destule greșeli ca să poată fi considerată ființă omenească. „Ce mai secătura-vura”, spusese cândva despre ea în prezența lui Jack; totuși, pe vremea aceea avea circumstanțe atenuante. Cât despre Graham, era simpatic, dar cam. Papagal, la drept vorbind. Ce chestie, să te bosumfli din cauza trecutului. Dacă tot aveai chef de-așa ceva, existau destui oameni al căror prezent cuprindea o mulțime de lucruri care te făceau să nu mai dormi noaptea.

— Încă nu cred că ți-ai câștigat titlul de Solomon. Jack râse și își șterse urmele de sos din barbă.

Partea haioasă a fost că la început a venit unul dintre ei să-mi ceară sfatul și să insiste să nu-i spun celuilalt, iar a doua zi m-am trezit cu al doilea, care mi-a fluturat exact aceeași condiție.

Sună a farsă medievală. Ia nu-ți mai flutura condiția aia spre mine.

Și țin minte că după a doua vizită a lui Graham (ceea ce urma era o minciună, dar în Jack se învolburau sentimentele începutului de weekend) mi-am spus: m-oi mai fi certat și eu cu Sue, om fi avut și noi zile proaste, dar nu ne-ar da niciodată prin cap să ne facem așa ceva unul altuia.

Se aplecă și o sărută pe frunte, chiar în locul unde începea părul. Ea se îndreptă imediat și începu să strângă farfuriile.

— Nu, nu cred că am face-o. Am găsi o metodă mai puțin complicată să ne înșelăm unul pe altul, nu?

Așa te vreau, vrăbiuța mea, își zise Jack, zâmbind în direcția lui Sue, care îi întorsese spatele și se îndepărta. Se duse după ea în bucătărie și insistă ca măcar de data asta

să spele el vasele. Merșeră la culcare devreme, iar Jack, tot cu titlu de excepție, își pieptănă barba în baie înainte să se vâre în pat.

După. Ce făcură dragoste, Jack rămase întins pe spate, cât se poate de treaz, pe când Sue i se cuibărea somnoroasă lângă umăr. Se pomeni gândindu-se la Graham și la felul în care, printr-o vorbă aruncată într-o doară, ba chiar printr-o glumă, îl făcuse să reînceapă să se masturbeze după douăzeci de ani. Douăzeci de ani! Jack îl invidia pentru asta. De fapt, îl invidia fiindcă știa ce însemna renunțarea la această formă de abțință.

Săptămâna următoare, într-o după-amiază când Arm era la lucru, Graham se așeză la birou și se ocupă de pungii. Plasticul fâșâia când lipea etichetele pe care bătuse ceva la mașina de scris a catedrei. Verifică din nou adresele actorilor cu ajutorul exemplarului din Spotlight (majoritatea erau agenți, dar își spuse că până la urmă tot avea să ajungă la țintă), puse mâna pe capsator și se duse îri bucătărie.

Măcelarul fusese surprins de comanda primită. Fie domnul Hendricks ajunsese la ananghie, fie își cumpărase un câine foarte costisitor. Nu pusese întrebări. Felul în care vindea aceleași bucăți și pensionarilor neliniștiți, și bogaților care aveau câini îl scârbea.

Graham scoase cel mai mare fund de tăiat pe care-l aveau în casă. La început luă caltaboșul cu sânge și-l scoase din maț. Apoi puse deasupra creierul moale și umed și-l frecă până intră în caltaboș. În timp ce țesutul de un roza-liu cremos îi plescăia între degete, se trezi amintindu-și ceea ce spusese Jack. Dar era valabil lucrul ăsta și pentru animale? Oare unele bucăți din substanța asta erau preistorice, iar altele mai bine dezvoltate? Se zgâi la chisălița din fața lui câteva clipe, dar totul părea să aibă aceeași consistență și structură. Poate că bucățile mai deschise

erau Maligne, iar cele mai închise Benigne. Oricum, nu conta. Pe urmă tăie limba de vită umflată și plină de puncte și o amestecă în chisăliță. Arăta dezgustător, ca voma unui zeu; și nici nu mirosea grozav. Graham se spală pe mâini, după care zâmbi ca pentru sine, în timp ce turna câte un sfert de kilogram din amestec în fiecare dintre pungile de plastic. Se mai spală o dată pe mâini, iar apoi capsă pungile. Se uită la ceas: avea timp berechet să ajungă la poștă.

Spălătoru' de mașini

Chiar atunci începură visele cu rânjete. Vise care erau atât de puternice și de disprețuitoare, încât treceau fără probleme de barierele conștientiei.

Primul avu loc după ce Graham se oprise la NTF ca să verifice adulterul soției sale cu Buck Skelton. Vedeta americană buhăită, cu pălărie cu boruri late și cu palmares de rangul doi, fusese trimisă cândva la Londra, dintr-o toană a unui producător insipid, ca să joace rolul unui inspector principal de la poliția din Arizona pus să colaboreze pe nepusă masă cu Scotland Yard-ul. The Rattler and the Rubies, un thriller comic scos acum de la naftalină în cadrul unui ciclu intitulat „Ciocnirea genurilor”, avea o mică scenă în care Ann, distribuită în rolul unei garderobiere dintr-un tripou la modă, se deda unor tachinări inofensive cu un Buck care părea să se miște printre invitații sofisticăți, dar decadenți cu o demnitate superbă și naturală.

— Am venit ca să n-avem scârbă-n casă, începu Buck pe un ton confidențial. În chestiile astea tre' să crezi în discuțiile între bărbați.

Stătea tolănit într-un șezlong aflat la marginea unei piscine; Graham, cu pielea caraghios de albă, se ghemuise stingher lângă el pe un taburet de lustragiu. O Pina Colada cu un guler de spumă se afla lângă cotul lui Buck; în spatele lui, fundul unei fete goale destramă brusc oglinda apei din piscină ca un delfin, se agită și dispăru la loc. Razele de soare ricoșau din apă în ochii lui Graham. Buck avea ochi-90 lari heliomatici, a căror culoare se regla în funcție de strălucirea zilei; Graham abia dacă-i mai vedea ochii.

— De-aia ți-am zis să treci pe-aici, se auzi din nou vocea de cowboy. Ca să te bag în probe, vorba producătorului când a

prins-o pe vedetă de țâțe, hă hă. Am vrut doar să-ți șopocăi ce-a fost între coana Iu' tălică și mandea, zis și Buck. Știi de ce-mi spun ăștia Buck, nu? Cred că te-ai prins. Fii atent. Rattler ăsta a fost un film dat în mă-sa.

Sorbi trei centimetri de Pina Colada printr-un pai îndoit, cu dungi.

— Dat în mă-sa, pe bune. Aveam un regizor care-o ar dea pe cocaină la greu, doi scenariști homo și-un scan dal pe zi cu rahatu' ăla de sindicat al actorilor. De mine nu i-am lăsat să se-apropie, normal. Sunt profi. De-aia am încă de lucru. Și de-aia o să am mereu. Regulile-s simple, Gray'ham. Număru' unu: acceptă întotdeauna ce-ți oferă agenții. Număru' doi: nu te pișa pe scenariu; spune-ți re plicile cum poți mai bine, chiar dacă-s scrise de niște poponauți ordinari. Număru' trei: nu intra ciupit sau drogat în platou. Și număru' patru: nu te-apuca s-o trosnești pe gagica din rolul principal până nu știi precis când se ter mină filmările.

Își scoase ochelarii și se uită fix la Graham câteva clipe, după care și-i puse la loc pe nas.

— Ei bine, taman regula număru' patru m-a adus lângă nevistica ta. Erau cioacele astea de la sindicat, drept să-ți spun, mă durea undeva de pipița pe care aveam să mi-o bage parteneră-n film și habar n-aveam cât o să mai stăm cu fundu' pe scaun, doar-doar o veni și madama – să mă ierți. Eu sunt bărbat dintr-o bucată, iar când se-mpute treaba ba nu'ș cum se face, da' parcă-s și mai și. Abia așteptam să-1 fac pe moș Rattler să pipăie rubinele cuiva, mi se pă rea ideea a mai 'oață.

Graham se uită abătut la Buck, observându-i nasul ușor încovoiat, pielea aproape vânăată și smocul de păr care-i ieșea de sub cămașa deschisă la gât. Câteva fire erau în curs de încărunțire, dar asta îl făcea și mai amenințător pe Buck în ochii lui Graham. Individul își însoțea virilitatea evident colosală cu o maturitate și o înțelepciune de care era din cale-afară de mândru.

— Ei bine, când am dat prima dată cu ochii de Armie a matală, mi-am dat seama c-o să fie o bucătică prima-ntâi.

„Armie, i-am zis, dacă-ți joci cartea cum trebe, poate c-o să-mi pui mâna pe pistol/' Hă hă. Nu-i rău să le bagi o glumă la-nceput, să știe fetele ce le-așteaptă. Le lași să rumege fo două zile și dup-aia îți ciugulesc din palmă ca vrăbiuțele. Asta-i filosofia lu' moș Buck la orice oră. Cam asta ar fi, străine.

Dintr-odată, actorul deveni mai pragmatic și mai distant.

— Bun. Am lăsat-o să stea două zile cu deștu-n tâmplă, așteptând să se-așeze vinu-n poloboc, cum se spune, când mă trezesc că vine la mine și-mi zice: „Auzi, da' dacă-ți fac rost de-o teacă pentru pistol, cowboy-ule?” Aha, carevasăzică așa-s puicuțele pe-aici, Buck, îmi spun. Mă rog, la viața mea am dat peste multe păpușele cu ardei sub coadă, străine, dar mititica asta de Annie. La hotel m-am trezit că mă scoate cu totul din nădragi în lift. Iar dup-aia zău dacă n-a intrat în priză. Zbateri, mușcături, zgârieturi – chiar a trebuit s-o strunesc nițeluș. Poate că băieții din platou mai voiau să filmăm fo scenă-n cadă sau mai știu eu ce, așa c-a trebuit să-mi scot ghearele ei din cârcă. Mi le-am scos și-am cârpit-o, da' asta parc-a încins-o și mai tare, cum ar fi trebuit să-mi dau seama, așa c-am pus frumușel mâna pe nădragi, le-am scos cureaua din piele de șopârlă și i-am legat mâinile, ca să nu dau de dracu'. Ei, da' nu zici că după aia, de câte ori ne trosneam voia să-i leg mâinile? Se vede treaba c-o ațâța și mai și. Nu c-ar fi rămas prea mult loc. îți spun drept, n-am mai văzut așa ceva, străine. Uraganu' de gradu' nouă era zefir pe lângă ea. Da' lucru' care-i plăcea ăl mai tare să i-l fac – după ce-o legam, normal – era să-i mestec curu'.

Tu-i faci figura asta, străine? Mă puneă să mă ciucesc în spatele ei și s-o iau la ronțăit. Și cum să-ți zic, era ospăț în toată legea, nene. Pe-urmă alunecam nițel mai jos și simțeam că se zguduie și că trece-un soi de curent prin ea.

O mai ronțaiam puțin și mă-ntorceam la cur. 1-1 mestecam bine, i-1 târcoleam cu limba și pe-urmă, când simțeam că e coaptă pe felie, îmi vâram limba-n ea și-o vedeam că explodează. N-am zbârcit-o niciodată. Bang, ca o cursă de șoareci. Și după aia îmi zicea că pricepuse-n fine ce-i ăla proțap de cowboy. Pe tine te-a lăsat să-i faci chestia asta? Întrebă Buck, pe un ton din ce în ce mai provocator. Cum să zic, pun pariu că pupi o grăma' de lume-n cur într-un fel sau altu'. Da' o faci și de-adevăratelea, străine? Sau mititica de Annie îi lasă doar pe alții s-o ia la-ncins? N-ai de un' să știi, nu? Ei, vezi, asta-i buba cu voi, bumbălăii. Vă puneți mintea pe moațe să le-nțelegeți pe pipițe. Eu, unu', n-am văzut în viața mea pipiță care să vrea să fie-nțeleasă – nu când avea de ales între asta și-o trosneală. Da' știi ce, tu vezi-ți mai departe de-nțelesu' lor și de trosnit le trosnesc eu.

În piscina din spatele lui Buck, o nouă poponeață sparse oglinda apei. De data asta rămase suspendată acolo câteva clipe, iar când Graham făcu ochii mari, buclele ude se deschiseră. Din taburetul de lustragiu pe care stătea, Graham se uită la Buck, care scoase limba și și-o trecu peste colțurile gurii. Graham se aruncă asupra lui Buck, dar cow-boy-ul îl făcu să rateze ținta printr-o simplă rotire a șoldurilor. Când Graham zbură pe alături, o cizmă îl izbi în coapsă și-l aruncă în piscină. Deși de obicei înota în forță, de data asta apa se dovedi atât de vâscoasă, încât îl silea să înainteze foarte lent. În cele din urmă, după câteva minute, se prinse cu ambele mâini de marginea piscinei. Tocmai se pregătea să se salte afară, când o umbră îi acoperi fața și o cizmă i se așeză ferm pe vârful degetelor de la mâna dreaptă.

— Ia zi, străine, îi scui pă Buck cuvintele, privindu-l de sus, tot n-ai plecat de pe proprietatea mea? Credeam c-ai roit-o acum câteva zile. Când îți spune mândel să bagi viteză, bagă viteză, nene.

Cu acestea spuse, Buck luă paharul cu Pina Colada și-i aruncă spuma lăptoasă în față lui Graham.

Se trezi în întuneric. Vârfurile degetelor de la mâna dreaptă i se prinseseră între saltea și lemnul patului. Îi curseseră bale pe pernă, iar fața îi era udă de propria salivă. Pijamaua i se răsucise strâns în jurul picioarelor și, spre mirarea lui, Graham constată că i se sculase.

Nu credea că Armie fusese în stare de așa ceva. În orice caz, nu cu o panaramă de cowboy bondoc ca ăla. Dar de unde să știi de cine îi plăcuse soției tale înainte să-i placă de tine? În primul rând că femeile cedau adeseori din tot felul de motive ciudate: de milă, de politețe, de singurătate, din furia față de un terț și – dar-ar dracii – din pură plăcere sexuală. Uneori, Graham își dorea să fi cedat și el din diverse motive.

A doua zi, pe când mintea lui se ocupa în mod oficial de Legea lui Bonar, Carson și Voluntarii din Ulster, Graham răsuci episodul cu Buck pe toate părțile. Visele nu erau adevărate, nu? De-aia erau vise. Existau, bineînțeles, și vise premonitorii – înțeleptul are viziunea unui potop și-și duce tribul undeva mai la înălțime. Mai mult, nu existau vise de genul ăsta și-n civilizația contemporană – de pildă, înaintea interviurilor profesionale, când erai avertizat cu privire la eventualele greșeli? Păi și-n cazul ăsta, de ce să nu existe și vise postmonitorii? Era un concept plauzibil, dacă nu mai mult. Ar fi putut prelua cu ușurință ceva de la Ann la un nivel subliminal, după care mintea lui s-o fi decis să-i dea vestea cu tot tactul de rigoare, în somn. De ce nu?

Bineînțeles, Buck din visele lui era total diferit de actorul din *The Rattler and the Rubies*. În vis fusese un țopâr-lan amenințător; în film-un gentleman înnăscut al preriei. 94

Niciuna dintre aceste imagini, spera Graham, nu i se păruse foarte atrăgătoare lui Ann; ce-i drept, însă, ambele erau false – una pe ecran, alta în mintea lui. Cum era

adevăratul Buck Skelton (și oricum, care era numele lui real)? Poate că, până la urmă, Buck îi făcuse un hatâr lui Ann.

Mintea lui Graham se orienta cu căpoșenie, deși fără să fie încurajată în vreun fel, spre visele de răzbunare. Mai întâi, Graham îl înecă pe cowboy într-o piscină de Piha Colada, iar ultimele bule ieșite din plămâni resemnați ai lui Buck nu se observară în spuma de la suprafața piscinei. Pe urmă mitui pe cineva să plaseze un șarpe cu clopoței în calea bidiviului lui Buck, tocmai când acesta trecea prin dreptul unui cactus uriaș; armăsarul se ridică pe picioarele din spate, Buck se trezi aruncat din șa, iar când se prinse cu gesturi mecanice de cactus, doi țepi enormi, de duritatea oțelului, îi trecură prin pantalonii de piele și-i străpunseră coaiele ca pe niște cârnăciori de aperitive.

Și totuși, răzbunarea de pe urmă era cea mai bună. Dacă exista un lucru pe care Graham îl urase, acesta era felul cum își folosiseră Buck ochelarii de soare. Îi displăceau oamenii care-i purtau ca să arate că erau cineva; pe de altă parte, simțea o pornire peste măsură de agresivă față de ochelarii ca atare. Nu suporta obiectele neînsuflețite care prindeau viața pe cont propriu, încercând să organizeze o a patra stare a lumii, după oameni, animale și plante. Era un lucru care-l enerva și chiar îl amenința.

Citise odată un editorial pe teme rutiere în care șoferii erau avertizați să nu poarte asemenea ochelari pe drumurile unde se aflau tuneluri: schimbările de lumină erau prea bruște pentru ochelari, care aveau nevoie de câteva secunde ca să se ajusteze la nivelul dorit. Graham era aproape sigur că Buck nu prea citea editorialele pe teme rutiere și că era nepregătit pentru acest tip de pericol pe când ieșea din LA. Prin nord și mergea paralel cu țărmul. O să ajungem în Frisco la lăsarea întinericului, îi promisese pițipoancei-curvei-ștoarfei prăvălite lângă el la bordul Coup de Ville-ului. Radioul fusese fixat pe postul

preferat de country al lui Buck, iar pe bancheta din spate se găsea un bax de bere Coors.

La nord și la mică distanță de Big Sur, ajunseră la un tunel natural în stâncă. Pentru câteva secunde Buck încetini, pe urmă ochelarii își schimbă culoarea, iar mașina prinse viteză din nou. Ieșiră din tunel în lumina strălucitoare a soarelui cu aproape o sută de kilometri pe oră. Graham spera ca Buck să aibă timp să pronunțe ceva caracteristic, de genul „Asta ce mama dracului mai e?”, dar până la urmă n-avea importanță. La zece metri de ieșirea din tunel, Coupe de Ville-ul intră cu toată viteza în lama coborâtă a unui buldozer de douăzeci și două de tone. Graham însuși conducea utilajul, îmbrăcat cu niște blugi soioși și având pe cap o cască de protecție de un galben strident. O flacără se ivi deasupra părții de sus a lamei buldozerului, urmată de corpul lui Buck, care zbură pe deasupra cabinei lui Graham. Acesta se uită în jur, băgă în marșarier, iar buldozerul strivi încet corpul fără viață, zdrobindu-i oasele și transformându-i carnea în ceva subțire, de consistența unui foietaj. Apoi opri, băgă în viteză, împinse Coupe de Ville-ul făcut armonică de pe carosabil și-l auzi cum se rostogolește spre Pacific. La final, după o ultimă privire aruncată peste umăr către omul-foietaj de culoare stacojie întins pe stradă, intră hotărât în tunel.

Pot să te-ntreb despre altcineva? Își descusu Graham soția în noaptea următoare, pe când stăteau în pat.

Bineînțeles.

Ann se pregăti sufletește. Spera că avea să iasă mai bine decât data trecută și decât acum două dați.

— Buck Skelton.

Buck Skelton? Dumnezeuule, ce-ai mai văzut? Nu țin minte să fi jucat cu el.

The Rattler and ihe Rubies. O porcărie de film. Tu ai jucat-o pe fata de la garderobă care-i ia pălăria eroului și-i

spune: „Oho, de obicei nu primim chestii atât de mari pe-aici”.

— Chiar așa am spus?

Ann se arată nu doar interesată, ci și ușurată. Avu, de asemenea, o clipă de indignare în fața acestei acuzații fără temei. Dacă e convins că mi-am tras-o și cu Skelton, atunci pe cine nu o să bănuiască? De data asta, decise să-l perpelească nițel pe Graham înainte să-l asigure că nu se întâmplase nimic.

Mă tem că da, zise el. Și ai apăsât cât ai putut pe fiecare cuvânt.

Și el ce-a răspuns?

Nu mai țin minte. O aiureală cum că dacă mănânci carne roșie în Arizona, îți cresc toate. Ceva subtil de genul ăsta.

Iar eu ce-am răspuns?

Nimic. N-ai avut decât o replică. În rest, ți-ai luat un aer visător.

Da, îmi aduc aminte că trebuia să fac asta destul de des. Aerul de leșină tură care dă ochii peste cap dac-o privești, spuse ea și simți încordarea care-l cuprinsese pe Graham. Trebuia să mă gândesc cu toată puterea la ultima masă cu adevărat îmbelșugată de care avusesem parte. Asta mă făcea să-mi curgă ochii și să am o expresie poficioasă.

Și?

Corpul de lângă ea se încorda la loc.

Și?

Și te-ai culcat cu el?

Dacă m-am futut cu Buck Skelton? Graham, și Gabby Hayes ar fi avut șanse mai mari.

Graham se întoarse spre Ann și își lipi fața de brațul ei; după aceea îi puse o mână pe pântec.

— Deși l-am lăsat să mă sărute o dată.

Sugestia lui fusese atât de ridicolă, încât Ann socoti că era datoare cu o sinceritate deplină la schimb. Simți cum mâna lui Graham îi înțepenește pe pântec. Și își dădu seama că aștepta ca ea să continue.

— Pe obraz. A pupat pe toată lumea când și-a luat rămas-bun – vreau să spun, pe toate fetele. Pe cele care i-au dat voie, pe gură; pe cele care nu i-au dat voie, pe obraz.

Graham gemu pe întuneric, după care scoase chicotitul satisfăcut al celui victorios. Cam după trei minute, începu să facă dragoste cu Arin. Se arată răbdător și afectuos, dar mintea ei rămase în altă parte. Dacă m-aș fi trosnit într-adevăr cu Skelton, își zise ea, Graham n-ar mai fiice dragoste cu mine acum. Ciudat era felul în care trecutul ajungea din urmă prezentul și-l trăgea de mânecă. Și dacă – demult, cu ani în urmă – pe când filma *The Rattler and the Rubies*, cineva i-ar fi spus: „Dacă-1 lași pe cowboy-ul ăsta să-și facă mendrele cu tine, peste câțiva ani o să-ți provoci o mare nefericire și ție, și unui bărbat pe care acum nici măcar nu-1 cunoști”? Dacă i-ar fi zis cineva cuvintele astea? Mai mult ca sigur că ar fi răspuns: „Mă fut în el de viitor”. MĂ FUT ÎN EL DE VIITOR. Lasă-mă dracului în pace; o să-mi faci destul rău când o să-mi ieși în cale, n-are rost să mă freci la icre și până atunci. Iar pe urmă, ca să fie treaba clară, poate că Arm i-ar fi zâmbit cowboy-ului, așa bondoc și plin de el cum era.

Graham era din ce în ce mai excitat, desfăcându-i picioarele cât mai mult și strecurându-i o mână sub umeri. Se încordase chiar și atunci când Ann pomenise ceva de un pupic de rămas-bun pe obraz. Oare dacă Skelton ar fi sărutat-o pe gură atunci, demult, ar fi fost suficient ca să-l împiedice pe Graham să facă dragoste cu ea în noaptea asta? Întrebarea părea destul de ciudată. De ce Dumnezeu existau atât de multe legături greu de anticipat în jurul unei întâmplări atât de simple? Dar dacă reușeai să le

anticipezi pe toate – oare în cazul ăsta viața nu și-ar mai fi bătut joc de tine? Sau ar fi găsit o altă cale?

Graham își amână juisarea un timp, of erindu-i tacit lui Ann prilejul să termine, dacă voia. Ea nu simți nevoia, așa că răspunse frământându-i ritmic fesele. Când Graham termină, ea simți compasiune și se făcu ecoul excitației lui, ca de obicei, dar mult mai distant.

În aceeași noapte, Graham avu visul cu spălătoria de mașini.

Visul respectiv era povestit de Larry Pitter, cu care Ann se manifestase adulterin în The Rumpus, un film de serie B pe care Graham reușise să-l prindă de două ori în ultimele luni – o dată la ABC Turnpike Lane, a doua oară la Rumford. Ann juca A Treia Fată din Bandă și apărea în câteva scene tâmpite de atmosferă, când membrii bandei se dădeau mari în fața haremului lor de ultimă speță. Larry Pitter îl interpreta pe sergentul de poliție care, după ce bătuse o groază de suspecti (deși nu destui) ca să descopere adevărul, în cele din urmă băgase frica în A Treia Fată din Bandă, silind-o să-și dea în gât partenerii.

Pitter se așeză fumând la birou; era îmbrăcat cu pardesiul de un crem pătat pe care-l purtase și în film.

— Măi, să fie, începu el, exprimându-și curiozitatea printr-un rânjet, ia te uită cu ce s-a-ntors gagica. Hei, bă ieți! Strigă el la cineva aflat în spatele lui Graham, care stă tea pe scaunul suspectului. Hei, băieți, veniți să vedeți!

Ușa se deschise și își făcură apariția trei bărbați. Cu toții i se părură lui Graham împuțiți și malefici – fiecare în felul lui. Unul dintre ei era tânăr, înalt, cu părul rar, slinos și cu acnee; altul era gras, posac și îmbrăcat cu un costum pătat; în fine, al treilea era zvelt, inexpressiv, cu o barbă de două zile și semăna cu un personaj din fotografiile vechi. Cu toții ar fi trebuit să fie închiși, dar Pitter le ură bun venit.

— Ia uitați-vă cu ce ne-am ales, băieți, Spălătoru' de mașini în carne și oase.

Băieții râseră cu înțeles și se strânseră în jurul lui Pitter, de partea cealaltă a biroului.

— Cred că trebuie să explic niște chestii, spuse detectivul. N-are rost să batem câmpii, meștere, nu? (Graham ar fi vrut ca detectivul să bată câmpii cât mai mult.) Ei bine, Graham – nu te superi dacă-ți zic Graham, nu?

— Ei bine, Graham, am impresia că nevastica ta ți-a spus o vorbă-două despre mine. Dacă nu-i așa, corectează-mă. Graham nu scoase o vorbă.

— Cred că ți-a povestit despre cioaca noastră. Despre suplimentul nostru din afara orelor de program. Așa-i frumos, să existe sinceritate între soț și soție, am spus-o din totdeauna. Sunt convins că majoritatea prietenilor vă invidiază pentru căsnicia asta, Graham.

Pitter scoase un răs prefăcut, cu dinții la vedere. Graham nu făcu nici un comentariu.

— Sigur, sunt cazuri când prea multă sinceritate stri că, nu? Tu ce crezi, Graham, ce-i mai important, părerea bună pe care-o are bărbatul despre tine sau povestitul tu turor lucrurilor exact așa cum s-au întâmplat? Nașpa între bare, nu? Oricum, sunt sigur că Ann a făcut ce trebuia la momentul ăla. Ți-a povestit despre mine, dar nu ți-a zis de ce-i spuneam „Fata de la spălătorie”.

Cei trei nemernici din spatele lui chicotiră.

— Oprește-mă dacă te plictisesc, Graham, dar vezi tu, figura e că lui Ann nu-i plăcea doar de mine, ci de noi toți. De toți în același timp. Făcându-i tot felul de chestii. N-o să intru-n amănunte, știu că treburile astea pot fi dureroase; o să te las să ți le-nchipui. Dar prima dată când ne-a pus pe toți s-o luăm la pompă în același timp – îngrămădindu-ne deasupra ei, lingând-o și așa mai departe – ne-a spus că se simțea de parc-ar fi fost într-o spălătorie de mașini. Așa că i-am zis „Fata de la spălătorie”. Și ne distram de mama

focului gândindu-ne ce-o să se-ntâmplesc când o să dea peste bărbatul vieții ei. Căruia i-am spus „Tipu' de la spălătorie”. Cum să-ți zic, ne-a spus-o pe șleau: din punctul ei de vedere, cu cât mai mulți, cu atât mai bine. Dar cum avea să se împace viitorul soț cu povestea asta? Ne-am întrebat. Dacă nu cumva ai pe-acolo prin pantaloni niște chestii care ne lasă crăcănați pe toți, spuse Pitter rânjind.

Oricum, continuă el, luându-și un ton de unchi îngăduitor, femeile se schimbă. Am dreptate, nu? Poate c-o să-nceapă iar să-i placă să și-o pună doar cu câte unul pe rând. Arunci n-o să mai fii silit să te simți atât de aiurea, ha? N-o să ți se mai pară că, oricât ai fi de bun, ea tot o să tânjească după niscaiva supliment. N-ai de unde să știi, poate c-o să meargă și așa. Ce vreau să-ți spun de fapt, tipule de la spălătorie, e că băieții și cu mine îți dorim toate cele bune-n variantă englezească. Zău dacă nu. După părerea noastră, te-ai ales cu paiul ăl mai scurt, dar tragem nădejde c-o să știi să-ți joci cărțile cum trebuie.

Pe urmă toți patru se întinseră peste birou și-i strânseseră mâna. Graham nu vru să accepte niciuna dintre palmele întinse, care mângâiaseră cândva corpul delabrat al nevastă-sii, dar se văzu incapabil să dea înapoi. Bărbații păreau plini de compasiune față de el; unul chiar îi făcu pe furiș cu ochiul.

Și dacă era adevărat? Graham se trezise pradă unei panici tăcute, care-i încordase mușchii. Și dacă era adevărat? Dar era cu neputință. O știa prea bine pe Ann. Avuseseră chiar timp – ce-i drept, cu ezitări – să-și discute fanteziile sexuale, iar ea nu pomenise niciodată de asta. Pe de altă parte, dacă o făcuse deja, nu mai era o fantezie, corect? Nu, n-avea cum să fie adevărat. Dar dacă fantezia cu pricina ascundea un fel de adevăr? Oare Graham era absolut sigur că o satisfăcea? Nu. Ba da. Ba nu. Ba da. Nu știu. Păi, în noaptea asta, de exemplu – totul a fost pentru tine, nu? Da, dar nu există nici o regulă că trebuie să

termine amândoi, nu-i așa? Sigur că nu există, dar nici n-a părut tocmai răvășită de mângâierile tale, ce zici? Așa este, dar e-n regulă. Poate că e în regulă – și poate c-ați stat de vorbă și ați stabilit că e în regulă – dar în materie de sex lucrurile nu merg așa, nu? Este locul unde nespusul e rege; este locul unde nebunia și surpriza domnesc; este locul unde cecul pe care-l completezi pe numele extazului se încasează la banca disperării.

Tot dezbătând de unul singur, Graham izbuti să adoarmă la loc.

Dar Larry Pitter, așa cum Graham ar fi putut ghici, nu dispăruse în momentul trezirii din somn. El rămase ascuns într-un cotlon al minții lui Graham – o siluetă pe jumătate vizibilă, rezemată de stâlpul unui felinar, fără să se grăbească, fumând o țigară, gata să iasă la iveală și să-i pună piedică lui Graham când avea chef.

Graham se decise să se ducă la lucru cu mașina în dimineața aceea; avea doar două ore de curs și putea s-o lase într-o parcare cu plată. Chiar când o luă din loc, ploaia începu să-i stropească parbrizul. Porni ștergătoarele, iar pe urmă deschise radioul. Auzi ceva încurajator și dezinvolt; poate era o sonată de coarde a lui Rossini. Simți un val de recunoștință, o emoție tipică istoricului cu nasul în cărți pentru faptul că trăia în această perioadă. Condiții ușoare de călătorie, protecție împotriva vremii, o veritabilă cultură a butoanelor; Graham avu dintr-odată impresia că toate avantajele astea de-abia apăruseră, ca și cum până ieri el ar fi fost un simplu mâncător de fragi de pe Box Hill, care fugea să se adăpostească la cel mai mic behăit al caprelor.

Trecu prin dreptul unui garaj aflat pe cealaltă parte a drumului:

PATRU STELE.

TREI STELE.

DOUĂ STELE.

MOTORINĂ.

CÂRDURI.

TOALETE.

SPĂLĂTORIE AUTO iar ziua se duse naibii, distrusă. Larry Pitter se furișase din cotlon și deschisese cu parșivenie trapa; iar Graham, cu capul sus, fluierând și simțind soarele pe față, călcase în gol.

Compoziția de Rossini continuă, dar Graham nu se mai gândea decât la Ann, care, cu fața în sus, îi încuraja pe cei patru bărbați. Aceștia se aliniaseră în unghi drept cu trupul ei, fiecare lingându-i o porțiune, de parcă ar fi fost patru mașini de tuns iarba plimbându-se pe ea. Graham își scutură capul ca să alunge imaginea și se concentra asupra volanului; dar tabloul, deși izgonit și micșorat, se păstră batjocoritor la periferia văzului său, sus în oglinda retrovizoare.

Se trezi că cercetează drumul, în căutare de garaje. La fiecare arunca instinctiv o privire anunțurilor, căutându-l pe cel pe care scria SPĂLĂTORIE AUTO. Cele mai multe nu aveau așa ceva; și fiecare dintre ele îl făcea pe Graham să se simtă înviorat, ca și cum toate bănuielile lui de adulter ar fi fost neîntemeiate. Pe urmă trecea prin dreptul unui al optulea sau al nouălea garaj, cu o firmă care afișa disprețuitor informația, iar imaginea din oglinda retrovizoare se limpezea. Acum își vedea soția îndemnându-i pe cei patru bărbați să-și facă mendrele cu ea. Trei dintre ei alegeau canalele obișnuite; al patrulea se ciucea într-un colț al oglinzii, ca un satir indispus, și își freca mă-tărânga. Graham se strădui să fie atent din nou la drum. Ploaia se mai potolise și la fiecare mișcare ștergătoarele lăsau pe parbriz câte ceva din murdăria adunată în timp. Cu un gest mecanic, Graham întinse mâna și apăsă pe butonul de spălare a parbrizului. Lichidul opac și involburat țâșni pe geamul din fața lui. Ar fi trebuit să-și dea seama. Satirul din oglindă se apropia de el.

Graham petrecu douăzeci de minute din prima oră de curs uitându-se la studenții de sex bărbătesc și întrebându-se dacă voia vreunul să se facă actor și să comită un adulter cu nevastă-sa. Pe urmă ideea i se păru caraghioasă inclusiv lui, așa că se întoarse la discutarea unui punct de vedere vag revizionist despre Balfour. După două ore ieși de la cursuri, se apropie de mașină și se uită la gurile spălătorului de parbriz de pe capotă ca la niște instrumente ale adulterului. Începu să se simtă cuprins de o tristețe moleșitoare. Cumpără ultima ediție din Evening Standard și studie oferta cinematografică. Poate că trebuia, măcar pentru variație, să vadă și ceva în care nu juca soția lui. Ce-ar fi să se ducă la noul film al lui Jancso, în care nu apărea nevastă-sa, la noua bătălie intergalactică de pe celuloid în care nu apărea nevastă-sa sau la cel mai recent road movie englezesc despre făcutul autostopului până la Wrexham, în care nevastă-sa n-avea ce să caute?

Nu rula niciunul dintre filmele astea. Niciunul. Graham se simți de parcă un segment al serviciilor sociale cu impact direct asupra vieții lui tocmai fusese scos din circuit. Oare își dădeau seama de efectele acestor reduceri? Astăzi Graham nu putea să intre la întâmplare într-un cinematograful din Londra sau din suburbii și să vadă un film în care soția lui, deși rămăsese castă pe ecran, îl înșelase în afara ecranului cu unul dintre actori. Cele două categorii, observă el, începeau să i se amestece în minte, în felul ăsta, mai rămâneau două categorii de filme asupra cărora putea să se aplece: alte filme cu actori cu care soția lui îl înșelase pe ecran (dar nu și în afara ecranului); și alte filme cu actori cu care soția lui îl înșelase în afara ecranului (dar nu și pe ecran). Se mai uită o dată în Evening Standard. De data asta avea două opțiuni: Rick Fateman în Sadismo la Muswell Hill (pe ecran, dar nu și în afară), sau Larry Pitter într-o versiune nouă a lui The Sleeping Tiger. Graham își dădu seama dintr-odată că nu-și

mai amintea dacă Ann îl înșelase cu Pitter. Pe ecran, da, bineînțeles, tocmai asta îl dusesese, răvășit de gelozie, la Turnpike Lane și Romford în ultimele zile. Dar în afara ecranului? Știa c-o întrebase cu câteva luni în urmă, dar pur și simplu nu-și mai amintea răspunsul. Asta i se păru foarte ciudat.

Poate că The Sleeping Tiger avea să-l ajute. Merse cu mașina la Swiss Cottage, pradă unei vii curiozități. În noua versiune, Pitter îl juca pe psihiatrul care vine acasă cu o punkistă cu părul verde și-o folosește drept au pair; fata îi seduce soția, încearcă să-i violeze băiatul de zece ani, taie gâtul pisicilor cu lama și apoi se întoarce pe neașteptate la maică-sa. Soția face o criză de nervi, iar soțul descoperă că e homosexual. Prin experiența durerii profunde se ajunge la un fel de adevăr. Tânărul regizor englez își prezentase omagiile la adresa primei versiuni – una semnată de Losey cu pseudonim – prin câteva treceri mângâietoare ale camerei de filmat peste balustradă și scări. La un moment dat, Pitter încercă să flirteze cu obiectul cercetărilor lui Graham și, spre încântarea acestuia, se alese cu un șut hotărât în coaie.

Graham ieși din sala de cinematograf la fel de stârnit cum intrase. Faptul că nu știa dacă Ann îl înșelase sau nu cu Pitter îl făcea să se simtă mai vivace ca oricând. În drum spre casă, îi veniră în minte una sau două metode de a-l ucide pe Pitter, dar renunță la ele, considerându-le simple fantezii. Lucrul pe care-l cerceta acum era mult mai important, mult mai adevărat.

Acasă, tăie atent bucățile de friptură și le împăna cu usturoi. Puse masa, adăugând lumânările în ultima clipă. Scoase frapiera pe care-o folosea foarte rar și sparse câteva cuburi de gheață pentru gin tonicul lui Ann. Când ea deschise ușa, Graham fluiera o melodie. La intrarea în sufragerie, o sărută fără echivoc pe buze și-i oferi o

băutură, urmată de un bol de fistic decojit. Nu se mai purtase așa de câteva săptămâni bune.

S-a-ntâmplat ceva?

Nu, nimic special.

Dar Graham avea un aer vag misterios. Poate că se petrecuse ceva la lucru; poate Alice luase note bune la școală; sau poate că pur și simplu se simțea bine, fără explicații. Cât dură cina, își păstră buna dispoziție. Pe urmă, la cafea, deschise gura și spuse:

— Ce s-a-ntâmplat azi nu s-a mai întâmplat până acum.

După cum vorbea, ai fi zis că despacheta foarte încet un cadou pentru Ann.

— Niciodată. A fost extrem de instructiv, continuă el și i zâmbi cu o blândețe nedumeritoare. Am uitat dacă te-ai culcat sau nu cu Larry Pitter.

Se uită la ea, așteptându-i aprobarea.

Și? Zise Ann, simțind că începe să i se contracte stomacul.

Și. Și nu mi s-a mai întâmplat niciodată. De. Toți ceilalți mi-am amintit de fiecare dată. De toți cei cu care te-ai futut, zise el, folosind termenul frust cu bună știință. Indiferent dac-ai făcut-o pe ecran sau în afara lui. Chiar și atunci când n-ai făcut-o deloc – cazul lui Buck Skelton. La orice oră din zi, dacă m-ar fi oprit cineva și mi-ar fi zis: „Dă-mi o listă cu toți bărbații cu care s-a futut nevastă-ta”, aș fi putut să i-o dau. Pe cuvânt. Și pe urmă i-aș fi zis: „Dar să știi că mai sunt câteva categorii”. Mi le-am amintit și pe alea, până la una. O dată m-am trezit că-i măresc nota din oficiu unui student pur și simplu fiindcă-l chema Kerrigan – pentru că Jim Kerrigan nu s-a dat niciodată la tine în The Cheapest Place în Town.

Silindu-se să zâmbească, Ann așteptă.

Asta s-ar putea să însemne că încep să uit.

Da, e posibil.

Dar lui Ann i se păru că Graham arăta mai degrabă stârnit decât ușurat.

Păi atunci, continuă.

Cum să continui?

Testează-mă.

Să te testezi?

Da. Ca să vezi cât îmi aduc aminte. „Oare m-am futut cu X?” Chestii de genul ăsta. „Cine-a jucat rolul masculin secundar și în ce film în care m-am futut pe ecran, dar nu și în afara lui?” Zi-i mai departe, pare un joc ca lumea.

Ești beat?

Poate că Graham dăduse câteva pahare peste cap înainte de sosirea ei acasă.

— Nici vorbă. Nici pomeneală.

Ce-i drept, nu părea. Arăta pe fază, vesel și fericit.

Atunci nu pot să spun decât că-i cea mai grețoasă sugestie pe care-am auzit-o vreodată.

Ei, asta-i acum. Fii și tu de gașcă. Homo ludens și-alte alea.

Chiar vorbești serios, nu?

Vorbesc serios în legătură cu jocurile, da.

— Cred că te-ai tăcănit, spuse Ann în șoaptă. Graham nu se arată deloc luat prin surprindere.

Nu, nu m-am tăcănit. Pur și simplu mi se par foarte interesante toate astea. De pildă, ieri am fost atât de mirat că nu mi-am adus aminte, că m-am dus să văd The Sleeping Tiger.

Asta ce mai e?

Cum adică? E penultimul film al lui Larry Pitter.

Și de ce-ar trebui să mă intereseze filmele lui Larry Pitter?

Fiindcă nu te-a – sau, după caz, te-a – futut; cu siguranță pe ecran, în The Rumpus, iar în afara ecranului. Mă rog, asta încercăm să lămurim.

Te-ai dus la un film în care-a jucat Pitter? Întrebă Ann, buimacă și uluită. De ce?

La The Sleeping Tiger. Ca să văd dacă mi se-aprin-de becuțelul memoriei.

Aha. Undeva în cartier, nu?

La Swiss Cottage.

Graham, asta e la mama naibii, de oriunde te-ai duce. Atâta bătaie de cap pentru o porcărie de film în care-a jucat Pitter. Cred că nu ești sănătos la cap.

Graham nu se arată câtuși de puțin descurajat. Își privi soția cu o tandrețe neechivocă.

— Stai, stai puțin. Chestia e că am văzut The Sleeping Tiger până la capăt, dar la sfârșit tot n-am reușit să-mi aduc aminte. M-am uitat la mutra lui Larry Pitter de fiecare dată când a apărut pe ecran și pur și simplu nu mi-am amintit dacă voiam să-l omor sau nu. A fost foarte ciudat.

— Mă rog, cred că e un început, dacă asta te face să te simți mai bine în vreun fel.

Graham făcu o pauză, după care zise încet:

Nu sunt sigur că e mai bine. (Arm era din ce în ce mai derutată.) Nu, n-aș spune „mai bine”, ci „altfel”. E o ntorsătură nouă, vezi tu? Și mă-ntreb de ce, dacă mintea mea s-a decis să-l dea uitării pe unul dintre ăia, s-a oprit taman la Larry Pitter. Ce are – sau n-are – Pitter prin comparație cu ceilalți?

Graham, cred că povestea asta e îngrijorătoare. Până-acum am reușit întotdeauna să te-nțeleg. Acum nu pot. Te enervai de fiecare dată când vorbeam despre foștii mei iubiți. Pe mine chestia asta mă scoate din sărite mereu. Numai că acum am impresia că. Într-un fel te excită toată povestea.

Doar episodul Pitter. E ca și cum habar n-aș fi avut până acum. Drept să-ți spun, am impresia că sunt pe punctul să descopăr pentru prima dată dacă ți-ai tras-o cu Larry Pitter sau nu.

Tu vorbești serios. Chiar vorbești serios, să dea dracii, nu?

Graham se aplecă peste masă și o prinse cu blândețe pe Ann de încheietură.

— Tu n-ai vorbit? Întrebă el încet, de parcă, dacă ar fi avut un glas mai puternic, i-ar fi influențat răspunsul. Tu n-ai vorbit?

Ann își trase brațul. Nu-și imaginase niciodată că Graham avea să-i provoace dezgustul pe care-l simțea acum.

— Doar nu crezi c-o să-ți spun, nu? Răspunse ea, la fel de șoptit.

De ce nu? Am nevoie să știu. Trebuie să știu. Ochii lui aveau o strălucire febrilă.

Nu, Graham.

Haide, scumpo. Altădată mi-ai spus. Spune-mi și acum.

Nu.

Altădată mi-ai spus.

Vocea blândă, privirea agitată și mâna pusă la loc pe încheietura ei, dar de data asta mai ferm.

Graham, ți-am spus și altădată și-ai uitat, așa că n-are cum să te deranjeze atât de mult dac-am făcut-o sau nu.

Am nevoie să știu.

Nu.

Am nevoie să știu.

Ann încercă un ultim apel la rațiune și un ultim efort de a-și înăbuși propria mânie.

— Uite ce-i, ori am făcut-o, ori nu. Dacă n-am făcut-o, atunci n-are importanță; dac-am făcut-o și-ai uitat, e ca și cum n-aș fi făcut-o deloc, nu? Dacă nu-ți aduci aminte, nu contează, așa că hai să spunem că n-am făcut-o.

Graham se mulțumi să repete, pe un ton mai insistent:

— Am nevoie să știu.

Ann încercă fără succes să-și smulgă mâna, după care inspiră adânc.

— Bineînțeles c-am făcut-o. Și mi-a plăcut la nebunie. M-a regulat cum scrie la carte. L-am rugat să mi-o tragă și- n cur.

Strânsoarea slăbi instantaneu. Ochii lui Graham deveniră mați, iar el își pironi privirea undeva în față.

Nu mai schimbă un cuvânt toată seara. Statură în camere separate și se duseră la culcare fără să se întrebe unul pe altul. Când Ann ieși din baie – de data asta încuiase ușa – Graham aștepta să intre. Se dădu la o parte mai mult decât era nevoie ca să-i facă loc.

În pat, rămaseră cu spatele unul la celălalt, păstrând o distanță de aproape un metru între ei. Pe întuneric, Graham începu să plângă încet. După câteva secunde, se porni și Ann, care în cele din urmă zise:

— N-a fost adevărat.

Graham se opri din plâns, iar ea repetă:

— N-a fost adevărat.

Pe urmă reîncepură să plângă amândoi, stând mai departe încovoiați, fiecare la câte o margine a patului.

Pe-un morman de băligar

Italia ieși din discuție de la bun început: era brăzdată de pașii îndrăgostiților, ca niște urme de cămile într-un deșert unde vântul nu bătea niciodată. Germania și Spania intrară în calcul mai mult de formă. Existau unele țări – Portugalia, Belgia, țările scandinave – care erau sută la sută sigure; deși unul dintre motivele acestei siguranțe era, bineînțeles, faptul că din capul locului Arm nu dorise să le vadă. Prin urmare, această „siguranță” era la rândul ei primejdioasă. Oricât de laș tindea să fie Graham, ideea de a fi terorizat la Helsinki timp de două săptămâni de prezențele absente ale lui Benny, Chris, Layman și alții ca ei nu-l atrăgea deloc. Se închipui într-una din țările extreme, înfoclit în hanorac ca să se apere de frig și sorbind un pahar de lichior din copită de capră; n-ar fi avut de făcut nimic altceva decât să se gândească mahmur la jigodiile destinse și bronzate care-l făcuseră să ajungă acolo și care chiar acum se plimbau agale pe Via Veneto și își băteau joc de el.

Franța era semipericuloasă. Parisul ieșea din discuție; Loara la fel; sudul de asemenea. Mă rog, nu tot sudul: doar porțiunile șic unde falezele curbate fuseseră înlocuite de terase curbate pe care se aflau apartamente, porțiunile din Nisa și Cannes unde, după mintea lui Graham, Ann se purtase. Așa cum s-ar fi purtat orice altă fată. Dar bineînțeles că exista și sudul „adevărat”, unde nu fusese niciunul din ei și nici armăsarii ăia sclivișiți care sunau mereu la Londra ca să întrebe cum le mergeau investițiile. Sudul adevărat – iată un loc sigur.

Merseră cu avionul până la Toulouse, închiriară o mașină, se orientară spre Canal de Midi și se îndreptară spre sud-est, către Carcassonne, nu dintr-un motiv anume, ci pur și simplu fiindcă era singurul drum pentru care li se

ofereau indicații rutiere la ieșirea din oraș. Urcară până aproape de jumătatea meterezelor, când o remarcă a lui Ann îl făcu pe Graham s-o informeze că aveau de-a face doar cu munca de restaurare a lui Viollet-le-Duc; dar asta nu-i strică buna dispoziție. Ann era hotărâtă, atât cât se putea, să-și savureze vacanța. Lui Graham îi dispăcu intens Carcassonne – fără îndoială, din motive legate de integritate istorică, îi explică el pe jumătate în glumă lui Ann – dar nici asta nu avu vreo importanță. În prima zi de călătorie fusese agitat și teribil de nerăbdător să scape de fascinația ocrotitoare pe care o trezeau răspunsurile sale în sufletul lui Benny, Chris, Layman și ceilalți; acum, în schimb, dădea impresia că uitase de ei.

Narbonne le oferi o intersecție în formă de T; o luară spre nord, prin Beziers, și apoi intrară în Herault. În cea de-a patra dimineață, conducându-și cu atenție mașina pe alee tivită cu platani solizi, fiecare cu un cerc de un alb spălăcit în jurul trunchiului, Graham încetini ca să facă loc unui car din care fânul stătea să dea pe-afară; iar când vizitiul care părea adormit își înclină capul pe jumătate spre ei și trase letargic de hățuri, Graham simți dintr-odată că tot ceea ce adăpostea în forul său lăuntric era aproape la fel de bun cum fusese la început. În seara aceea, se acoperi cu un singur cearșaf în patul de la hotel și se uită la zugrăveala scorjită de pe tavan; aceasta îi aminti de banda insecticidă autocolantă din jurul platanilor, iar Graham zâmbi din nou pentru sine. Aici nu aveau cum să dea de el; niciunul dintre ei nu mai fusese vreodată în locul ăsta, așa că n-avea cum să știe unde să caute; și chiar dacă l-ar fi găsit, în seara asta era suficient de puternic să-i pună pe fugă.

— De ce zâmbești?

Ann, goală, cu o pereche de chiloți proaspăt clătiți în mână, ezita la fereastră, întrebându-se dacă era bine să-i atârne pe balustrada din fier forjat de afară. În cele din

urmă se decise să n-o facă: ziua următoare era duminică și n-aveai de unde să știi care erau lucrurile pe care le considerau blasfemiatoare oamenii de-acolo.

— Așa, fără motiv.

Graham își scoase ochelarii și-i puse pe noptieră.

Ann își atârână chiloții de capătul ieșit al caloriferului și se apropie de pat. Graham arăta de fiecare dată mult mai lipsit de apărare fără ochelari. Femeia îi privi urmele de pe nas, pe urmă părul încărunțit pe alocuri, iar după aceea albeața cărnii. Unul dintre primele lucruri pe care i le spusese și care-o făcuseră să râdă fusese: „Mă tem că am un corp de universitar”. Ann își aminti de asta furișându-se sub cearșaf.

— Așa, fără motiv?

Graham hotărâse deja ca, pe durata următoarelor zile, indiferent cât de multe, să evite orice trimitere la lucrul pe care voiau să-l uite și care fusese unul dintre motivele ce-l făcuseră să plece în vacanță. Prin urmare, îi spuse ceva care-o făcuse să râdă și în noaptea precedentă.

Mă gândeam la un element sugestiv.

Zău?

Ann se vârî în el și își puse mâna pe pieptul lui de universitar.

Spre sfârșitul. Spre sfârșitul perioadei în care am trăit cu Barbara, știi ce obișnuia să-mi facă? Stai, n-o să te supere. Avea obiceiul să mă-ngroape sub cearșafuri. Serios, în timp ce dormeam, scotea cearșafurile și păturile de pe jumătatea ei de pat și le-mpingea spre mine, pe urmă îmi dădea și plapuma, iar după aia se prefăcea că se trezește și mă făcea albie de porci fiindcă-i furasem așter-nuturile.

Asta-i o țicneală. De ce-o făcea?

Probabil ca să mă facă să simt vinovat. Unde mai pui că i-a mers de fiecare dată. Adică a reușit să-mi bage-n cap că până și atunci când dormeam încercam în subconștient s-

o fraieresc. Mi-a făcut chestia asta cam o dată pe lună vreme de un an.

Și de ce s-a oprit?

A, fiindcă am prins-o. Într-o noapte eram sută la sută treaz și doar stăteam în pat, încercând să n-o deranjez. Cam după o oră s-a trezit, dar nu mi-a venit să-i spun nimic și am tăcut în continuare. Iar pe urmă mi-am dat seama ce făcea. Așa că am așteptat să-ngrămădească toate boarfele pe mine, să se dea adormită, să simuleze trezirea, să se prefacă pe urmă că-i e frig, să mă zgâlțâie și să-nceapă să-mi frece ridichea, după care i-am spus doar: „Sunt treaz de cel puțin o oră”. S-a oprit la jumătatea propoziției, a înșfăcat așternuturile pe care tocmai mi le dăduse și s-a întors pe partea cealaltă. Cred că a fost singurul moment de care-mi aduc aminte în care n-a știut ce să spună.

Ann își apăsă mâna pe pieptul lui Graham. Îi plăcea felul lui de-a vorbi despre trecut. N-o porcăia niciodată pe Barbara doar pentru ca ea, Ann, să se simtă mai bine. Poveștile lui erau întotdeauna încărcate de mefiență față de felul cum se comportase el însuși sau față de felul cum îi dăduse voie să se poarte Barbarei; iar asta părea să sugereze că trucurile și păcălelile de genul ăsta nu aveau (și nu puteau să aibă) loc între ei doi.

— Vrei mai mult din cearșaf? Îl întrebă ea, încălecându-1.

Din felul în care îi zâmbi Graham, Ann deduse că de data asta nu aveau să existe îndoieli și semne ale unui trecut tumultuos între ei. Și avu dreptate.

Găsiră un mic hotel lângă Clermont l'Herault și rămaseră acolo o săptămână. La cină, pe masa lor se găsea o carafă de un litru din vinul roșu de prin partea locului, iar cartofii prăjiți erau de culoarea șofranului și aveau o moliciune pe care amândoi o considerau tipică pentru bucătăria franceză. Poate că respectiva culoare se explica

prin folosirea unui ulei de gătit expirat; dar n-avea importanță.

Diminețile treceau cu mașina pe lângă niște vii pitice și se îndreptau spre satele învecinate, unde se uitau la bisericile care într-un fel li se păreau mai interesante decât erau în realitate, după care se duceau fără grabă să cumpere cele necesare picnicului și un exemplar din Mid-Libre. Mai mergeau puțin cu mașina, fără vreun scop anume, oprindu-se uneori pentru ca Ann să strângă flori și ierburi sălbatice căroră nu le știa numele și care erau de obicei lăsate să se aplece și să se usuce pe spațiul de deasupra banchetei din spate. Găseau un bar, beau un aperitiv și pe urmă căutau o pantă sau un luminiș adăpostit.

La prânz Graham o puneă pe Ann să-i citească pagina a doua din Mid-Libre. Pagina se intitula Faits Divers și se specializase în reportaje privitoare la violența de zi cu zi. Aici își găseau loc cele mai stranii delictе, alături de povestea unor oameni obișnuiți care pur și simplu cedaseră la cusături. „O mamă disperată a intrat cu mașina în canal, omorând cinci persoane”, traducea Ann. Într-o zi era vorba de o familie de țărani care își țineau bunica octogenară legată cu lanțuri de pat „ca nu cumva să ajungă pe autostradă și să provoace un accident”, în condițiile în care autostrada se afla la doisprezece kilometri distanță. În ziua următoare se relata cazul a doi conducători auto care se certaseră pentru un loc de parcare; perdantul scosese pistolul și-și împușcase „dușmanul de cinci minute” de trei ori în piept. Victima căzuse la pământ; agresorul, ca să știe o treabă, trăsese și în două dintre cauciucurile mașinii acestuia înainte să se suie la volan și s-o ia din loc. „Poliția continuă cercetările, iar victima a fost grav rănită și transportată la spital”, traduse Ann. La spital, unde victima, își spuse Graham, ar fi putut fi grav rănită încă o dată, de data asta definitiv.

— De vină e temperamentul ăsta latin, spuse el.

Asta a fost în Lille.

Aha.

După prânz se întorceau cu mașina la hotel, beau o cafea la bar și apoi urcau să se culce. La cinci după-masa coborau și se așezau în șezlongurile din plastic care se clătinau, până când era momentul pentru prima băutură a serii. Arin recitea Rebecca, pe când Graham parcurgea mai multe cărți în același timp. Din când în când, îi citea și ei cu voce tare.

Când Pierre Clergue voia să mă cunoască trupește, obișnuia să aibă la el niște iarbă învelită într-o bucată de olandă deloc lungă și nici lată, mare cam cât primul oscior de la degetul meu mic. Mai avea o sfoară lungă, pe care avea obiceiul să mi-o petreacă după gât când făceam dragoste; iar lucrul sau iarba asta de la capătul sforii îmi atârna între sâni, până în locul unde îmi începea pântecul. Când preotul voia să se ridice și să se dea jos din pat, îmi luam lucrul acela din jurul gâtului și i-l dădeam înapoi. Se putea întâmpla să vrea să mă cunoască trupește de două sau chiar de mai multe ori într-o noapte; în cazul acela, preotul mă întreba, înainte de a-și uni trupul cu al meu: „Unde e iarba?”

Când a fost asta?

Cam pe la 1300. Nu foarte departe de-aici; mă rog, la vreo optzeci de kilometri.

Popă boșorog și spurcat.

Se pare că preoții erau cei mai deșuchești. Dar presupun că după aia puteau să te dezlege de păcate, ca să nu mai faci un drum special.

Popă boșorog și spurcat.

Arm era șocată de ideea carnali tații ecleziastice. Asta îl nedumeri pe Graham: de obicei, el era cel consternat când ea îi povestea dezinvolt despre cele lumești. Se simți posesiv și aproape malițios continuând:

— N-o făceau toți. Unii preferau băieți. Nu c-ar fi fost poponari sau altceva – deși probabil că erau și puțin homosexuali. Există multe fragmente în care diverși bărbați mărturisesc lucruri de genul: „Când eram mic, preotul m-a dus la el în pat și m-a folosit între coapsele lui ca pe o femeie”.

Homosexuali cu acte, din câte-mi dau seama.

Nu; principalul motiv pentru care preferau băieți era că nu voiau să riște vreo boală pe care ar fi putut s-o ia de la prostituate.

Jigodiile. Jigodii afurisite. Și bănuiesc că pe deasupra au avut grijă să iasă bine la vopsea, nu?

A, da. Pentru ei totul a arătat bine. Regula despre prostituate era foarte interesantă. O să ți-o citesc.

Dădu înapoi câteva pagini.

„Vidai credea – asta nu era preot, ci un om care se îngrijea de catâri, dar asta a fost concluzia la care a ajuns după ce i-a întrebat pe preoți ce păcate comiți dacă te duci la prostituate – Vidai credea că actul sexual era neîntinat când partenera era o prostituată.” bla bla bla. „cu două condiții: prima, trebuia să fie o tranzacție bănească (cu bărbatul plătind, bineînțeles); a doua, actul cu pricina trebuia să „mulțumească„ ambele părți.”

Ce înseamnă „să mulțumească”? Prostituatele trebuiau să aibă orgasm sau ce?

Nu spune. Habar n-am avut că știau despre orgasm pe vremea aia.

Arm se întinse din șezlong și-l împunse pe Graham în gambă cu degetul mare al unui picior.

Au știut dintotdeauna despre orgasm.

Credeam c-au aflat abia în secolul ăsta. Credeam că orgasmul a fost descoperit de Grupul de la Bloomsbury.

Graham glumea și nu prea.

Eu cred c-au știut dintotdeauna.

Oricum, cred că „să mulțumească” nu înseamnă neapărat „să aibă orgasm”. Probabil că înseamnă doar că clientul n-avea voie să-i facă rău prostituatei sau s-o bată, la fel cum n-avea voie s-o șteargă fără să plătească.

Oribil.

Sigur, continuă Graham, din ce în ce mai binedispus, pe măsură ce Ann era tot mai dezgustată, nu semăna foarte mult cu ceea ce se-ntâmplă azi. Vreau să spun că n-o făceau întotdeauna în pat.

Nici noi n-o facem, răspunse Ann mecanic, după care își aminti îngrijorată că, în cazul lui Graham, acolo o făcuseră de fiecare dată. Doar în cazul câtorva dintre ceilalți avusese parte de. hm. Amplasamente alternative. Din fericire, Graham ajunsese la un stadiu în care nu mai observa nimic.

Unul dintre locurile unde o făceau des, spuse el, furnizând un detaliu pe care-l aflase cu ceva timp în urmă, era pe-un morman de băligar.

Băligar? Pfuuuuuuuui.

Pe-un morman de băligar. Mă rog, presupun că-ți dai seama care sunt avantajele, zise Graham, pe tonul universitarului prin excelență. Era cald, era comod, probabil că nu mirosea mult mai rău decât perechea cocoțată acolo sus.

Gata, termină. Ajunge, îl întrerupse hotărâtă Ann. Ajunge.

Graham chicoti și se întoarse la cartea pe care o citea. Arm făcu la fel, dar continuă conversația în minte. Era surprinsă de cât de șocată se simțea. Nu față de fiecare lucru în parte – preoții homosexuali, dezlegările cinice de păcate, bolile venerice sau mormanele de băligar – ci de însumarea lor. Când spusese că femeile știuseră dintotdeauna de orgasm, nu știa ce anume o îndreptățise să vorbească; i se păruse pur și simplu că așa era normal. Era imposibil să nu fi știut, nu? Asta fusese singura linie de

forță a argumentului, își dădu ea seama acum. Tot așa presupusese, fără vreo dovadă cât de cât valabilă, că sexul fusese dintotdeauna la fel ca acum. Evident că se schimbaseră unele lucruri – se inventaseră anticoncepționalele și diafragmele, slavă Domnului – dar Ann își imaginase sexul ca pe o constantă umană, ca pe un lucru care nu fusese niciodată adus la zi și savurat. În mintea ei, îl asocia așternuturilor curate și florilor puse lângă pat. Pe când, nu cu foarte mult timp în urmă și la o fugă de cal de locul unde se afla, el însemna mormane de băligar și preoți bătrâni și spurcați, iar în loc de flori lângă tine, aveai parte de ierburi uscate pe tine. De ce-ar mai fi vrut cineva să facă sex în asemenea condiții? Se întrebă ea. La ce bun deranjul? Ea, una, nu s-ar fi deranjat. Dintr-odată, Ann de gândi la pasta de dinți.

Intre timp, Graham continua să citească. Era ciudat că în perioada asta avea exact aceeași reacție față de fiecare carte de istorie pe care-o citea, indiferent de lungime, valoare, utilitate sau preț: le găsea pe toate în același timp (și aproape în aceeași propoziție) teribil de interesante și teribil de plicticoase.

Le rămăseseră patru zile din vacanță când, într-o dimineață, Ann simți că pielea de pe sâni începe să i se întindă; simți de asemenea o primă durere vagă în scobitura șalelor, în timp ce stăteau amândoi la picnic pe malul unui râu calm și lat, unde apa, care nu depășea treizeci de centimetri adâncime, curgea nepăsătoare peste pietrele mari, îi murmură lui Graham, folosindu-se de argoul francez în care îl inițiase cândva:

— Cred că tunicile roșii sunt pe punctul să debarce. Graham ținea o felie lungă de pâine unsă din belșug cu pateu în mâna dreaptă, iar în stânga o roșie din care tocmai mușcase; știa că zeama decidea chiar în clipa aceea să i se scurgă pe pantaloni, să i se prelingă pe braț sau poate și una, și alta. Așa că întrebă doar pe jumătate atent:

Tocmai au fost reperate?

Da.

Deci sunt încă în larg?

Da.

Deși s-ar putea să aibă parte de vânt din spate?

— N-ar fi exclus.

Graham dădu din cap ca pentru sine, de-ai fi zis că își făcuse niște socoteli în gând, ca un participant la o licitație, care se decide până la ce sumă e dispus să meargă. Ann era amuzată de reacțiile lui când ei îi venea ciclul. Uneori urma o serie lungă de întrebări cu răspunsuri tip grilă despre locul unde fuseseră reperate tunicile roșii, care era forța lor aproximativă, cât de mult avea să rămână forța expediționară pe poziție și așa mai departe. Alteori, ca acum, vestea părea să-l zdruncine serios, ca și cum Ann l-ar fi anunțat că trebuia să se interneze. Din când în când, acest lucru îi stârnea sexualitatea și, deși n-o țara cu forța până la pat – nu era nicidecum genul lui – răspundea mai prompt ca de obicei eventualelor încurajări.

Pentru Graham întregul episod prezenta un viu interes, fiindcă în cazul lui subiectul avea frageda vârstă de doar patru ani, iar lui nu i se îngăduise niciodată vreun cât de mic derapaj sexual până atunci. Rămânea neclintit în dezgustul față de ideea de a face sex în timpul ciclului; ba chiar mărturisise, sfios și vag, că gândul la așa ceva îl făcea să creadă că trebuia să poarte galoși. Dar întotdeauna dădea curs destul de repede sugestiei lui Ann că iminența ciclului ei însemna că. Mă rog. Era aproape de datoria lor să-și permită o mică porție de răsfaț înainte de închidere. O dată Ann mersese mai departe și sugerase că, deși lui Graham nu-i plăceau galoșii, ar fi putut încerca un lucru într-o câțva diferit. Dar Graham nu avea chef de ceva într-o câțva diferit; îi crea un inconfort și-l făcea să se simtă prea animalic și prea cerebral în același timp.

În timpul primei lui căsătorii, lucrurile nu stătuseră niciodată așa. Barbara privea sosirea ciclului ca pe o perioadă când suferința femeilor trebuia exaltată, când i se cuvenea un grad mai mare de iraționalitate în luarea deciziilor, când Graham trebuia făcut să se simtă cât mai vinovat cu puțință. Uneori mai-mai că Graham se gândea că de fapt el era cel care-i provoca Barbarei ciclurile; că penisul lui o rănea și-o făcea să sângereze. În mod sigur, fusese o vreme a stărilor de spirit incerte și a acuzațiilor ciudate. Mila creștină sugera că diferența dintre atitudinea Barbarei și cea a lui Ann putea fi pusă pe seama generației sau a pragului de suportare a durerii, numai că în prezent Graham nu prea mai era tentat de mila creștină.

Când se întoarseră la hotel, după prânz, Graham părea preocupat; nu vorbi aproape deloc cât timp își băură cafeaua din ceștile mici, solide, cu toarte pătrate. Ann nu-l întrebă la ce se gândea, dar îi oferă o variantă.

Vrei să mergem la plimbare după-masă?

A, nu, nici vorbă.

Să aduc cărțile să citim?

A, nu, nici vorbă.

Graham se aplecă și se zgâi în ceașca ei, ca să vadă dacă era goală; pe urmă se ridică. Pentru el era un gest decisiv, aproape temerar. Urcară alături până în dormitor, unde cearșafurile fuseseră întinse atât de bine și netezite atât de frumos, încât arătau ca noi. Camera era cufundată într-un întuneric relativ, cu ferestrele închise și obloanele trase. Graham deschise ferestrele, dând drumul în cameră unui zumzet stins al insectelor, zgomotului făcute de vase în bucătărie și zarvei de final a unei după-amiezi calde; lăsă obloanele trase. Poate, fără să-și dea seama, rămăsese mult mai mult la fereastră, căci când se întoarse Ann era deja în pat, cu un braț întins pe perna de lângă capul ei, iar cu celălalt ținându-și mecanic cearșaful undeva la jumătatea sânilor. Graham se apropie de marginea patului, se așeză și

apoi se dezbracă tacticos. Ultimul lucru pe care și-l scoase fură ochelarii, pe care îi așeză pe noptieră, alături de glastra cu flori în curs de vestejire și în mare parte neidentificabile pe care le culesese Ann într-o dimineață.

Ann se dovedi nepregătită pentru ceea ce urmă. Mai întâi, Graham se lasă în jos și practic îi desfăcu picioarele în șpagat. Pe urmă începu s-o sărute, cu o tandrețe evidentă, dar fără un simț de orientare foarte profitabil. Lucru care nu era deloc o surpriză, dat fiind că era abia a doua oară că-l făcea. Ann presupusese că nu avea un gust foarte plăcut acolo, jos; sau oricum, nu foarte plăcut pentru el.

Pe urmă, Graham se îndreptă împingându-se într-o parte, așteptând să i se întoarcă serviciul. Arin consimți, surprinsă din nou, din cauză că dedusese că Graham nu se dădea în vânt după așa ceva. Cam după un minut, el se poziționa pe mijlocul patului și o pătrunse ținându-și mătârânga în mână – fapt neobișnuit, căci de obicei îi plăcea să facă Ann lucrul ăsta. Și chiar și atunci continuă s-o manevreze în fel și chip – într-o parte, cu fața în jos, iar în cele din urmă, spre ușurarea ei, pe spate – într-un mod sânguincios și planificat, care trimitea cu gândul la un motiv mai profund sau mai complicat decât plăcerea. Totul părea să fie nu atât un act sexual pur și simplu, cât unul de recapitulare sexuală. Fă-le pe toate, fă-le acum, fa tot ce vrei; nu știi când o să mai ai parte de așa ceva sau măcar de un simplu sărut. Cam ăsta părea să fie mesajul implicit.

Chiar și când termină, lucrurile se petrecură diferit. Dacă de obicei stătea cu capul îngropat în pernă și se îndrepta cu răsufierea tăiată spre orgasm, de data asta se ridică de pe pat într-un soi de flotare, uitându-se fix la chipul lui Ann cu o seriozitate vecină cu durerea. Expresia lui era concomitent cercetătoare și anonimă – ar fi putut fi un vameș căruia Ann tocmai îi arătase pașaportul.

— Îmi pare rău, spuse el, lăsându-și capul să-i cadă pe pernă, alături de al lui Ann.

Era primul cuvânt rostit de când fuseseră la bar. Vruse-se să spună îmi pare rău că n-a mers, îmi pare rău pentru mine, îmi pare rău că am încercat totul și m-am ales cu foarte puțin. Îmi pare rău pentru mine.

— De ce, prostuțule?

Ann întinse o mână pe la spatele lui și-l mângâie pe umăr.

— Totul pentru mine. Și insuficient pentru tine. Dar în principal insuficient pentru mine.

— Fraierule. Pentru mine e la fel de bine, chiar dacă nu termin.

Mă rog, fusese un lucru adevărat de suficient de multe ori ca să nu pară o minciună de data asta. Graham mormăi, simulând parcă mulțumirea; Ann se mișcă ușor, ca să se lipească de șoldul lui. Rămaseră amândoi în poziția aceea tradițională, până când presiunea asupra vezicii lui Ann deveni insuportabilă.

A doua zi tunicile roșii debarcară, iar vremea începu să se mohorască. Porniră spre Toulouse, de data asta făcând un ocol pe la nord. Aici platanii cu frunzișul umed fuseseră plantați mai aproape unul de altul și scoteau un șuierat moale când Ann și Graham treceau cu mașina prin dreptul lor. Scoarța lor mâncată de boală îi făcea acum să arate mizerabil: niște copaci scăpătați.

La intrarea în liziera sudică dinspre Causses, văzură un indicator spre Roquefort-sur-Soulzon. Pe niciunul dintre ei nu-l interesau foarte mult brânzeturile, dar locul părea o destinație la fel de bună ca oricare alta. Vizitară o fabrică tăiată într-un perete de stâncă, unde o toreadoare scundă, îmbrăcată cu trei pulovere și un palton lung de lână, le spuse că fisurile verticale din stâncă asigurau permanent o temperatură foarte scăzută în fabrică. Vântul și umezeala produceau condiții inimitabile pentru obținerea

brânzeturilor cu mucegai; fără îndoială că din cauza lor ghidul era răcit cobză.

Se dovedi că nu aveau foarte multe de văzut, căci fabricarea brânzeturilor era o ocupație de sezon, iar ei ajunseseră puțin cam târziu. Nu văzură nici măcar o felie de brânză. În compensație, ghidul luă o bucată de lemn tăiată exact la dimensiunile unui calup de Roquefort și le arătă cum se ambala în foiță de staniol. Faptul că nu aveau nimic de văzut îl binedispuse temeinic pe Graham, iar la asta se adăugă traducerea simultană pe care-o făcea Ann.

— Se spune că odată a trecut pe-aici un cioban care ieșise cu oile la păscut și-1 apucase ora prânzului. Și-a găsit o grotă unde să stea și a scos din traistă niște pâine și brânză, când a văzut trecând prin dreptul lui o ciobăniță care era evident foarte frumoasă. Ciobanul a uitat de prânz și i-a făcut curte ciobăniței. Abia după câteva săptămâni, când s-a întors în grotă, a descoperit că și pâinea, și brânza mucegăiseră. Dar, din fericire pentru noi, a gustat din brânză și i-a plăcut. Pe urmă ciobanii au păstrat secretul asupra grotei timp de câteva secole. Nu se știe dacă povestea e adevărată, dar locuitorilor din Roquefort le place să și-o spună unul altuia.

Se strecurară prin câteva fisuri pline de umezeală și lucind din cauza lichenilor de un verde neobișnuit de aprins, după care li se arătă pe un geam o linie de producție unde se aflau câțiva ambalatori abătuți. Ghidul îi anunță că vizita lor se încheia acolo și arătă sever spre un anunț care interzicea bacșișul. În magazinul fabricii nu se uitară la brânzeturile și rezistară în fața unui set de planșe color despre fabricarea brânzeturilor, de la recoltarea mucegaiului la ambalare. În locul lor, Graham cumpără un cuțit Roquefort cu o lamă lată, care la un moment dat se curba, și cu un mâner surprinzător de subțire și de sobru. Așa ceva îți prinde bine oricând, presupuse el.

Se urcară în mașină, merșeră spre vest o jumătate de zi și ajunseră la Albi, unde descoperiră catedrala cu cel mai bizar aspect din câte văzuseră amândoi la un loc: era construită din cărămidă portocaliu-maronie, scundă și totuși înălțându-se spre cer, biserică și în același timp fortăreață, frumoasă în ciuda faptului că părți însemnate din ea erau fie urâte, fie pur și simplu stranii. Militantul Bisericii, alături de apărătorul și de simbolul ei – o clădire construită ca un avertisment din cărămidă la adresa rămășițelor catharismului și a tuturor celor care s-ar fi simțit ulterior tentați de această erezie. În timp ce se uitau amândoi la turnurile negre și bulboase ale părții vestice, la fantele prin care zburau săgeți și la garguiele ce apăreau din loc în loc, Graham își spuse că, într-un fel, acesta era un răspuns oblic și intelectual pentru ereticii în curs de prăbușire din Montailou: asta le spunea desfrânaților de pe mormanele de băligar că acolo unde se afla puterea, își găsea loc și adevărul.

Să fi fost doar din cauză că lui Arm îi venise ciclul, sau Graham fusese oricum cam țăfnos în ultimele zile? Până și jovialitatea lui părea ușor falsă. Arm nu își dădea seama. Dar poate că nu conta; poate că era doar sfârșitul vacanței, în Albi cumpărare Armagnac și câteva borcane cu zarzavaturi. Graham găsi niște espadrile și o pălărie de pai împletită, după care umblase încă de la începutul călătoriei. Trebuiau să cheltuiască o parte din economii, își zise el; altminteri cutia din lemn de nuc a lui Ann avea să dea pe dinafară.

Pe când străbăteau periferia din Toulouse, în drum spre aeroport, trecură prin dreptul unui cinematograf și Arm râse.

- Ce rulează? Întrebă Graham.
- Fermeture annuelle, răspunse ea. Îl difuzează peste tot. Era ca și cum s-ar fi aflat într-un tren în Italia și-ar fi des coperit că toate orașele prin care treceai se numeau Uscita.

— E Godard sau Truffaut?

Graham zâmbi și făcu obișnuitul comentariu cu vocea lui guturală; dar nu cumva Ann surprinse, cu coada ochiului, tresărirea aceea instinctivă?

La Gatwick găsiră un taxi fără probleme. Ploua, așa cum părea să se întâmple de fiecare dată când te întorceai în Anglia. Graham se uită pe geamul pătat. De ce tot ce era verde părea să aibă atât de mult maro aici? Și cum era posibil ca lucrurile să fie în același timp jilave și prăfuite? După un kilometru și jumătate, trecură prin fața unui garaj. Patru stele, trei stele. Spălătorie auto. Graham pricepu că se întorsese. Lafermeture annuelle a cinematografului din mintea lui se încheiase.

Gresie feminiana

Graham regreta că n-o dusesese niciodată pe Alice la Grădina Zoologică, dar n-avea ce să facă. Nu că ar fi detestat animalele; dimpotrivă, îl încântau firea lor imprevizibilă și comportamentul speculativ, cu accente științi-fico-fantastice al foarte multora. Cine și-o fi bătut joc de tine în halul ăsta? Îi venea să întrebe întruna. Cine-o fi crezut că e bine să arăți așa? Îi șopti girafei. Mă rog, știu că ai nevoie de un gât lung ca s-ajungi la frunzele cele mai de sus, dar n-ar fi fost preferabil să fie copacii mai scunzi? Sau să se deprindă girafele să consume ce găseau mai aproape de pământ – gândaci, scorpioni și alte alea? De ce li s-o fi părut că era bine să fie în continuare girafe?

Mai mult, într-un fel i-ar fi plăcut să meargă cu Alice la Grădina Zoologică; era un loc pe care nici chiar cei mai aiuriți părinți n-ar fi putut să-l rateze. Oricât de îmbuibat, de amărât sau de penibil erai în ochii copiilor și oricât de des te îmbrăcai aiurea la serbarea școlară de la sfârșitul anului, tot puteai să-ți scoți părleala la Zoo. Animalele erau de o disponibilitate mărinimoasă, oglindind o glorie falsă – de parcă ar fi fost doar niște produse memorabile ale imaginației părinților. Ia uite, tari a inventat toate astea; da, și crocodilul; și antilopa emu, și zebra. Singurele lucruri delicate erau de natură sexuală: erecția rinocerului, atârând ca pumnul jupuit al unei gorile sau ca o halcă pe care nici n-ai fi avut curaj s-o ceri la măcelărie. Însă chiar și lucrurile astea puteau fi explicate și puse pe seama unor aberații evolutive.

Nu, motivul pentru care lui Graham îi repugna Grădina Zoologică era certitudinea că mersul acolo avea să-l întristeze. La puțin timp după pronunțarea divorțului, discutase despre drepturile de vizitare cu Chilton, un coleg

cu care mai ieșea la o cafea și a cărui căsnicie sfârșise de asemenea prost.

Și fiică-ta unde stă? Întrebase Chilton.

Păi. Să vezi, e greu de explicat. Altădată aș fi putut spune că în Saint Pancras, asta pe vremea vechilor târguri, dar știi linia de navetă din nordul Londrei.

Chilton nu-l lăsase să termine. Nu de enervare, ci fiindcă adunase deja destule informații.

Înseamnă c-o să poți să mergi cu ea la Grădina Zoologică.

Aha. Mă rog, mă gândisem de fapt – duminica asta, în orice caz – s-o scot undeva pe M1, la un restaurant împingetava. Mi-am zis c-o să fie ceva nou.

Dar Chilton se mulțumise să zâmbească știutor. Câteva săptămâni mai târziu, când Ann spusese ca din întâmplare că presupunea că duminică avea s-o ducă pe Alice la Grădina Zoologică, Graham nu-i răspunsese și își văzuse de citit. Firește, ar fi trebuit să pună lucrurile cap la cap încă de când adusese vorba Chilton. După-amiezile de duminică erau îndeobște rezervate vizitelor: la spital, la cimitir, acasă la cei în vârstă sau la părinții care trăiau separat. Nu puteai să-l aduci pe copil la tine acasă din cauza pretensei poluări împrăștiate, vezi Doamne, de amantă sau de a doua soție; nu aveai cum să te îndepărtezi prea mult, dat fiind timpul scurt pe care-l aveai la dispoziție; și trebuia să te gândești la ceai și la veceu, principalele obsesii de după-amiază ale tuturor copiilor. Grădina Zoologică era soluția salvatoare din nordul Londrei: distracție, validitate morală din punctul de vedere al părintelui, bașca o puzderie de tarabe cu dulciuri și de veceuri.

Dar Graham nu se arătase dispus să cedeze. Parcă vedea Grădina Zoologică duminică după-amiază: câțiva turiști, paznicul de serviciu, plus un grup trist de părinți divorțați, între două vârste și simulând jovialitatea, însoțind

inutil și cu disperare o liotă de copii de vârste și dimensiuni diferite. Un călător în timp picat dintr-odată acolo ar fi conchis că rasa umană renunțase la metoda tradițională de reproducere și că, pe durata absenței lui, perfecționase partenogeneza.

Așa că Graham se hotărâse să se țină departe de tristețe și n-o dusesese niciodată pe Alice la Grădina Zoologică. O dată, stimulată poate de Barbara, fiica lui adusesese vorba despre acest loc, însă Graham adoptase o poziție morală extrem de fermă cu privire la ținerea animalelor în captivitate. Amintise de câteva ori de găinile de crescătorie și, chiar dacă observațiile lui i s-ar fi părut prețioase unui adult, lui Alice i se păruseră pline de bun-simț; ca majoritatea copiilor, fata era idealistă și sentimentală în privința Naturii, considerând-o diferită de Om. De data aceea, Graham se impusese în fața Barbarei prin prezumtiva lui aderență la principii.

În schimb, merse cu Alice la cofetărie și la muzeu, iar o dată – fără succes – la un fel de restaurant de pe autostradă. Acolo nu-i dădu voie să facă nazuri la vederea atâtor feluri de mâncare aliniate democratic în spatele tejghelei. Imaginea unei budinci cu carne tocată și rinichi la ora patru compromise orice șansă ca Alice să aprecieze o brioșă.

Când era timp frumos, se plimbau prin parcuri și se uitau la vitrinele magazinelor închise. Când ploua, se mulțumeau uneori să rămână în mașină și să stea de vorbă.

— De ce-ai părăsit-o pe mami?

Era pentru prima oară că-i puneă o asemenea întrebare, așa că nu știu ce să spună. În loc de asta, învârti cheia în contact cât să se activeze sistemele electrice, după care porni ștergătoarele de parbriz ca să vadă cât de cât ceva. Ceața din fața lor dispăru, iar ei dădură cu ochii de mai mulți băieți care băteau mingea pe iarba udă din parc.

În câte-128 va secunde, ploaia transformă din nou siluetele jucătorilor în niște pete de culoare imprecise. Dintr-odată, Graham se simți pierdut. De ce nu existau ghiduri care să-ți arate ce să răspunzi? De ce nu apăruse un raport public cu privire la căsniciile destrămate?

Fiindcă mami și cu mine nu eram fericiți împreună. Nu ne mai. Înțelegeam.

Da' mi-ai spus c-o iubești pe mami.

Păi. Da, am iubit-o. Dar s-a cam terminat.

Nu mi-ai spus că s-a terminat. Mi-ai zis c-o iubești pe mami până când ai plecat.

Mă rog, n-am vrut să te. Necăjesc. Aveai examene și alte chestii.

Ce chestii? Că începuse să aibă ciclu?

— Credeam c-ai lăsat-o pe mami pentru. Pentru ea. Cuvântul „ea” sună neutru, fără nici o nuanță. Graham își dădu seama că fiica lui îi știa numele lui Ann.

Așa e.

Înseamnă că n-ai lăsat-o pe mami fiindcă nu vă mai înțelegeați. Ai lăsat-o din cauza ei.

De data asta cuvântul sună apăsător, fără strop de neutralitate.

Da. Ba nu. Într-un fel. Mami și cu mine nu ne mai înțelegeam cu mult înainte să plec.

Karen spune c-ai plecat fiindcă te simțeai bătrân și voiai s-o lași cu ochii-n soare pe mami și s-o schimbi cu una mai tânără.

— Nu, n-a fost asta. Cine naiba era Karen?

Se lăsă tăcerea. Graham spera că discuția se încheiase. Se juca puțin cu cheia în contact, dar n-o răsuci.

— Tați, a fost o.

Graham îi observă încruntă tura cu coada ochiului.

— A fost o iubire romantică?

Rosti cuvintele șovăielnic, ca și cum ar fi folosit expresia asta expresia asta străină pentru prima dată. N-aveai cum

să te prefaci că nu știai ce voia să spună. Nu puteai să zici: „Asta-i o întrebare aiurea”. Aveai doar două pătrățele pentru răspunsuri și trebuia să-1 bifezi repede pe unul dintre ele.

— Da, cred că poți să spui și așa.

Mărturisirea aceea – rostită fără să știe care aveau să fie urmările sau în ce fel avea s-o afecteze răspunsul pe Alice – îl făcu să se simtă mai trist decât dacă ar fi dus-o la Grădina Zoologică.

Unu, își zise Graham. De ce exista gelozia – nu doar pentru el, pentru o mulțime de oameni? De ce izbucnea? Într-un fel, toată povestea se lega de dragoste, însă felul ăla nu era cuantificabil sau comprehensibil. De ce începea dintr-odată să audă vaietul ăla în cap, ca sistemul de avertizare de la sol al unei aeronave: șase secunde și jumătate, manevră de evitare, acum. Cam asta se auzea uneori în capul lui Graham. Și de ce-o pățise tocmai el? Să fi fost oare un fel de chimism întâmplător? Dar dacă fusese programat pentru așa ceva încă de la naștere? Te pricopseai cu gelozia la fel cum te pricopseai cu un fund mare sau cu o vedere slabă, lucruri de care Graham avea parte și care-l indispuneau? Dacă da, atunci poate că avea să dispară după o vreme; poate că, în cutiuța aceea moale

de sus, exista gelozie chimică doar pentru un anumit număr de ani. Poate, dar Graham se îndoia: avea fundul mare de ani de zile, fără nici cel mai mic semn de micșorare.

Doi. Dat fiind că dintr-un motiv sau altul trebuia să existe gelozie, de ce era nevoie să funcționeze retrospectiv? Și de ce era singurul sentiment major care părea să se comporte așa? Celelalte n-o făceau. Când se uita la fotografiile lui Ann din copilărie și din tinerețe, simțea o tristețe naturală că nu fusese și el prin preajmă; iar când ea îi povestea despre o pedeapsă pe care o primise pe nedrept când era mică, simțea dorința de-a o ocroti

crescându-i năvalnic în suflet. Dar astea erau emoții îndepărtate, simțite printr-un soi de zăbranic; erau ușor de trezit și ușor de calmat – se potoleau prin simpla desfășurare a prezentului, care nu se lega de trecut. Și totuși, gelozia asta venea în valuri, în puseuri bruște și intime, care te zdruncinau; avea o sursă banală și un remediu necunoscut. De ce oare trebuia trecutul să te înnebunească emoțional?

Îi veni în minte o singură paralelă. Unii dintre studenții lui – nu mulți și în nici un caz majoritatea, mai degrabă unul pe an, să zicem – se inflamau din cauza trecutului. Avea chiar acum un caz, băiatul ăla cu păr roșcat, McCutărică (Dumnezeule, în ziua de azi aveai nevoie de un an ca să le înveți numele, după care nu-i mai vedeai niciodată; era mai mare daraua decât ocaua), care se înfuriase din cauza neputinței binelui (așa cum îl percepea el) de a triumfa în fața răului în istorie. De ce nu învinsese x? De ce îl bătuse z pe y? Parcă vedea chipul nedumerit și mânios al lui McCutărică fixându-l cu privirea la cursuri, dorind să i se spună că istoria – sau în orice caz, istoricii – se înșelase; că de fapt x se ascunsese pentru o vreme și reapăruse după câțiva ani sub forma lui w și așa mai departe, în mod normal, Graham ar fi pus reacțiile astea pe seama imaturității, de pildă, sau – mai specific – pe seama unei cauze mai restrânse, cum ar fi educația ultrabisericoasă. Acum însă nu mai era atât de sigur. Furia lui McCutărică împotriva trecutului implica emoții complexe cu privire la un amestec de personaje și evenimente. Poate că suferea din cauza unui simț retroactiv al nedreptății.

Trei. De ce exista gelozia retrospectivă acum, în ultimul sfert al secolului douăzeci? Graham nu era istoric de pomană. Lucrurile se fâsâiau; conflictele dintre națiuni și continente se aplanau; civilizația chiar creștea din punctul de vedere al civilității – era un lucru pe care, după părerea lui Graham, n-avea rost să-1 negi. Nu se îndoia că

lumea avea să se potolească treptat, intrând într-o bunăstare uriașă, dedicată schimburilor sportive, culturale și sexuale, cu moneda internațională acceptată a echipamentelor hi-fi. Urma să se mai producă un cutremur sau o erupție vulcanică din când în când, dar cu timpul până și Natura avea să-și regleze conturile.

Și-atunci, de ce persista gelozia asta nedorită și antipatizată, doar ca să te sâcâie și să-ți amărăscă viața? Ca urechea medie, al cărei unic rost era să te facă să-ți pierzi echilibrul; sau ca un apendice, aflat acolo doar ca să se inflameze și să te oblige să-l scoți. Dar cum să te operezi de gelozie?

Patru. De ce trebuia să i se întâmple tocmai lui chestia asta? Graham știa despre el că era o persoană extrem de rezonabilă. Evident, Barbara încercase să-l facă să creadă că era un egocentric grotesc, un desfrânat monstruos, un pitic emoțional fără inimă; dar asta era foarte ușor de priceput. Mai mult, simplul fapt că Graham înțelegea îi dovedea cât era de rezonabil. Lumea îl considerase dintotdeauna rezonabil – maică-sa ca să-l liniștească, prima soție cu dispreț, colegii aplaudându-l, iar cea de-a doua soție cu privirea aceea afectuoasă, ironică și pe jumătate întrebătoare. Așa era, iar faptul în sine îi făcea plăcere.

Mai mult, nici nu era unul dintre marii amanți ai lumii. O avusese pe Barbara, pe urmă pe Ann și cam asta era tot. Ceea ce simțise pentru Barbara fusese, probabil, exagerat de noutatea voioasă a primelor emoții, pe când ceea ce simțise pentru Ann – o paletă largă de sentimente, din câte își dădea seama – se ivise cu mare precauție. Și între ele? Păi, între ele existaseră ocazii când încercase să se îmoldească să simtă ceva care să se apropie de iubire, însă tot ceea ce reușise să scoată la iveală fusese un fel de sentimentalism în regim de urgență.

Și dacă tot aflase toate lucrurile astea despre sine, i se părea teribil de nedrept că tot el era cel pedepsit. Alții

ațâțau focul, iar el se ardea. Sau poate că tocmai ăsta era șpilul. Poate că aici trebuia să țină cont de analiza pe care o făcuse Jack căsniciei – figura cu Portocrucea. Și poate că teoria lui Jack, indiferent cât de corectă, nu mergea prea departe. Dacă nu era vorba de ceva din natura căsniciei – situație în care, în caz că te chema Jack, puteai să dai vina pe „societate” și pe urmă să scapi frâiele și să-ți înșeli nevasta până când te simțai mai bine – ci de ceva din natura iubirii? Era un gând mult mai puțin plăcut – acela că lucrul pe care-l căuta toată lumea se schimba în rău automat, inevitabil și ca parte a unui proces chimic. Lui Graham nu-i plăcea deloc cum suna asta.

Ai putea să-ți fuți una dintre studente.

Ba n-aș putea.

Cum să nu? Așa face toată lumea. De-aia sunt acolo. Știu că nu arăți trăsnet, dar la vârsta lor zău că nu le interesează. Probabil că le excită mai mult dacă nu ești arătos – dacă miroși urât, dacă ești întors pe dos sau deprimat. Ei îl numesc sex tip lumea a treia. Există din belșug, mai ales la vârsta asta.

Jack încerca doar să se facă util; Graham era sigur de acest lucru.

- Mă rog, eu unul cred că nu e bine, să știi. Adică se așteaptă de la noi să fim în loco parentis, iar în cazul ăsta povestea miroase a incest.
- Familia care cântă împreună rămâne împreună. De fapt, Jack nu se străduia în mod special să fie de ajutor. Se cam săturase de vizitele constante ale lui Graham. Formulase o mulțime de sugestii perfect valabile – ca Graham să mintă, să se masturbeze sau să plece în concediu în străinătate – și își dădea seama că ajunsese la fundul sacului său de terapeut. Oricum, din capul locului îi păruse rău de Graham doar pe jumătate. Iar acum aproape că se simțea tentat mai degrabă să-și învârtă prietenul pe degete decât să-i cânte în strună.

Și în orice caz, continuă Graham, nu vreau.

Pofta vine mâncând.

Jack ridică o sprânceană, dar Graham se decidese să vadă în remarcă lui o simplă platitudine și nimic altceva.

— Chestia ciudată e. vreau să spun că lucrul care m-a surprins cel mai mult este că e ceva atât de. Vizual.

Mă știi, dintotdeauna am fost omul cuvintelor. E și normal, nu? Cuvintele m-au afectat mereu cel mai puternic. Nu prea mă atrag tablourile; nu mă interesează culorile sau hainele; nici măcar ilustrațiile din cărți nu-mi plac; cât despre filme, le detest. Mă rog, le detestam. Mai bine zis, o fac și acum, dar în alt fel, bineînțeles.

Da.'

Jack așteaptă ca Graham să treacă la subiect. Își dădu seama că de asta îi prefera pe oamenii sănătoși la cap nebunilor: nebunii pierdeau foarte mult timp până să ajungă la subiect; credeau că vrei un tur al propriului suflet la bordul unui Red Rover înainte să-ți arate Palatul Buckingham. Erau convinși că totul era interesant și relevant. Jack încercă să se gândească la o poantă nouă. Putea să-l fructifice în vreun fel pe Edgar cel bătut de vânturi? Eventual să meargă pe ideea unui cvintet de suflători în fund? Nu, asta ar fi însemnat să-și solicite prea mult sfincterul. Și se părea că nu existau duete de suflători.

— Dar a fost o surpriză că totul s-a declanșat din cauza chestiei ăleia vizuale.

Nu putea să se lege de un vânt din buca de la tribord? Hmm, s-ar putea să fie nevoie de niscai muncă de planificare.

— Cum să-ți spun, bineînțeles că știam că însura tul cu Arm n-a semănat deloc cu însuratul cu Barbara. Și evident că Arm a fost întotdeauna foarte deschisă cu mine în privința tipilor. În privința vieții ei. Până când m-a cunoscut.

Fă-o după ce te-mpiedici și poți să produci o acalmie. Eventual cu un măr drept recuzită? Cobori pe coastă și te trezești direct cu vântu-n spate; și poate prinde bine la spălat, nu?

— Așa că știam cum îi cheamă pe câțiva și poate c-am văzut și două-trei fotografii, chit că nu m-am uitat atent; știam ce făcuseră, unii erau mai tineri ca mine, bineînțeles, unii erau mai arătoși, alții mai bogați și alții mai buni la pat, dar era în regulă. Era.

Vântoasă. Vânturariță. Vânticel. Jack își reprimă un chicotit și-l transformă politicos în bombăneală.

Chiar era. Pe urmă m-am dus să văd Over the Moon și totul s-a schimbat. Și te-ntreb, de ce oare eu, care n-am fost în viața mea prizonierul imaginii, am cedat așa, dintr-odată? Tu nu ți-ai pus problema asta – probabil că te afectează și pe tine dacă oamenii scot mai multe dintr-un film decât dintr-o carte.

Am spus dintotdeauna că, oriunde te duci, poți să iei o carte cu tine. Pe când un film nu poți să-l vezi la closet, nu?

Nu, ai dreptate. Dar faptul că am văzut-o pe nevastă-mea acolo, pe ecran, a fost cu totul altceva. Vreau să spun că imaginea. Imaginea e mult mai puternică decât cuvântul, nu?

Cred că la tine e vorba de-un caz aparte.

Poate că intervine și figura cu publicul – te gândești c-o văd și alții. E un fel de încornorare în văzul lumii.

Dar filmele ei nu erau din alea, nu? Și nici nu cred c-au fost mulți spectatori care să-și dea coate și să-și spună: „Auzi, aia nu-i domnița lui Graham?” Ca să nu mai zic că pe-atunci nici măcar nu era.

Nu, așa e.

Poate că publicul nu era o problemă. Imaginea, în schimb, era. Graham se cufundă în tăcere. Jack continuă să-

și răsfoiască pașnic dicționarul din minte. După o vreme Graham întrebă:

— La ce te gândești?

Drace, în realitate tocmai broda ceva pe tema avântării. Dar era mai bine să improvizeze.

— Drept să-ți spun, la nimic important. Care să ne aju te. Mă întrebam pur și simplu ce înseamnă „feminian”.

— Mă întreb dacă e într-adevăr un termen geologic sau doar o invenție a lui Kipling. Seamănă atât de bine cu „feminin”, încât cred că e real, dar nu l-am găsit în nici un dicționar. Sau poate a fost o invenție, dar Kipling nu și-a făcut bine socotelile.

— Pe prima gresie feminiană ni s-a promis o viață castă (întâi iubindu-ne vecinul, apoi pe scumpa lui nevastă.) „Dacă nici asta nu-l face să plece, n-o să-l mai facă ni mic, își spuse Jack. Dar, în loc să se care, Graham întrebă:

Știi de ce i-am descoperit pe francezi?

Ai văzut vreodată coaie de taur?

Mmm.

Asta nu însemna da sau nu, ci zi-i mai departe.

Enorme, ai? Și atât de lunguiețe, că aproape că poți să joci rugby cu ele, nu?

Treceam pe lângă o măcelărie franceză – la Castres – și am văzut câteva în vitrină. Mă rog, mai mult ca sigur că erau de taur, nu-mi vine în minte altceva, dacă nu cumva or fi fost de cal, dar nu era o măcelărie unde se vindea carne de cal, ceea ce-nseamnă că iese din discuție.

— I-am zis lui Ann: „Hai să intrăm și să-ntrebăm ce sunt”, la care ea a chicotit și a spus: „Păi, e limpede ce sunt, nu?”, iar eu am zis: „Da, e limpede ce sunt, dar hai să aflăm cum li se spune”, așa că am intrat și am dat peste un mă celar francez foarte titirisit, foarte tipicar, genul care știe cum se taie carnea fără să curgă strop de sânge, iar Ann l-a întrebat: „Puteți să ne spuneți ce sunt alea?”, arătând spre tavă, la care el știi ce-a spus?

A spus: „Ce soni des frivolites, Madame”. Nu e tare?

Mda, ca lumea.

Iar pe urmă i-am mulțumit și-am ieșit. 13*

(Nici n-am crezut că le-ați cumpărat ca să faceți sandvișuri, pentru numele lui Dumnezeu.)

Frivolites.

Graham mai murmură o dată cuvântul și dădu din cap ca pentru sine, aidoma unui bătrân încălzit brusc la gândul unui picnic de-acum patruzeci de ani. Jack se foi nițel, pregătindu-și un ultim comentariu.

De fapt, există un tip în America fără nici un fel de trecut, să știi.

Zău?

Cum te văd. Am citit undeva. Se pare că făcea scrimă, iar floreta adversarului i-a intrat în nas și de-acolo în creier. I-a distrus memoria. Are douăzeci de ani de când stă așa.

Amnezie, spuse Graham, agasat de lipsa de relevanță a întâmplării.

Nu, nu tocmai. E mai bună decât amnezia. Sau, mă rog, mai rea – în articolul pe care l-am citit nu se spunea dacă tipul era fericit sau nu. Dar problema e că nu mai poate să-și formeze nici un fel de amintiri. Uită totul instantaneu. Ia gândește-te – să n-ai nici o arhivă. Mă gândesc dacă nu cumva ți-ar plăcea.

Nu? Fără arhive – doar cu prezentul? Ca și cum te-ai uita mereu pe fereastra unui tren. Lanul de porumb, stâlpii de telegraf, sârmele pentru întins rufele, tunelul: nu tu conexiuni, nu tu cauze, nu tu impresia că lucrurile se repetă.

Poate c-ar merge și la tine. O furculiță în nas și gata. Adio și-un praz verde. Presupun că poți să te bazezi pe serviciile publice de sănătate.

Uneori Graham se întreba dacă Jack îl lua în serios.

Timp de câteva săptămâni după ce se întoarseră din

Franța, lucrurile intrară în normal. Ann se descoperi uitându-se la Graham într-un fel pe care-l recunoștea pe jumătate, fără să-l mai fi practicat vreodată. Se uita la el cum te uiți la un alcoolic sau la un sinucigaș potențial, dându-i note în gând pentru felul cum îndeplinește lucruri obișnuite, cum ar fi mâncatul cerealelor la micul dejun, schimbatul vitezei și neprăbușirea în ecranul televizorului. Bineînțeles, Ann era sigură că Graham nu era nici alcoolic, nici sinucigaș potențial. Ce-i drept, însă, bea mai mult decât de obicei; în plus, cu tactul specific, Jack îi plasase o aluzie cum că Graham se țacănise complet. Dar Ann știa mai bine. În primul rând, își știa mai bine soțul; de asemenea, îl știa pe Jack. Acesta preferase dintotdeauna ca viața să fie lugubră și oamenii săriți de pe fix, fiindcă astfel lucrurile erau mai interesante. Asta părea să-i justifice într-un fel vocația.

După destrămarea blestemului, Ann așteptă ca Graham să vrea să facă dragoste cu ea; numai că Graham nu părea foarte dornic. De obicei, Ann se ducea prima la culcare; Graham găsea un pretext și mai rămânea la parter. Când venea în pat, o săruta pe frunte și apoi adopta aproape imediat poziția pentru somn. Pe Ann lucrul ăsta o deranja și nu prea; prefera ca Graham să stea cuminte dacă într-adevăr n-avea chef; și presupunea că faptul că el nu încerca să simuleze dorința erotică însemna că între ei exista în continuare o legătură bazată pe sinceritate.

Adeseori Graham dormea prost, lovind cu stângăcie diverși adversari din vis, mormăind și scoțând zgomote stridente, ca un rozător panicat. Se lupta cu cearșafurile, iar Ann descoperea (fiindcă se trezea înaintea lui) că așternuturile erau complet smotocite pe jumătatea lui de pat. Într-una dintre diminețile astea se dădu jos și se uită la el, în timp ce dormea cu fața în sus și pe jumătate dezvelit. Chipul îi era calm, dar ambele mâini erau ridicate în spatele capului, cu palmele deschise și la vedere. Ochii ei îi

cercetară de sus în jos pieptul de universitar cu smocurile dezordonate de păr cărunt și apoi trecură peste talia înl 13S plinită, ajungând la organele genitale. Puța, mai mică și parcă mai roz ca de obicei, i se odihnea perpendicular pe coapsa stângă; unul dintre coaie era ascuns vederii; celălalt, cu pielea ca de găină făcută armonică, se afla chiar dedesubtul puței. Ann observă aspectul lunar al coiiului, pielea striată și plină de puncte, precum și lipsa părului. Ce mirare că atât de multe neazuri puteau fi provocate de un organ atât de mărunțel, care arăta atât de straniu. Poate că trebuia pur și simplu să nu-l bagi în seamă; poate că nici nu conta. Privit în lumina dimineții, în timp ce proprietarul lui dormea, întregul agregat roz-marونیu i se păru lui Ann ciudat de neimportant. După o vreme, nici măcar nu-i mai făcu impresia că avea de-a face într-adevăr cu sexul. Da, asta era: ceea ce se cuibărise la încheietura coapsei lui Graham nu mai avea nici o legătură cu sexul – erau doar un crevete despielițat și o nucă.

Măcelarul purta un șorț cu dungi albastre și o pălărie de pai cu o panglică albastră în jur. Pentru prima dată în ani de zile, în vreme ce stătea la coadă, Ann sesiză cât de puternic era contrastul dintre șorț și pălăria de pai. Pălăria implica foșnetul lin al unei vâsle cufundate într-un râu leneș, sufocat de buruieni; șorțul pătat de sânge denota o viață de delict, de crime comise de un psihopat. Oare de ce nu observase asta până atunci? Dacă-l priveai pe bărbatul ăsta, era ca și cum te-ai fi uitat la un schizofrenic: civilitatea și grosolănia strânse laolaltă sub paravanul normali tații. Iar oamenii chiar credeau că era ceva normal; nu-i mira cătuși de puțin că, prin simplul fapt că stătea acolo, individul putea să anunțe două lucruri incompatibile.

— Da, frumoaso.

Approape că uitase de ce venise.

Două fileuri de porc, vă rog, domnu' Walker. Măcelarul le trânti ca pe niște pești pe cântarul mare.

Șase ouă. Mari și roșii. Ba nu, mai bine douășpe.

Aflat cu spatele la Ann, Walker ridică o sprânceană și se miră în secret.

— Și aș putea să comand un Châteaubriand pentru sâmbătă?

Când se întoarse din nou, măcelarul îi zâmbi lui Ann.

— M-am gândit eu c-o să te sature de burta cu ceapă după-o vreme.

Ann râse; pe când ieșea din magazin, își spuse: „Ce lucruri ciudate spun vânzătorii; cred că face parte din turuiala zilnică; probabil că toți clienții arată la fel după o vreme; și chiar am părul murdar”. Intre timp, măcelarul își spunea: „Of, bine măcar că el și-a recăpătat slujba; sau și-a găsit alta; sau mai știu eu ce”.

Ann îi povesti lui Graham că măcelarul o confundase cu altcineva, dar singura lui reacție fu un mormăit. În regulă, își zise ea, nu-i ceva grozav de interesant, dar măcar ai de ce să deschizi gura. Graham era din ce în ce mai tăcut și mai retras. Se părea că Ann era singura care vorbea în perioada aceea. Asta era și motivul pentru care se apuca să povestească despre fleacuri precum discuția cu măcelarul. Iar când o făcea, el se mulțumea să mormăie, ca și cum i-ar fi spus: motivul pentru care nu sunt atât de vorbăreț cum vrei este că-mi spui tot felul de plecticoșenii. O dată, Ann se străduia să-i descrie un material nou pe care-l văzuse la serviciu, când el își ridică privirea dintr-odată și spuse:

— Mare brânză.

— Mare Brânză crapă-n rânză, răspunse ea instinctiv. În copilărie, asta îi spunea întotdeauna bunica lui Ann când aceasta dădea glas unei indiferențe obraznice. Iar dacă „Mare brânză” implica o atitudine vădit recalcitrantă, bunica ei îi spunea toată poezeaua:

Mare Brânză crapă-n rânză; Mare Brânză ioc; Mare Brânză pusă-n oală Și apoi pe foc.

Mai erau trei săptămâni din concediul estival al lui Graham (Ann nu se putea obișnui să-i spună „vacanță”). În mod normal, aceasta era una dintre cele mai frumoase perioade ale anului, când Graham era cum nu se poate mai săritor și mai vesel. Ann se ducea la serviciu fericită, la gândul că acasă Graham își vâra nasul pe unde nu-i fierbea oala, citea puțin, iar uneori pregătea cina. De câteva ori, în ultimul an sau doi, ea plecase de la lucru la jumătatea după-amiezii și se întorsese transpirată și sexy din cauza căldurii, a hainelor ușoare pe care le purta și a zgâlțâiturilor de care avea parte în metrou; fără să-și spună un cuvânt, înțeleseseră amândoi de ce venise mai devreme acasă și se băgaseră în pat chiar dacă ea era încă jilavă în unele părți ale corpului.

Sexul de după-amiază era cel mai bun dintre toate, își zise Ann. De sex matinal avusese parte cu vârf și îndesat; de obicei el însemna: „Iartă-mă pentru azi-noapte, dar poftim, mă revanșez acum”, alteori sensul lui era: „Asta ca să fiu sigur că n-o să mă uiți peste zi”, însă niciuna dintre aceste atitudini nu o cucerea. Sexul de seară era. Mă rog, sexul rutinier, nu? Era sexul care putea să varieze de la fericirea învăluitoare, via consimțământul somnoros, până la o punere la punct tăioasă, de genul: „Uite ce-i, știm de ce ne-am vârat în pat devreme, așa că hai să facem ce-i de făcut”. Sexul de seară era bun, indiferent și cu siguranță previzibil. Pe când sexul de după-amiază. Ei bine, ăsta nu putea fi un mod curtenitor de încheiere a unui episod; era doar sex strașnic, pasional. Iar uneori îți șoptea, într-un fel curios (chit că erai căsătorit): „Uite ce facem acum, dar chiar și așa să știi că tot cu tine vreau să-mi petrec și seara”. Sexul de după-amiază îți oferea asemenea forme neașteptate de confort.

Ann încercă o dată după întoarcerea din Franța. Dar când ajunsese acasă nu-l găsi pe Graham, deși acesta spusese că nu avea să iasă deloc. Simțindu-se secată,

deziluzionată, se plimbă arțăgoasă prin toate camerele. Își făcu o cafea. În timp ce sorbea din ceașcă, se lăsă cuprinsă încet de dezamăgire și nu numai. Nu puteau să facă dragoste, căci Graham o luase la picior; pe când, dacă ar fi avut o urmă de instinct sau de bun-simț. Bombăni ceva legat de incapacitatea funciară a bărbaților de a fructifica buna dispoziție și de a trăi clipa. Pe urmă se opri: poate că plecase având de gând să se întoarcă în timp util. Dacă se întâmplase ceva? Cât îți lua ca să afli? Cine te suna? În cincisprezece secunde, Ann ajunse la plăcerea anticipați vă a văduviei. N-ai decât, mori, nu te-ntoarce, puțin îmi pasă. Într-o succesiune rapidă, văzu un autobuz oprit pe stradă, niște ochelari făcuți zob și uniforma unui asistent de la Salvare.

Pe urmă își aminti de Margie, o prietenă din anii de școală, care la douăzeci și ceva de ani se îndrăgostise de un bărbat însurat. Acesta își lăsase familia, se mutase cu ea, își adusese toate lucrurile și divorțase. Cei doi stabiliseră că voiau să aibă copii. Două luni mai târziu, bărbatul murise din cauza unei boli a sângelui perfect normală și extrem de rară. La câțiva ani după aceea, Margie își mărturisise sentimentele în fața lui Ann. „L-am iubit foarte mult. Am vrut să-mi petrec restul vieții cu el. Îi distrusesem familia, așa că și dacă n-aș fi avut de gând să merg până la capăt, tot ar fi trebuit s-o fac. Pe urmă el a început să slăbească, să fie tot mai palid și să se prelingă de lângă mine, iar eu l-am văzut cum moare. A doua zi după ce s-a dus, am auzit ceva înăuntrul meu spunându-mi: „Ești liberă„. Repetându-mi de nu știu câte ori: „Ești liberă„. Deși nu voiam să fiu.”

Ann nu înțelesese, cel puțin nu până în clipa asta. Îl voia pe Graham acasă acum și în siguranță; dar în același timp îl voia sub roțile unui autobuz, întins și electrocutat pe o șină de metrou, înfipt în tamponul vagonului. Cele două dorințe coexistau; și nici nu erau cătuși de puțin în conflict.

La ora când ajunsese el acasă, pe la șapte, sentimentele ei se potoliseră. Graham pretinse că-și amintise brusc de ceva ce trebuia verificat la bibliotecă. Arm nu se gândi dacă să-1 creadă sau nu și nu-1 mai întrebă dacă mai văzuse vreun film bun în ultima vreme. Graham nu păru să considere că era cazul să-și ceară scuze. Era vag abătut și se duse să facă o baie.

În linii mari, Graham spunea adevărul. De dimineață, după plecarea lui Ann, terminase de citit ziarul și spălase vasele. Pe urmă inspectase casa ca un spărgător, considerând fiecare cameră o surpriză. Ultima în care intrase era, ca de obicei, biroul lui. Ar fi putut să înceapă noua biografie a lui Balfour, pe care făcuse efortul s-o cumpere. Și chiar voia s-o înceapă, fiindcă la ora aceea biografiile – cel puțin așa i se părea – erau mai mult sau mai puțin despre sex. Istoricii, niște bulangii letargici în cel mai bun caz, ajunseseră în cele din urmă la conștientizarea filtrată a lui Freud. Dintr-odată, totul se reducea la sex. Ținea Balfour la tăvăleală? Avea Hitler un testicul care nu coborâse la maturitate? Era Stalin o Mare Teroare în pat? Ca metodă de cercetare, Graham aprecia că acest unghi avea la fel de multe șanse de a scoate adevărul la iveală ca scormonirea prin ditamai cutiile pline cu documente de stat.

Graham ținea morțiș să afle despre frigiditatea lui Balfour; iar într-un fel avea și nevoie, fiindcă era posibil ca o parte dintre studenții lui mai silitori să citească în diagonală volumul chiar în clipa aceea. Dar, dincolo de asta, nu era o lectură utilă. Doar nu avea să-și modifice abordarea istoriei de la studiul intuitiv-pragmatic (așa cum îl etichetase chiar atunci) la cel psihosexual; în primul rând, asta ar fi produs mari perturbări la nivelul catedrei. În plus, chiar dacă fiecare student ar fi citit în semestrul următor biografia respectivă (care, în mintea lui, se făcea din ce în ce mai mare, cu cât o lăsa mai mult timp necitită),

el, Graham, tot ar fi știut mult mai mult despre ce era scris acolo decât ceilalți la un loc. Majoritatea nu prea știau mare lucru când se apucau de citit, se plictiseau imediat, citeau doar cât le trebuia ca să facă o figură onorabilă, își împrumutau unii altora notițele pentru examen și erau mulțumiți indiferent de calificativul pe care-l primeau. Nu trebuia decât să le arunci numele unei autorități în materie ca să-i faci pe toți să se sperie. „E lungă?” și „Pot să mă descurc și fără ea?”, întrebau mutrele lor. Graham avusese tendința să plaseze o serie de nume descurajatoare în primele săptămâni; totuși, se bazase în principal pe un sistem de plictisire a studenților. Pas trop d'enthousiasme. Nu-i stârni prea tare, își spunea când se întâlnea cu clasele din anul întâi; nu știi în ce te bagi.

Așa că, în loc de Balfour, pescuise din fișet ceva din sertarul perioadei 1915-19. În noul număr al revistei apărea o fată în fața căreia abia aștepta să facă laba. Bineînțeles, majoritatea fetelor din majoritatea revistelor erau bune pentru un flirt masiv, chiar și – dacă te trădau degetele în tr-un punct vital – pentru consumarea acruului. Dar, într-un fel, fiecare revistă scotea întotdeauna la iveală o favorită, cineva la care să te întorci, cineva la care să te gândești cu afecțiune și pe care să fii gata să-l cauți pe stradă.

Favorita lui actuală era „Brandy” – o fată cu un chip blând, aproape livresc. Mai mult, într-una dintre fotografiile citea o carte cartonată; probabil ceva de la un club al cărții, își zisese el dezaprobator, dar chiar și așa, tot era mai bine decât nimic. Iar contrastul dintre fața aceea blândă și felul viguros, aproape agresiv în care „își întorcea pe dos buzunarul pantalonilor” îl frapase pe Graham cu o forță pătrunzătoare de multe ori. „Brandy naște incendii”, anunța un titlu răsuflet; dar era adevărul gol-goluț.

În baie, Graham rerecitise întreaga revistă, în afara paginilor dedicate lui Brandy (de ce nu era ea protagonista

materialului principal? Se întrebă el furios; era mult mai bună decât Cutărică aia din adaptarea după Tom Jones, cu chiloții ăia cu floricele și pozele alea soft, pentru numele lui Dumnezeu). Pe când Brandy, prezentată în detalii halucinante în ultima parte a revistei. Încă două-trei pagini de scrisori de la cititori, bașca reclamele cu saloane de masaj, și poți să te întorci la ea, își promise Graham. OK, da, acum. Mâna lui stângă o găsi pe Brandy, în timp ce dreapta se ocupa de lucruri mai serioase. Ia vezi încă o dată câte pagini sunt cu ea, aha, opt, asta înseamnă trei pagini duble și câte una simplă la început și la sfârșit, cea mai bună dublă e aia de pe paginile șase-șapte, în regulă, ia-o de la sfârșit, Dumnezeule, da, e trăsnet, după aia revino la început, încă una, așa, apoi mai încolo, mmmmm, pe urmă poza aia, acum de la capăt, e momentul să te uiți la fiecare dintre cele trei imagini încet și iubitor înainte de aia, de aia. Perfect.

După prânz se instalase în fața televizorului și comutase pe ITV; pe urmă deschisese videocasetofonul, apăsase pe butonul de înregistrare și imediat după aceea pe cel de pauză. În felul ăsta nu avea să piardă două sau trei secunde vitale. Rămăsese acolo mai bine de o oră, uitându-se la câteva seriale de doi bani, înainte să vadă ceea ce-și dorea și să apese iar pe butonul de pauză. După cincisprezece secunde, apăsase pe cel de oprire. Pe urmă privise încă o dată caseta de la cap la coadă. La început nu se simțise deranjat, dar după o vreme căzuse pe gânduri. Poate că trebuia să se suie în mașină și să meargă la Colindale; în felul ăsta, ar fi putut ține la respect tristețea. Era ciudat cât de violentă putea fi tristețea. Era la fel de ciudat cum puteai să fii pe deplin fericit și pe deplin întristat. Poate că erai obligat să parcurgi o stare dacă avusesesi parte de cealaltă. Poate că cele două erau legate între ele, ca omuleții din ceasurile cu cuc. Cucu, își spusese el. Cucu. Căruia dintre voi i-a venit rândul să iasă?

Jack avea un fel sincer și unul nesincer de-a zâmbi. Era o descoperire pentru care lui Sue îi trebuiseră câțiva ani, dar, odată observată, diferența era un indiciu infailibil de comportament. Zâmbetul nesincer implica și altceva decât dinții de sus și dura nițeluș mai mult decât era nevoie; existau, firește, și alte subtilități, numai că i se pierdeau în stufărișul bărbii.

În cele mai multe weekenduri, Jack fusese volubil la adresa soților Hendrick și se dedase speculațiilor, chiar și atunci când nu se întâmplase nimic nou. Sue abia aștepta ultimul episod din telenovela prietenilor ei. Nu avea destulă afecțiune pentru ei ca să se teamă. Numai că, în vinerea asta, întrebarea ei primi replica mormăită:

Săptămâna asta a fost fără canapea.

Și ce crezi că pun la cale?

Habar n-am.

Haida-de. Ghicește.

Era limpede că Jack trebuia îmbiat și lingușit; poate că Sue avea să mai încerce a doua zi. Dar își dădu seama că nu avea s-o facă în clipa când Jack se uită la ea, își dezveli dinții mai mult decât era normal și răspunse:

— Cred că subiectul s-a fâsâit, porumbițo.

De câte ori vedea zâmbetul ăla, Sue simțea că știe cum e să-1 urăști pe Jack. Nu că l-ar fi urât cu adevărat – în plus, Jack se străduia întotdeauna să-ți intre pe sub piele – dar, ori de câte ori surâdea așa, Sue își spunea: da, normal; mai mult, avea sentimentul ăsta în permanență. Fiindcă cel dintâi zâmbet de genul ăsta apăruse când ea descoperise pentru prima dată că Jack o înșela. Iar asta marcase sfârșitul episodului numit de ea „etapa negrilor de pe râul Tully”.

Când se întâmplase asta, Sue tocmai citise un articol despre negrii de pe râul Tully, un mic trib de aborigeni din Australia despre care se spunea că erau singurii oameni din lume care încă nu sesizaseră legătura dintre sex și

procreație. Ei credeau că sexul era un lucru distractiv, ca vopsitul cu noroi sau altceva de soiul ăsta, și că procreația era un dar din ceruri, care sosea într-un mod misterios – deși putea fi influențat de felul cum aruncai oasele sau scoteai intestinele din cangurii pitici. Era cu adevărat surprinzător că nu trăiau mai multe asemenea triburi.

Bineînțeles, exista și o a doua teorie despre negrii de pe râul Tully. Ea spunea că aborigenii respectivi cunoșteau foarte bine relația dintre cauză și efect, dar erau curioși să vadă cât timp puteau prosti echipele de antropologi condescendenți care se inflamau atât de tare cu privire la falsul lor handicap. Negrii inventaseră povestea asta fiindcă se saturaseră să tot fie întrebați despre Marele Vânător din ceruri; și oricum, la fel ca majoritatea oamenilor, preferau să vorbească despre futaiuri decât despre Dumnezeu. Dar minciuna lor avusese un efect minunat și asigurase de atunci provizii temeinice de ciocolată și radiouri cu tranzistori pentru membrii tribului.

Sue ghici imediat care dintre cele două interpretări îi era mai aproape de suflet lui Jack; e adevărat însă că bărbații erau mai cinici decât femeile. Acestea din urmă credeau, până când primeau dovezi copleșitoare că nu era cazul să creadă. În asta consta etapa negrilor de pe râul Tully pentru Sue. Ea se încheiase la zece luni după căsătoria cu Jack, chit că palmaresul soțului, pe care Sue îl avea la dispoziție, ar fi trebuit deja să se dovedească mai mult decât suficient, într-un interval de cinci săptămâni existaseră Cămașa Pierdută, Interesul Brusc pentru Cumpărarea de Pastă de Dinți, Ultimul Tren Anulat din Manchester și Hârjoana Veselă provocată de faptul că nu i se permisese să citească una dintre scrisorile primite de Jack de la „admiratoare”. Dar nimic din toate astea nu avu vreo semnificație până când Jack nu-și dezveli dinții de sus și nu zâmbi un pic mai mult decât era cazul; în clipa aceea toate piesele își găsiră locul corect pe tablă, iar Sue își dădu

seama că Jack se trosnise cu altcineva. Singura și palida ei consolare era că negrilor de pe râul Tully, dacă erau într-adevăr naivi, li s-ar fi făcut mult mai scârbă decât ei când antropologii s-ar fi decis într-un târziu să le explice Legătura.

Sue se obișnuie de timpuriu să nu se lase amăgită de zâmbetul fals. Să nu pună întrebări. Durea mai puțin și până data viitoare uitai. Așa că nu se sinchisi să insiste după ultima remarcă prin care Jack expediase subiectul soților Hen-drick. Să întrebe, de pildă, dacă nu cumva canapeaua lui fusese folosită pentru scopuri terapeutice mai concrete.

Răspunsul ar fi fost „nu”, deși probabil că împrejurările n-ar fi liniștit-o pe Sue. Jack se cam dăduse la Arm în săptămâna aceea. Mă rog, femeia își tot făcea de lucru pe la cabinetul lui, nu-i așa, iar uneori Jack avea impresia că venea fără vreun motiv anume. Jack știa că relația lor se încheiase oficial. Cu toate acestea, Arm continua să-l viziteze, plus că de la o vreme Graham făcea laba cât era ziua de lungă. În fond, nu era vina lui, își zise Jack; totul era o problemă de impulsuri animalice. Dacă n-aș fi ușuratic, n-aș mai fi eu, cită el.

Așa că încercase. Mă rog, uneori era singurul lucru politicos pe care puteai să-l faci, nu? Iar Arm era o prietenă veche și l-ar fi înțeles corect. Mai mult, Jack nu scăpase hățurile. Doar o oprise când voia să plece, o sărutase cu mai mare precizie decât cerea simpla prietenie, o întorsese de la ușă și o condusesse cu blândețe spre prima treaptă a scărilor. Partea ciudată era că Arm se lăsase dusă până acolo. Mersese câțiva metri cu brațul lui petrecut pe după talie înainte de-a se desprinde cu o zbatere tăcută și de-a se îndrepta spre ieșire. Nu țipase, nu-l lovise și nici măcar nu păruse extrem de surprinsă. Așa că până la urmă, își zise el, uitându-se la Sue și adresându-i un zâmbet

victorios, fusese un soț absolut fidel. Mai exista vreun motiv de nemulțumire?

Lui Graham nu-i ieșiră fotografiile din concediu, ceea ce-l miră doar pe jumătate. De câteva ori, când derulase filmul, simțise cum butonul zimțat transmisese degetului său mare bănuieli legate de turbulențele interne ale aparatului; dar, atâta vreme cât butonul se mișcase, Graham sperase că totul avea să fie bine. Cei de la studioul fotografic dezvoltară primele opt poziții – Arm stând jos în apropierea unei ferme, cu o capră frecându-i-se de picior, iar cealaltă jumătate a fermei cuibărindu-se ironic între meterezele de la Carcassonne – dar apoi renunțară.

Deși Ann sugeră că fotografiile aveau toate hazul lor, iar unele erau chiar artistice, Graham se mulțumi să mormăie și să le arunce. Aruncă și negativele. Mai târziu, își regretă gestul. I se părea surprinzător de greu să-și aducă aminte de concediu, chiar și după numai cinci săptămâni, își aminti că fusese fericit pe durata lui; dar fără coroborarea vizuală a locurilor unde fusese fericit, amintirea acelei emoții părea lipsită de valoare. Până și o imagine vălurită și mișcată ar fi fost ceva.

De ce trebuia să se întâmple una ca asta, pe lângă filmele lui Ann și revistele lui? Oare i se aprinsese brusc, undeva în creier, un circuit care să determine o reacție vizuală din partea lui? Dar putea să i se întâmple asta cuiva care, timp de patruzeci și ceva de ani, fusese doar un om al cuvintelor? Evident, la un moment dat cutiuța începea să se uzeze; prindeau să cadă din ea tot felul de bucățele, iar mușchii – dacă exista așa ceva acolo – oboseau și nu mai funcționau corespunzător. Putea să-l întrebe pe prietenul său Bailey, gerontologul, cum stătea treaba. Dar la patruzeci și ceva de ani? Cum se putea explica o asemenea schimbare a percepțiilor? Te gândeai la propriul creier, atunci când o făceai, ca la ceva ce foloseai –

introduceai informații și scoteai răspunsuri. Acum, dintr-odată, ți se părea că te folosește el pe tine, având o viață a lui și mișcând cârma tocmai când îți spuneai că totul merge bine. Dacă propriul creier ți se transforma în dușman?

Uneori un trabuc

Ideea de a da o petrecere veni din partea lui Arin. In primul rând, poate că în felul ăsta locul n-ar mai fi semănat cu o secție de poliție; în plus, o petrecere ar fi întrerupt, pentru oricât de puțin timp, rutina deprimantă a serilor petrecute împreună. La ora aceea, după o cină doldora de plângeri prin procură și pahare băute sfidător, Graham se retrăgea tăcut la el în birou; Ann rămânea pe loc și citea sau se uita la televizor, dar în principal îl aștepta pe Graham să coboare. Se simțea de parcă ar fi stat într-un scaun de plastic în fața unei mese metalice, inhalând un aer invadat de țigări fumate de mult și așteptându-i pe cei doi să intre pe ușă: cel amabil, care voia doar să te ajute, și cel de o brutalitate anarhică, în stare să te înghețe doar atingându-ți clavicula.

Cam după o oră, Graham cobora scările și se ducea la bucătărie. Ann auzea clinchetul cuburilor de gheață într-un pahar; sau, uneori, în două pahare. Dacă erau două pahare, Graham se găsea într-o dispoziție acceptabilă; cu alte cuvinte, era acceptabil de deprimat. Îi întindea un pahar și murmură:

Din birou în așternut Nu mă duc decât băut.

Pe urmă se așeza lângă ea și fie se uitau împreună la o emisiune TV proastă, fie flencănea despre cât de mult ISO o iubea, fie ambele. Lui Ann nu-i plăcea să i se spună că era iubită în felul ăsta; avea impresia că i se mai puneă în cârcă un lucru pentru care să se simtă vinovată.

Insă de cele mai multe ori se întâmpla să coboare celălalt: cel cu un singur pahar în mână. Acesta știa exact ce delict comiseseși și nu aștepta s-o audă de la tine, ci se apuca să citească acuzațiile ca pe niște adevărate verdicte. Iar atunci când Graham avea această stare de spirit – ceea

ce se întâmpla cam în două seri din trei – începea s-o insulte, repeta pomelnice de nume și își repovestea visele oribile – vise despre adulter, mutilare și revanșă. Uneori Ann se întreba dacă toate acestea se întâmplaseră aievea, dacă nu cumva erau doar scorneli menite s-o îngrozească.

Și întotdeauna, inclusiv în serile cele mai urâte, Graham ceda: după o oră, o oră și jumătate, după ce Ann își lua singură o băutură ca să reziste, după ce el o descosea despre cele mai improbabile relații, tăcea dintr-odată și pe urmă începea să plângă. Capul îi cădea în față, lacrimile care i se adunau în ochi îi acopereau lentilele și după aceea țâșneau brusc, curgându-i pe ambele părți ale nasului și pe obraji. Plângea cu patru șiroaie în locul celor două obișnuite și părea de două ori mai trist. Mai târziu, îi spunea că toată furia lui de neînțeles nu era îndreptată asupra ei, ci asupra lui însuși; că nu avea nimic să-i reproșeze și că o iubea.

Ann știa că Graham spunea adevărul și mai știa că nu avea să-l părăsească niciodată. Părăsirea lui n-ar fi rezolvat nimic. În plus, amândoi erau convinși că Graham era perfect sănătos. Sugestia lansată în treacăt de Jack pentru Ann în legătură cu utilitatea unui consult psihiatric nici nu fu adusă în discuție. Trebuia să fii ori mai arogant, ori mai nesigur pentru așa ceva, își zise ea. Trebuia să fii mai puțin obișnuit, mai puțin englez. Aici era vorba doar de unul dintre sughițurile de care aveau parte toate căsniciile. Un sughiț puternic, ce-i drept – mai degrabă un fel de tuse măgărească – dar și Ann, și Graham credeau că până la urmă el avea să-și revină. Cu toate acestea, era un proces care aducea după sine însingurarea; nici măcar Jack nu mai păruse la fel de dispus să-și piardă timpul cu așa ceva în ultima vreme – mai ales după ce ea se întorsese de pe prima treaptă a scărilor.

Prin urmare, în cele mai multe seri, Arm asista în tăcere la izbucnirile lui Graham, iar la sfârșit îl mângâia pe una dintre tâmpile și-i ștergea lacrimile cu o batistă. Pe urmă îl ducea la pat și se întindeau amândoi, vlăguiți de tristețe. Cu fața în sus, unul lângă altul, semănau cu două siluete tombale.

Ann îi filtra pe invitați cu o oarecare precauție. Fără foști iubiți, evident. Jack trebuia să vină, dar era în regulă – istoria fusese rescrisă. În rest, nimeni care să știe prea mult despre trecutul ei; și nimeni, decise Ann, care ar fi putut dori să flirteze cu ea după câteva pahare. Totul începea să semene cu o masă cu preparate din soia.

Și cu ce ocazie dăm petrecerea? Întrebă Graham în timpul prânzului.

Nu ne trebuie o ocazie anume, nu?

S-ar putea să fim întrebați. Petrecerile se dau întotdeauna pentru ceva, nu?

Oamenii nu dau petreceri doar de dragul de-a da petreceri?

Nu putem găsi un răspuns mai bun?

Păi, poate să fie aniversarea căsătoriei sau ceva de genul ăsta.

După prânz, pe când Ann continua dereticatul – ceea ce însemna, își dădu ea seama, îndepărtarea obiectelor care trimiteau în modul cel mai direct la oamenii care locuiseră acolo și transformarea locuinței într-un spațiu public, atât cât se putea – se trezi întrebându-se ea însăși care era motivul petrecerii. Poate că era un fel de-a le comunica prietenilor că nu se întâmplase nimic rău, conchise ea. Faptul că niciunul dintre prietenii lor, în afară de Jack, nu știa sau nu bănuia că s-ar fi întâmplat ceva rău nu avea nici o importanță.

Prima persoană căreia Ann îi deschise ușa fu Jack.

Du-mă drept la păsărică. Hait! O, Doamne, a zburat deja, nu?

Ai venit devreme, Jack. Graham nici măcar nu-i gata.

Drace, nici eu. Vezi tu, mi-am cumpărat ceasul ăsta digital. Nu înțelegeam sistemul cu douăzeci și patru de ore. Am scăzut doar zece. La început întârziam cu câte două ore. Acum am ajuns în extrema cealaltă. Fiindcă am scăzut paispe ore.

Jack își luă mutra aceea care dădea de înțeles că nu fusese deloc convingător. Părea agitat și vorbea pe măsură.

De fapt, m-am gândit să vin să văd dacă e totu-n ordine. Apropo, cu ce ocazie?

Aniversarea căsătoriei.

Ca lumea, să dea dracii.

Da.

Hm, numai că n-a fost, nu?

Cum să-ți spun, am fost de față.

Dumnezeule, Jack – primul om căruia încerc să-i plasez. Iartă-mă, scumpule.

Tot mai rescrii istoria?

Mă rog.

Stai cuminte, n-o să mă scap. Pe cine pot să găbjesc?

Chiar nu poți să te destinzi niciodată, Jack?

Încerc mereu. Dar depinde cât de des tinzi și spre cine.

Poate c-ar trebui să fii ceva mai discret în seara asta.

A, pricep unde bați. Dar tot trebuie să par natural, nu?

Ai putea să-ncepi deschizând niște sticle de vin.

'Trăiți, am înțeles.

Xxxx în mod normal, te puteai baza pe Jack să fie el însuși. Exuberanța lui era fluctuantă, dar el ca atare era de fiecare dată suficient de egocentric. Tocmai asta îl făcea atât de folositor în societate. Îi făcea pe ceilalți să se simtă în largul lor, fiindcă știau că nu erau obligați să vorbească despre ei înșiși decât dacă țineau cu tot dinadinsul.

Felul lui Jack de a deschide sticlele de vin era bărbătesc și combativ. Nu folosea tirbușoane pneumatice; spunea despre ele că erau pompe de bicicletă pentru pipițe. Nu folosea nici instrumentele de lemn care acopereau gâtul sticlei și aveau mai multe mânere de care puteai trage. Nu folosea nici măcar tirbușonul simplu al ospătarilor: ideea unei pârghii și a tehnicii tragerii cu două mâini i se părea tâmpită. Singurul instrument pe care-l accepta era tirbușonul clasic, de modă veche, cu mâner de lemn.

Spectacolul era un ritual în trei părți. Unu: tirbușonul introdus de la nivelul taliei pe o masă sau pe o comodă. Doi: sticla luată de pe masă, ținută doar de tirbușon și coborâtă printr-o mișcare lină pentru a fi fixată între picioare. Trei: picioarele strânse în jurul bazei sticlei, cu mâna stângă ținând gâtul și cu dopul tras dintr-o mișcare lungă și fermă, de parcă ai fi pus în funcțiune o mașină de tuns iarba; pe când brațul drept înfățișa prada, în paralel, dar într-o mișcare decalată, brațul stâng arăta sticla, care era pusă cu eleganță în locul de unde fusese luată. Spectacolul, după părerea lui Jack, era unul în care forța naturală se topea fără efort în eleganța ținutei.

Deschise primele șase sticle de unul singur, în bucătărie. Graham intră tocmai când Jack scotea folia de pe gâtul celei de-a șaptea. Șmecheria lui era s-o înlăture de pe sticlă într-o singură bucată lungă, aidoma cojii unui măr.

— La marele fix! Mugi el în direcția lui Graham și își începuseră spectacolul în trei părți.

Când scoase dopul, pocnetul natural fu urmat de ceea ce lui Graham i se păru la început un ecou. Dar Jack zâmbi ca pentru sine; se uită la sticla de vin și murmură:

— Un vânt de rău augur.

Graham se întrebă dacă Jack se bășea vreodată pentru femei. Nu prea puteai să-l întrebi. Nici pe femei, fiindcă nu

se făcea; și nici pe Jack, fiindcă acum era prea târziu și fiindcă pentru el – eventual și pentru tine, dacă rămânea ceva – poanta depindea într-un fel de propria-i lăuntricitate, de faptul că nu era auzită pur și simplu, ci auzită fără voia celuilalt. Singura formă de recunoaștere a glumei era un murmur de genul celui al lui Graham:

— Să-ți fie de bine.

Jack zâmbi din nou; începea să se simtă în largul lui. Timp de douăzeci de minute nu mai sosi nimeni, iar ei trei statură în camera de zi, care parcă crescuse până la dimensiunile unui hangar; pe urmă, de parcă tocmai ar fi scăpat dintr-un blocaj de circulație, jumătate dintre musafiri veniră împreună. Paltoanele trebuiră puse cu grijă pe paruri, băuturile trebuiră aduse și prezentările făcute, în timp ce musafirii căutau neliniștiți cu privirea niște scrumiere sau orice ar fi putut trece drept așa ceva. Iar după o jumătate de oră petrecerea își dădu drumul; oamenii începură să le trateze pe gazde ca pe oaspeți, umplându-le paharele și oferindu-se să le aducă mâncare.

Ann recurse la ajutorul lui Jack ca să-i facă pe musafiri să socializeze; Graham se plimba de colo până colo, cu o sticlă de vin într-o mână și un pahar cu whisky în cealaltă; iar zgomotul crescă până la obișnuitul prag nedumeritor – nu fiindcă ar mai fi venit mulți oameni, ci de capul lui, într-o spirală independentă și necontrolabilă.

Bineînțeles, Jack se afla în fruntea acestor spirale sonore. Stătea la mai puțin de trei metri depărtare, confiscând atenția a două dintre cele mai banale manechine pe care reușise să le aducă Ann: fete solide, care se specializaseră în prezentarea impermeabilelor și pardesiilor de tweed. Dar toate manechinele sunt cameleonice, așa că fetele izbutiseră cumva să pară zvelte și fâșnețe. În timp ce se dădea în spectacol, Jack îi surprinse privirea lui Ann și-i făcu repede cu ochiul. Una dintre fetele

fâșnețe se întoarse; Ann dădu din cap și zâmbi, dar fără să se apropie.

Jack fuma un trabuc. „Ia și tu o mătârângă de călugăriță”, obișnuia el să spună chicotind, scoțând un pachet de panatellas. Ann se îndoia că folosise deja formula aceea, deși

- O asigurase dintotdeauna – cu cât era mai elegantă fata, cu atât trebuia să-i vorbești mai porcos. Era interesant – și oportun – că fuma trabuc. Probabil că își făcuse socoteala că trucul cu țigara nu era abordarea optimă pentru fetele astea; era nevoie de ceva mai autocratic. Iar partea ciudată era că Jack arăta la fel de firesc, indiferent dacă fuma trabuc sau țigări. Imaginea i se adapta fără probleme.

Traseul ales de Ann ca să umple la loc paharele musafirilor o aduse la mică distanță de Jack și de cele două manechine. Pe când se apropia, îl auzi pregătindu-și una dintre replicile preferate.

- Dar un trabuc bun e doar un fum. Mă rog, asta spune Kipling. Vă place Kipling? Nu știu, nu m-am kiplat cu nimeni. Am priceput. De fapt, bietul Kipling a-nțeles taman pe dos figura cu trabucul și femeia, nu? (întrebările lui Jack erau întotdeauna retorice.) În fond și la urma urmei, adevărul legat de trabuc trebuie căutat la, hm, Freud, nu?

Cele două fete se uitară una la alta.

— Știți ce-a spus Freud despre chestia asta?

Nu știau. Pentru ele, Freud însemna un set de lucruri elementare: șerpi, faptul că totul se reducea la sex și alte câteva lucruri la care nici nu voiau să se gândească – probabil ceva legat de funduri. Chicotiră anticipativ și-l așteptară pe Jack. Acesta se ridică pe călcâie, își agăță degetul mare al unei mâini de marginea vestei din piele, își

mișcă sugestiv trabucul în sus și-n jos, iar pe urmă trase un fum adânc și șmecheresc.

— Freud a spus – Jack se opri din nou -: „Uneori, un trabuc. E doar un trabuc”.

Manechinele necheză într-un amestec de amuzament și ușurare, făcând ca spirala zgomotului să crească și mai mult. Ann se apropie de cei trei, iar Jack o întâmpină bătând-o ușor pe fund.

— Bine-ai venit, frumoaso! Răgi el, deși se afla chiar lângă ea.

Acum chiar o cuprinsese cu un braț pe după umeri. Ann își întoarse capul spre el și vru să-i șoptească ceva. Jack simți presiunea asupra brațului, prinse mișcarea din cap cu coada ochiului, deduse că i se oferea un pupic și se pregăti să-l primească printr-o manevră orizontală. Ann reuși în ultima clipă să-i evite buzele, dar barba lui care mirosea a fum de trabuc tot îi zgârie neplăcut obrazul.

— Jack, șopti ea, cred că figura cu brațul e-o idee proastă.

Deși incapabile s-o audă, manechinele observară cât de repede își lăsă Jack brațul în jos; fusese aproape o maimuțareală a mișcărilor de la o paradă militară.

— Adevărul despre Freud este că.

Ann se îndepărtă cu un surâs. Jack tocmai se lansa într-unui dintre discursurile sale pregătite din vreme despre faptul că interpretările freudiene ale viselor erau fie evidente („O femeie merge pe Krautstrasse și își cumpără o pălărie neagră, iar circarul ăsta bătrân o mulge de cinci mii de coroane, ca să-i spună că de fapt vrea să-și vadă soțul mort”), fie fantastice și neverificabile; despre faptul că rata de vindecare a celor care mergeau la psihiatru nu era mai mare decât rata celor care continuau să fie țacăniți pe cont propriu; despre faptul că, din punctul de vedere al științei înțelegerii oamenilor, metodele romancierului erau mult

mai vechi și mai sofisticate; despre faptul că oricine voia să se întindă pe canapeaua lui o oră sau două și să-i ofere material la liber era bine-venit; despre faptul că puteau practica orice joc și puteau interpreta orice rol doreau; despre faptul că jocul lui preferat (aici făcea ștrengărește cu ochiul) era Dezbracă-1 pe Jack la Piele.

Ann umplu la loc câteva pahare, învioră atmosfera stătută dintr-un colț al camerei și-l căută din priviri pe Graham. Nu-l văzu în camera de zi, așa că se duse în bucătărie. Acolo dădu peste un vagabond care tocmai dădea iama în frigider. Uitându-se mai bine, văzu că era Bailey, colegul gerontolog al lui Graham, care, în ciuda averii personale, încerca întotdeauna să arate cât mai flenduros cu putință și de obicei reușea. Acesta rămăsese cu pardesiul pe el chiar și înăuntru; părul lui lins ar fi putut fi alburiu dacă n-ar fi fost împuțit.

Mă gândeam să pun niște organe la fript, spuse el, inspectând cu un aer proletar frigiderul.

Simțiți-vă ca acasă, spuse Ann inutil. L-ați văzut pe Graham?

Bailey se mulțumi să clatine din cap și continuă să deschidă pungile de nailon.

Probabil că se dusesse să facă pipi. Ann îi mai dădu două minute; apoi încă două, în cazul că ar fi fost coadă. Pe urmă urcă la el în birou, bătu ușor la ușă și apăsă pe clanță. În cameră era întuneric. Ann intră și așteptă până când ochii ei se obișnuiră cu bezna. Nu, nu se ascundea. Cu un aer degajat, Ann se uită în grădina a cărei parte dinspre casă era luminată pe ușa de sticlă a camerei de zi. În capătul îndepărtat, în partea cea mai întunecată, Graham stătea pe niște stânci artificiale și se uita la casă.

Ann coborî repede și trase draperiile din camera de zi. Apoi se întoarse în bucătărie, unde Bailey, cu furculița în mână, scotea dintr-o tigaie niște ficăței de pui făcuți doar

pe jumătate. Arm puse mâna pe un platou, răsturnă pe el conținutul tigăii, i-l puse în mână și-l împinse pe falsul vagabond spre camera de zi.

— Circulați, domnule Bailey, îi ceru ea. După aceea, străbătu bucătăria și ieși pe o ușă laterală. Când ajunse la Graham, acesta stătea pe o piatră mare, strivind niște insecte cu pantoful stâng; între picioare își fixase o sticlă pe jumătate goală de whisky Haig. Se încrunta vag în direcția draperiilor din camera de zi. De aici, momentele de apogeu și de recul ale zgomotului petrecerii se nivelau într-un zumzet mediu și constant.

Lui Ann i se făcu milă de Graham, dar în același timp simți o iritare mai mare ca niciodată. Conflictul intern se rezolvă prin adoptarea unui ton de mijloc, cu nuanțe profesionale.

— Graham, care-i problema? Sau ești doar beat?

El îi evită privirea și nu răspunse imediat. Avu impresia că uneori viața lui consta doar în asta: în neveste care te luau la întrebări cu un aer ofuscat. Cincisprezece ani în felul ăsta cu Barbara. Când o cunoscuse pe Ann, crezuse că toate astea aveau să se termine. Acum se părea că o luau de la început. De ce nu putea fi lăsat în pace?

Beat, da, zise el într-un târziu. Doar beat, nu. Problema.

Care-i problema?

A, problema. Problema e că-ți vezi nevasta sărutându-ți prietenul. Problema problema. Că-ți vezi cel mai bun prieten mângâindu-ți nevasta pe fund. Problema problema.

Deci, asta era. Unde Dumnezeu stătuse? Dar în fond, de ce dracu' să nu-l lase pe Jack Lupton s-o sărute la o petrecere? Își păstră anevoie tonul de soră medicală.

Graham, l-am sărutat pe Jack fiindcă m-am bucurat să-l văd și fiindcă s-a dat peste cap să anime petrecerea, ceea ce nu pot să spun și despre tine. M-a luat pe după

umeri fiindcă. Fiindcă e Jack. L-am lăsat cu Deanna și Joannie și se simțea cum nu se poate mai bine.

Aha. Scuză-mă. Scuză-mă. Nu te-am ajutat destul cu petrecerea. Jack ajută. Jack merită să-mi mângâie nevasta pe fund fiindcă ajută. Tre' să fiu mai atent. Dragul de Jack, dragul de Jack. Problema? I se adresă el sticlei de Haig. Nici o problemă. A dispărut problema. Nevasta îl sărută pe cel care-ajută. Problema a dispărut. Gata, s-a dus.

Ann nu era sigură că mai putea să se abțină. Luă de jos sticla de Haig și se întoarse spre casă, deșertând din mers restul de whisky în iarbă. Închise ușa laterală și o încuie. Reapăru în camera de zi cu o sticlă de vin în fiecare mână, ca pentru a-și explica absența. Le spuse unora și altora că Graham băuse prea mult și că se dusesse sus să se culce. Vestea se răspândi treptat și, cu câteva zâmbete tăcute, oamenii începură să plece. După ce făcu o încercare târzie de a le despărți pe Deanna și Joannie, Jack plecă acasă cu amândouă.

Rămăseseră doar trei musafiri când Graham atacă ușa de sticlă cu o furcă. La început, dinții furcii alunecară pe suprafața geamului, așa că Graham schimbă priza și izbi sticla cu mânerul. Pe urmă îndepărtă metodic cioburile până când obținu o spărtură suficient de mare ca să-și facă loc. Aruncă furca în iarbă ca pe o suliță – iar aceasta se înfipse în pământ, rămase așa două secunde și căzu – iar pe urmă, dând în lături draperiile din față, ajunse înapoi în casă. Pe când se descâlcea din draperii și își mijeia ochii în fața luminii, se trezi uitându-se la soția lui, la colegul Bailey și la o pereche tânără, pe care nu-și amintea s-o fi cunoscut. Bărbatul ținea o sticlă ridicată pentru atac, ca și cum ar fi așteptat un spărgător scos din minți. Era o sticlă nedesfăcută.

- Grija mare. Chestia aia costă două lire și-un sfert. Folosește-o pe-aia albă, dacă trebuie.

Pe urmă se îndreptă nesigur spre un fotoliu și se așază, îi dădu prin cap că poate era nevoie să-și explice comportamentul.

— A, spuse el. Încuiat pe dinafară. Scuze. N-aveam cheia.

Ann îi conduse pe musafiri spre ușa din față. Surmenaj. Prea multe griji în legătură cu petrecerea. Pahare în plus. Fiica nu se simțise bine (pe asta o inventă). Pe trotuar, Bailey se întoarse, o privi foarte atent și declară, cu aerul că ar fi rostit o binecuvântare episcopală:

Nu le-amesteci, n-ai probleme.

O idee foarte înțeleaptă, domnule Bailey. O să le-o transmit și altora.

Ann se întoarse înăuntru, aduse niște bandă adezivă și câteva ziare și repară cât de cât fereastra. Pe urmă își turnă un whisky zdravăn. Se așază într-un scaun vizavi de Graham și luă o gură sănătoasă. Graham părea liniștit și aproape treaz. Poate că jucase nițel teatru când intrase pe fereastră – ușurându-i cumva situația lui Ann prin faptul că se prefăcuse mai beat decât era. Dacă așa stăteau lucrurile, găsise o metodă stranie de a o menaja.

Ce ciudate sunt cauzele și efectele din viața de zi cu zi, își spuse ea. Jack mă mângâie pe fund, iar Graham azvârle furca în ușa de sticlă. Ce fel de reacție logică mai e și asta? Sau să ne gândim la legătura mai mare: cu ani în urmă mi-am trăit viața într-un mod simpatic, iar din cauza asta simpaticul meu soț, pe care atunci nici măcar nu-l cunoșteam, o ia pe miriște.

Încercă să-și aducă aminte că Graham era un bărbat funciarmamente cumsecade. Toți prietenii ei erau de acord cu asta – și în mod special prietenele. Era amabil; era inteligent; nu-și dădea aere și nu se credea cel mai tare, așa cum făceau atâția alții. Asta i-ar fi spus prietenii lui Ann, iar ea ar fi fost întru totul de acord. Până acum.

Treptat, Graham încetase să pară atât de diferit de alți bărbați cum păruse cândva. Ann avea impresia că nu-1 mai interesa ca femeie. Se transformase într-un bărbat tipic; înduioșător de surprins de propriile emoții, dar minimalizându-le pe cele ale partenerei. Pur și simplu involuase.

Și cât de simplu reușise să ocupe centrul scenei, fără nici un fel de remușcări. Ann era la curent cu tirania celor slabi: asta fusese una dintre primele ei descoperiri în legătură cu relațiile. Descoperise de asemenea, încetul cu încetul, cum arăta tirania oamenilor cumsecade: cum își asigurau virtușii supunerea vicioșilor trosnindu-se cu ei. Acum Graham o iniția într-un domeniu nou: tirania celor pasivi. De fapt, asta făcea și acum, numai că ea se săturase până-n gât, futu-i.

— Graham, spuse ea, adresându-i-se pentru prima dată de când intrase, ai fost vreodată la bordel?

Graham se uită la ea. Ce voia să spună? Bineînțeles că nu fusese niciodată. Până și cuvântul în sine avea ceva stătut. Nu-1 mai auzise de ani de zile. Îl făcea să-și aducă aminte de studentie, când el și prietenii lui – virgini până la unul – obișnuiau să-și ia rămas-bun în public aruncându-și jovial câte-un „Ne vedem la bordel”. La care trebuia să spui: „La Maisie sau la Daisie?”

Evident că n-am fost.

Ei bine, știi ce făceau pe vremuri în bordeluri? Am citit undeva.

Ann mai luă o gură de whisky; simți un vag impuls sadic din cauza felului cum prelungea introducerea. Graham nu răspunse; mută paharele mai încolo și așteaptă.

— Unul dintre lucrurile pe care le făceau în bordeluri – te-am întrebat în ideea că poate-1 mai fac și acum și s-ar putea să știi – era că uneori, în cazul fetelor mai tinere, foloseau un pliculeț cu sânge. Cred că de obicei era sân ge

de pasăre, deși nu cred să conteze prea mult. Lucrul cu adevărat important este că pliculețul trebuia făcut dintr-un material foarte subțire. Acum probabil că se folosește nailonul. Deși. Nu prea cred. Nailonul e destul de rezistent, nu?

Graham continuă să aștepte. Avea capul limpede, cu toate că-l durea brațul.

- Fata își vâra pliculețul la locul cu pricina, iar celelalte femei se puneau pe treabă – cred că foloseau ceară obișnuită pentru lumânări – și o dregeau pe dinăuntru. Pe urmă o vindeau drept virgină. Dacă arăta prea matură, spuneau că fusese la mănăstire și tocmai ieșise, iar uneori o îmbrăcau în haine de călugăriță, ca să-i excite și mai tare pe bărbați. Clientul își croia drum dincolo de ceara pentru lumânări – îmi place să cred că-n bordelurile mai dichisite foloseau ceară de albine – după care fata scotea un strigăt, se cutremura, își lipea coapsele, făcea să plesnească pliculețul, plângea nițel și murmura două-trei rahaturi ca să-l facă pe bărbat să se simtă puternic și cuceritor, dar mai ales primul. Iar el lăsa un bacșiș mult mai mare, fiindcă își pusese o amprentă inconfundabilă – strânsese bani pentru asta, își făcuse pofta, iar fata nu-și pierduse mințile sub el.

Lui Graham îi trecu prin minte că într-un fel merita toate astea, indiferent ce urma.

- Sigur, era mai scump, fiindcă sângele de pasăre murdărea cearșafurile, dar pe de altă parte clienții plăteau mai mult pentru virgine și presupun că bordelurile aveau o reducere de preț la spălătorii. Probabil că trimiteau o groa ză de cearșafuri murdare, nu?

Tăcerea neîntreruptă a lui Graham, menită să exprime faptul că înțelegea nevoia lui Ann de a fi agresivă, i se păru acesteia udă. Cuvântul ăsta i se cuibări în minte și nu mai plecă. Udă, futu-i, își zise ea. Udă, futu-i.

— Mă întreb dacă spălătoriile chiar știu că se ocupă de bordeluri. Ce crezi, pun mai mult înălbitor la cearșafuri? Își spun cumva: „Hopa, au venit cearșafurile de la bordel, ia scoateți detergentul ecologic”? Crezi că spun asta, Graham? Nu-ți cer nimic mai mult decât să faci niște speculații. Asta crezi că fac? Sau crezi că tratează cearșafurile de la bordeluri ca pe celelalte? Le bagă la grămadă și nu-i interesează dacă rămân urme?

Ann se ridică și se apropie de fotoliul lui Graham. Acesta rămase cu capul plecat. În cele din urmă vorbi.

Da?

Da, ce? Ți-am pus o mulțime de-ntrebări. La care dintre ele ai avut amabilitatea să răspunzi? Da pentru „Ai fost vreodată la bordel?” La asta ai răspuns cu da?

Nu. Am vrut să spun doar „ce este”?

Ce este? Aha, ce este? Ei bine, mă bucur că ai observat că este ceva. Păi ce este, Graham, ce este e că mă gândeam că n-ar strica să cumpărăm repejor niscai pasăre pentru masă. Nu una curățată pe dinăuntru, aranjată, bibilită și injectată cu tot felul de chestii ca să aibă gust de pasăre. Ci o pasăre adevărată, o GĂINĂ, o GĂINA cu pene, cu labe și cu chestia aia roșie din vârful capului. Pe urmă poți s-o tai și să-i strângem sângele. După aceea topim împreună niște ceară pentru lumânări, iar într-o noapte – într-o noapte specială – aș putea să fiu virgina ta, Graham. Ți-ar plăcea chestia asta, nu?

Graham nu răspunse. Continua să se uite în pământ. Ann îi privi creștetul.

— Aș putea să fiu virgina ta, repetă ea.

Graham rămase nemișcat. Ann întinse mâna și-l atinse pe păr; Graham tresări și își feri capul. Pe urmă Ann mai spuse o dată, dar pe un ton mai blând:

— Aș putea să fiu virgina ta.

Graham se ridică încet, își ocoli cu îndemânare soția, dându-se într-o parte ca să-i evite corpul și îndeosebi ochii, dar și ca să nu se lovească de măsuța pentru cafea. Continuă să se uite la covor până când ajunse în siguranță la ușă; apoi iuți pasul, în timp ce urca scările. Se încuie în birou și se așază pe scaunul pe care stătea de obicei. Nu se duse în patul conjugal toată noaptea. Rămase pe scaun, gândindu-se la toate cele întâmplate de când începuse vremea mierii. Oare de ce nu puteai să-i de-cunoști pe cei pe care-i cunoscuseși? Te mai sun ieri, își spuse el aproape tânguindu-se. Pe la patru adormi. Dar nu visă nimic în noaptea aceea scurtă.

Sindromul Stanley Spencer.

Cu câțiva ani în urmă, Graham citise o carte de zoologie populară la mare modă. Toată lumea cita din ea pe vremea aceea, iar unii chiar o parcurseseră din scoar-ță-n scoarță. Cartea demonstra în prima parte că omul semăna foarte bine cu o mulțime de animale, iar în cea de-a doua că era foarte diferit. La început te alegeai cu un frison atavic, iar pe urmă cu o bătaie pe spate; cartea se vân-duse în milioane de exemplare. Graham își aduse aminte de un amănunt: de faptul că omul avea nu doar creierul cel mai mare dintre toate primatele, dar și cel mai mare penis. Asta i se păruse nespus de deplasat la momentul respectiv – adică pe vremea când încă era torturat zilnic de Barbara cu plasa și tridentul ei, când tot dădea înapoi din fața ei ca racul, dar se împiedica întotdeauna în nisip. Acum însă, informația i se părea logică. Nu mai era nimic paradoxal în faptul că o gorilă uriașă avea o pută minusculă, pusă în inferioritate până și de cea mai discretă drâmbă a studenților lui Graham. Mărimea nu avea de-a face cu îndrăzneala sau cu nevoia, ci era asociată buclucului, îți atârna acolo, între picioare, ca un avertisment: să nu te-aștepți că n-o să reacționez.

Pe de o parte, bineînțeles, sexul nu conta deloc, îndeosebi sexul din trecut, sexul din istorie. Pe de altă parte, avea o importanță deplină – conta mai mult decât toate celelalte la un loc. Iar Graham nu credea că starea asta de fapt avea să se schimbe vreodată. Pentru el totul fusese decis acolo sus, în creier, fără consultări, cu ani în urmă; decis de afurisita aia de istorie, de mediul din care provenea, de întâlnirea dintre tatăl și mama lui – de combinația fără precedent a genelor pe care cei doi i le transmisese, spunându-i totodată să-și aleagă bine drumul.

Jack, inutil de spus, nimerise mai bine. Graham crezuse că prietenul lui era mai relaxat în toate cele doar datorită experienței lui mai mari, cinismului autodobândit. Acum nu mai credea asta: regulile fuseseră stabilite cu mult mai mult timp în urmă. De pildă, Principiul Amenzii pentru Parcare pe care-l enunțase Jack era un precept la care Graham n-ar fi putut să ajungă, indiferent cât ar fi trăit și cât de activ ar fi fost. Jack dezvoltase cândva o teorie intitulată „Maximum de discreție, maximum de bunătate”, când Graham îl întrerupsese.

Dar ești prins cu mâța-n sac?

Nu, sunt mult prea prudent. N-am chef de secretoșenii. Astea sunt strict pentru copii. La vârsta mea mi-ar da prea multă bătaie de cap.

Da, dar din când în când Sue tot mai află, nu?

Oarecum. Puțin. Când uit să-mi bag cămașa-n pantaloni.

Și-atunci ce faci? Ce-i spui?

— Folosesc Principiul Amenzii pentru Parcare.

— Ții minte când s-a introdus parcare cu plată? Totul era ultimul răcnet al tehnicii – amenziile erau distribuite prin computer, da? Un amic al meu a descoperit, absolut din întâmplare, că puteai să aduni o mulțime de amenzi, o

plăteai pe cea mai recentă, iar computerul le ștergea au tomat din memorie pe cele mai vechi. Țasta e Principiul Amenzii pentru Parcare. Le spui despre ultima și nu-și mai chinuie tărăcuțele cu primele.

Jack nu fusese nici cinic, nici batjocuritor, ci manifestase un fel de afecțiune sinuoasă pentru obiectele păcălelilor lui. Așa stăteau lucrurile; așa simțea el; așa nu putea Graham să ajungă niciodată.

Dovada decisivă pe care o căuta Graham îi fu sugerată într-un mod simplu, la mintea cocoșului. Se afla la Odeon Holloway Road și vedea, pentru a treia oară, cum soția lui devenea adulterină pe ecran alături de Tony Rogozzi în The Fool Who Found Fortune. Rogozzi juca rolul unui tânăr italian de la țară ca atâția alții, care în weekenduri cercetează terenurile agricole din jurul Londrei cu un detector de metale. Într-o bună zi, el descoperă niște monede vechi și întreaga viață i se schimbă. Uită de roabă și de religie, își cumpără costume din lărex, încearcă să scape de accentul italianesc caraghios și se înstrăinează de familie și de logodnică. În timp ce-și cheltuie banii prin cluburile de noapte, dă peste soția lui Graham, cu care are o aventură, în ciuda avertismentelor părintești.

— Vrea doar să te mulgă de bani, bambino, îi spune tatăl între două furculițe de spaghete. Pe-urmă o să te arunce ca pe-un pantof vechi.

Cu toate acestea, Tony e îndrăgostit în continuare și-i aduce lui Ann cadouri scumpe, pe care ea se preface că le admiră, dar le vinde imediat. Dar tocmai când el e pe punctul să ia banii pentru toate monedele și să se dezrădăcineze definitiv, părinții lui primesc doi musafiri: un polițist, care le spune că monedele constituie oricum bunuri furate, și bătrâna mamă a lui Ann, care declară altruistă că fata ei e o cocotă și o vânătoare nemiloasă de zestre, care i s-a lăudat pe față că jupuisse un tânăr italian

naiv. Tony, mai trist, dar mai înțelept, se întoarce la familie, logodnică și roabă. În timpul scenei finale, în care Tony și logodnica lui vandalizează împreună detectorul de metale (ca Adam și Eva tăind șarpele în bucăți, își zise Graham), publicul predominant italian de la Odeon Holloway Road aplaudă și izbucni în ovații.

Pe când ceilalți spectatori absorbeau o lecție morală, Graham descoperi o idee practică. La un moment dat, când Rogozzi se dădu mai aproape de Ann, recent împodobită cu pietre prețioase, într-un restaurant șic, uitându-se invidios cum lumina lumânării îi mângâia decolteul, puiul de țăran sustras temporar din propria condiție șopti:

- Angelica (nu era numele ei real, ci unul de împrumut pentru ducerea lui cu preșul), Angelica, o să-ți scriu o poezie, ca marele meu compatriot Dante. El a avut-o pe Beatrice (pronunță numele ca pe felul lui preferat de paste), iar eu o am pe Angelica.

Asta e, își zise Graham ieșind din cinematograful. Dacă aventura începuse în. Cât să fi fost? 1970 sau 1971, asta însemna că existau cinci surse posibile la care putea să meargă. Jack n-ar fi putut să-și țină gura în legătură cu toate cinci. În primul rând, nu era un scriitor suficient de inventiv: dacă avea nevoie de un controlor de bilete de autobuz pentru o scenă scurtă, nu putea să-l producă fără să meargă cu autobuzul. Pe urmă, controlorul apărea în paginile lui cu o modificare minoră – un picior strâmb, o mustață subțire – care-l făcea pe Jack să se simtă aidoma lui Coleridge.

În al doilea rând, firea sentimentală a lui Jack îl transformase ca scriitor într-un producător sânguincios de texte omagiale și recunoscătoare. Acest aspect se ivise în tot ce avea mai simplu când Jack fusese critic de teatru timp de șase luni.

— Să zicem că trebuie să te duci la cine știe ce porcărie de piesă în Hammersmith, Peckham sau în altă parte, explicase romancierul. Nu poți să scapi, fiindcă editorul ține morțiș la toate rahaturile democratice, așa că trebuie să-i cânti în strună. Iți iei frumușel sticluta și te pregătești sufletește pentru o puzderie de aiureli care or să fie jucate trei săptămâni și, chipurile, or să schimbe lumea. Te tolănești în scaunul democratic de incomod și după cel mult trei minute mintea ta începe să urla: „Dați-mi drumu' de-aici!”. Nu-ți place ce vezi; sigur, ești plătit ca să te duci 168 acolo, dar nu-i destul. Pur și simplu nu-i destul. Așa că pui ochii pe pipița cea mai dichisită din piesă și decizi că-i „o descoperire nouă”. Începi cu una dintre introducerile alea lăcrămoase, în care te feliciți că te-ai dus la Tramshed Theatre Dalston, pe urmă te piși nițel pe piesă și după aia spui: „Dar pentru mine seara a fost salvată de un moment uluitor de teatru pur, un moment de frumusețe perfectă și de emoție mișcătoare, când Daphne Fofolonescu, care a interpretat-o pe cea de-a treia țesătoare, și-a mângâiat războiul de țesut ca pe un animal de companie îndrăgit ceea ce probabil că și era, în vremurile acelea îndepărtate și tulburi; gestul și privirea ei distantă transcend mizeria și truditul pe brânci al strămoșilor noștri vitregiți și-i impresionează până și pe cei mai cinici spectatori din sală, în clipa când se arcuiește pe cerul plumburiu al acestei piese ca un curcubeu în pragul exploziei”. Observă că nu spun că donșoara Fofolonescu are niște țâțe trăsnet sau că seamănă la față cu Venus din Milo. Editorul s-ar putea să bombăne, ca să nu mai zic de fata cu pricina. Dar dac-o faci în felul ăsta, editorul zice doar: „Hei, ia hai să-i facem o poză păpușicii ăsteia” și bagă o fotografie, pe când fata își spune: „S-ar putea ca asta să fie șansa vieții mele două vorbe de laudă în care nu mi se menționează țâțele”. Așa că a doua zi după ce apare articolul suni la Teatrul

Plicticopolis, o ceri pe Măța Cea cu Țăța, îi spui că treci pe acolo fiindcă trebuie să-i mai vezi o dată recitalul profund spiritual și-o întrebi dacă după aia n-are chef de-o coțcăreală la fel de profund spirituală cu tine. Și bas-ta. Figura nu ține de fiecare dată, dar merge destul de des.

Ăsta era sistemul de omagii al lui Jack în varianta frustă. Dar îi plăcea și să-și orneze textele mai serioase cu ceea ce el însuși numea „toasturi și florete”. Toasturile erau momente ascunse de laudă pentru prietenii și eroii lui; floretele erau momentele când mătura pe jos cu cei pe care nu-i suporta. În felul ăsta, scrisul era mai interesant, insista Jack. „Te motivează în plus când simți c-ai croit destul adevăr pentru o zi.”

Graham îngenunche în fața rafturilor lui Ann. Erau zece bucăți: Operele lui Jack Lupton. De cinci nu avea nevoie; pe celelalte cinci, începând cu Out of the Dark, le scoase din raft. Ca să acopere cumva spațiul liber, o aduse pe Doris Lessing dintr-o parte și pe Alison Lurie din cealaltă; pe urmă, luă două cărți de Mary McCarthy care erau ale lui și le aranja în continuarea celorlalte. Totul arăta în regulă.

Duse cele cinci volume sus, la el în birou. Nu mai răsfoise cărți așa cum o făcea acum din adolescență. Și pe vremea aia le răsfoise tot pentru sex; în fond, te întorceai spre romane când părinții și enciclopediile dădeau greș. Pentru un ochi exersat, cuvintele gen „sutien”, „piept” sau „vintre” ieșeau în evidență de parcă-ar fi fost tipărite cu aldine. De data asta însă, nu existau cuvinte-cheie pe care să le caute.

Slavă Domnului că nu trebuia să parcurgă primele cinci cărți ale lui Jack. Primele trei – „din perioada mea de braconier din Lincolnshire”, după cum le clasifica Jack cu o modestie prefăcută – îndeplineau ceea ce romancierul înțelegea prin „sarcina de a-mi pune familia pe raftul

ficțiunii”. Urmau trei „romane ale conflictului sexual și politic”, iar prin ultimul dintre ele trebuia să treacă și Graham. În fine, cele mai recente, patru la număr, erau romane unde ambițiile sociale, politice și sexuale care le animaseră pe primele șase dispăruseră, unde toate personajele căpătau o pojghiță de cinism, unde nu conta cu adevărat cine ce făcea și cui și dacă lucrurile se terminau bine sau rău: cărțile astea începeau să semene cu niște comedii de moravuri stilizate, a căror acțiune se petrecea în decoruri ale boemei șic. Nu după multă vreme, spera Graham, Jack avea să se transforme într-un Firbank contemporan, ceea ce nu avea să însemne doar o răzbunare grozavă pe acel scriitor presupus teluric, ci și certitudinea că nimeni n-o să mai vrea să-l citească sau să-l publice vreodată pe Lupton. Iar la ora aceea Jack o să fie atât de murat în propriile manierisme, încât n-o să mai poată să se schimbe.

Ultimul dintre romanele politico-sexuale, *Out of the Dark*, fusese publicat în 1971. În el, își aminti Graham, Jack se deghizase ușor într-un ministru-adjunct cu barbă, care, cu puțin timp înainte de alegeri, începe o relație cu Sarah, o ziaristă atrăgătoare, acreditată pe coridoarele puterii; căsnicia lui de zece ani cu o gospodină competentă a început să lăncezească. În scurt timp, soția află și începe să-l șantajeze pe personajul în care se deghizase Jack: ori o termini cu fata, ori le povestesc totul ziarelor și am grijă să-ți pierzi și funcția, și custodia copiilor. „Jack” se pregătește să sfideze convențiile și își prezintă cazul în fața electoratului și a tribunalului civil, când Sarah are altruismul de a susține cauza partidului (deși, ca o ironie, nici măcar nu e partidul ei) și pe a copiilor (o altă ironie, fiindcă „Jack” a lăsat-o gravidă, dar ea n-are de gând să-i spună, ci dimpotrivă, plănuiește un avort în secret). În cele din urmă, „Jack” e convins că există vremuri în care

principiile sunt mai importante decât ce-ți spune inima; când Sarah îi șoptește eroic despre reducerile din sfera protecției sociale pe care vrea să le opereze partidul ei după alegeri, el meditează la soarta grea a familiilor de muncitori și la nevoia lor de a-1 vedea în următorul parlament al țării, iar până la urmă acceptă că decizia lui Sarah e corectă. Totuși, înainte să se despartă, cei doi fac dragoste pentru ultima dată:

Jock [cum era numit Jack în roman] o prinse cu o forță disperată. Era la fel de capabil să fie aprig și nepotolit, dar deopotrivă blând și cumsecade. De data asta era aprig și nepotolit. Sarah îl cunoștea în ambele ipostaze și-1 iubea în ambele înfățișări. Când Jock se aruncă asupra ei, ea inhala mirosul aspru și bărbătesc al fumului de țigară pe care-1 împrăștia barba lui. Asta o stârni. Avusese parte la viața ei de destui filfizoni cu ifose și care se dădeau în vânt după after-shave – indivizi care doar semănau cu bărbații, dar puteau la fel de bine să fie femei.

— Jock, murmură ea protestând, în timp ce mâna lui trăgea hotărât de fustă.

— Da, da, răspunse el înfierbântat și poruncitor. Aici. Acum.

Așa că o avu sălbatic, atunci și acolo, pe canapea. Nu admise nici un protest și chiar descoperi că dorința lui imperioasă provocase o reacție de acceptare umedă din partea lui Sarah. Ii sărută alunița de pe partea stângă a gâtului, iar ea se arcui în întâmpinarea lui. Pe urmă, cu forță și având în continuare pe el costumul maro din tweed care fusese făcut dintr-un material produs undeva în circumscripția lui electorală, o pătrunse, o prinse în menghina tăriei lui și se înăl-țară împreună mai sus decât ajunseseră vreodată – sus, deasupra pământului, prin nori, unde se află soarele și unde cerul e întotdeauna albastru.

În culmea extazului, el scoase un strigăt teribil, ca de fiară rănită, iar din ochiul ei drept se prelinse o lacrimă mică.

Jock, șopti ea, n-o să mai existe niciodată un.

Ba da, răspunse el, atotștiutor și blând. O să existe.

Niciodată! Strigă ea, în pragul durerii.

Hai, hai, poate nu imediat, o potoli el. Dar la un moment dat o să apară un altul. Eu însumi aș fi bucuros să se întâmple așa. O să fiu undeva, într-un loc anume, și o să vreau să ai parte din nou de așa ceva.

Ii înăbuși ultimele proteste și, încă în ea, se căută în haină și-i dădu o țigară. Cu un aer absent, Sarah își vâri țigara invers în gură și așteptă ca el să i-o aprindă. Cu un gest tandru, Jock îi scoase țigara dintre buze și o întoarse cu capătul celălalt. Sarah făcea întotdeauna figura asta. Aprinzând capătul care trebuia, el observă o ușoară urmă de ruj pe țigară – pata de adio, cea a tristeții, care nu fusese ștearsă în schimbul tot mai avântat de săruturi, își zise el.

Paginile 367 și 368: Graham le smulse din carte. Indiciile erau inconfundabile: lacrima prelinsă din ochi – se întâmplase de câteva ori; arcuirea – da, și ea; dar elementul decisiv era alunița – chiar dacă o mutase de pe umărul ei drept pe partea stângă a gâtului (asta înțelegea Jack prin imaginație). Și chiar dacă alunița n-ar fi fost elementul decisiv, mai era și țigara. Arm își vâra adeseori țigara în gură cu capătul celălalt. Graham nu observase niciodată lucrul ăsta după ce făcuseră dragoste, dar ea comisese gestul de câteva ori când se fâstăcise, cu lume de față. Dar nu cumva fusese și Jack prezent într-una dintre ocaziile astea? Și nu făcuse cu Ann o glumă pe care el n-o pricepuse? Nu-și mai aducea aminte.

Răsfoi cam o sută de pagini din Out of the Dark, înainte și după fragmentul pe care-l descoperise, și smulse toate celelalte trimiteri la aventura lui Ann cu Jack. Putea să le citească pe îndelete mai târziu. Pe urmă, își concentra

atenția asupra ultimelor patru romane din integrala Lupton. De fapt, erau niște novella: începutul perioadei neo-Firbank, își repetă Graham. Explicația lui Jack era alta.

— Pe vremuri făceam parte din școala de roman a lui Tesco, declarase el cândva. Știi figura: bagă material și vinde ieftin. Mi-am făcut socoteala că, dacă lumea ar avea de ales între 200 de pagini de lăbăreală deșteaptă la patru lire bucata și 400 de pagini de chestii sănătoase la cinci lire bucata, ar ști ce s-aleagă. Și am avut dreptate, normal; au preferat cărțile mele. Dar după ce am dat sânge de șase ori în felul ăsta m-am întreat: Nu cumva mi-o trag singur? Sunt cărți de două ori mai lungi, dar oare primesc drepturi de autor de două ori mai mari? Pe urmă i-am văzut pe toți romancierii ăștia de doi bani că încep să scoată monografii și mi-am zis: Jack băiete, poți să faci și tu chestia asta și-ți rămâne și-o mână liberă pentru mă-nțelegi. Așa c-am făcut-o și să știi că m-am cam prins care-i treaba cu minimalismul. Vine mălaiul fără să te doară capul.

În perioada neo-Firbank, toasturile și floretele lui Jack continuau. O întorsătură de frază a lui Ann; o descriere a sânilor ei; un anumit obicei când făcea dragoste; o rochie. Cu cât Graham găsea mai multe dovezi, cu atât îi era mai ușor să caute altele; iar în febra investigațiilor lui critice părea să neglijeze semnificația reală a ceea ce descoperea.

Abia mai târziu, după ce puse cap la cap probele smulse – care însemnau jumătate dintr-o carte din perioada târzie a lui Lupton – își găsi timp să cadă pe gânduri. Apoi, când parcurse colecția de dovezi ale relației dintre Jack și Ann, când privi corpul lui Ann arcuindu-se spre Jack și pe acesta vârându-și barba puturoasă în fața lui Ann, în ideea greșită că nicotină era un afrodisiac (n-avea cum să fie, insistase Graham, n-avea cum), efectul anesteziei trecu și durerile reîncepură. Ținându-se de burtă cu o mână și de piept cu cealaltă, porni să se legene înainte

și înapoi, așezat pe podea lângă paginile smulse. Pe urmă se lăsă să alunece într-o parte și se strânse în poziția fătului; mâinile i se furișară între coapse, iar el rămase pe podea, ca un copil căruia i se făcuse rău. Închise ochii și încercă, așa cum făcea când era mic, să se gândească la ceva diferit, la ceva din afară, la ceva palpitant. Se gândi la un meci de crichet, până când spectatorii se transformară într-o galerie de fotbal care scanda: „Spălătoru' de mașini, spălătoru' de mașini”. Se gândi la plecatul în străinătate, până când Benny trecu prin dreptul lui în Porsche-ul său argintiu în drum spre Arezzo și aruncă degajat o pereche de chiloți pe geam. Se gândi la o prelegere despre Bonar Law, până când toți studenții ridicară mâna în același timp și cerură să intre în industria cinematografică. În cele din urmă, se gândi la propria copilărie, înainte de Ann, Jack și Barbara, la perioada când nu trebuia să-și împace decât propriii părinți, la anii când încă nu apăruse trădarea, când existau doar tirania și lingușirea. Se strădui din răspuțeri să păstreze amintirea aceluia timp bine delimitat; se retrase treptat în el și se acoperi până peste urechi cu certitudinile pe care i le transmitea; iar după aceea adormi.

În următoarele câteva zile, Graham citi și reciti fragmentele din *Out of the Dark* și din romanele târzii. Nu mai încăpea nici un dubiu. Relația dintre Jack și Ann începuse în 1971 și continuase în timp ce Graham începea s-o cunoască!

Ca pe Ann, iar apoi pe întreaga durată a căsniciei lor. *Hot Certainties*, *The Doused Fire* și *Rage*, *Rage* conțineau dovezile necesare. Dacă dădea un termen de șase luni – cel mult un an – pentru ca editorii să scoată cartea, asta însemna că pasajele din *The Doused Fire* în care „Jack”, deghizat superficial într-un fost pilot pe un bombardier, al cărui chip fusese refăcut prin chirurgie plastică, are o relație cu „Ann”, o asistentă medicală scoțiană cu o aluniță

plasată de data asta unde trebuia, fuseseră scrise în primul lor an de căsnicie. Infidelitatea nu lipsise nici măcar atunci, își zise Graham; nici măcar atunci.

Cam după o săptămână, Graham o sună pe Sue la țară, pregătit să simuleze că greșise numărul dacă răspundea Jack.

Sue, sunt Graham.

Graham. A, Graham. Sue părea mai degrabă ușurată că își dăduse seama Idespre care Graham era vorba decât bucuroasă că-l aude.

Jack e la Londra.

Da, știu. Aș vrea să stau de vorbă cu tine.

În regulă. Nu-s chiar atât de ocupată. Tot nu părea foarte binevoitoare.

Am putea să ne-ntâlnim, Sue? La Londra, într-o zi?

Graham. Păi. Despre ce-i vorba?

Nu vreau să-ți spun acum.

— Cu condiția să nu fie ceva ce crezi c-ar trebui să știu și eu. Cu condiția să nu vrei să-mi faci un bine.

— Nu-i asta. E ceva. Mă rog, despre noi doi. „Părea cu adevărat serios.

— Graham, nu știam că ai ochi pentru mine. Oricum, i mai bine mai târziu decât niciodată, zise Sue și chicoti mă-gulită. Stai să mă uit în agendă. Da, exact cum credeam.

Ai de ales între acum și ultima zi a deceniului.

Stabiliră o întâlnire pentru săptămâna următoare.

A, Sue, și.

Da?

Ți s-ar părea ciudat dac-aș spune. Dac-aș spune că sper să nu-i zici lui Jack că luăm prânzul împreună?

Are viața lui, răspunse ea tăios. Eu o am pe-a mea.

Sigur.

Oare mesajul ei ar fi putut fi mai clar? Se întrebă Graham după ce puse telefonul în furcă. Da, probabil că

da, dar chiar și așa. Mai ales că o sunase absolut din senin. N-o văzuse de peste un an și în plus nici nu prea îi plăcea de ea, nu? Vivacitatea aceea naturală pe care i-o lăudau prietenii era cam prea aproape, după părerea lui Graham, de agresiunea fără motiv.

Săptămâna următoare Graham intră la Tardelli's, se așază la o masă ascunsă după un colț și comandă un Campari cu sifon. Se gândi la cea mai bună cale de-a obține coroborarea finală pe care-o căuta. Nu putea s-o ceară pe șleau, era convins de asta.

— Graham, scumpule, la masa adulterinilor, chiar vor-beai serios.

— Vrei să spui că n-ai știut?

Sue rămăsese cu fața întinsă spre el. Se ridică pe jumătate, lovind un picior al mesei, și-i atinse obrazul cu buzele. Oare se pupaseră și înainte? Nu mai știa.

Am cerut o masă discretă, zise el. Am spus că nu vrem să ne deranjeze nimeni cât mâncăm.

Deci n-ai știut că asta e masa oficială a adulterinilor?

Nu, pe cuvânt.

Ce dezamăgire.

Dar aici nu te vede nimeni.

Păi tocmai asta-i. Ești ferit, dar ca să ajungi la masă sau să te duci la closet trebuie să defilezi prin fața întregului restaurant. E o masă celebră, scumpule – poate nu în cercurile tale, dar în ale noastre, cu siguranță.

Vrei să spui că oamenii vin aici în mod special?

Bineînțeles, e mult mai plăcut decât să dai un anunț în The Times. E o formă scilpitoare de publicitate discretă, am spus-o mereu. Anunți o relație prefăcându-te că vrei s-o ascunzi. Îți vine mai ușor să suporti vinovăția, dar se duce vorba imediat. Soluția ideală. Mă mir că nu există mai multe restaurante care să aibă mese ca asta.

- E posibil să apară oameni pe care-i cunoști? Graham nu știa dacă trebuia să se arate mulțumit sau temător.
- Cine poate spune? Nu-ți face griji, dragule, am eu grijă de tine când or să-și ițească tărtăcuțele după colț prefăcându-se că se uită după altcineva, zise Sue și-l bătu încurajator pe braț.

După aceea, Graham decise că prânzul nu putea să se desfășoare decât într-un singur fel. Simula un flirt sfios, riscând din când în când s-o atingă ușor pe Sue și lăsându-se surprins pe când îi arunca ocheade stângace. Distant și afabil, acceptă ceea ce-i spusese și alții, anume că Sue era o femeie drăguță; dar nu studie problema foarte serios.

Din moment ce se părea că Graham nu venise să discute despre infidelitățile soțului ei, Sue îi povesti tocmai despre ele. Din moment ce el nu dorise să-și susțină punctul de vedere prin îndemnuri insistente gen acum-oriciodată, ea alese să-i povestească despre propriile aventuri pe care le avusese sporadic; despre cât de greu era să ai o asemenea relație la țară fără să afle lumea; despre frica orășencei din ea față de răzbunarea bucolică, față de furci, baloți și depozitele cu nutrețuri furajere. Pentru o clipă, după ce băură a doua carafă de vin și așteptau cafelele, tonul lui Sue se înăspri.

- Știi cum îi spun felului cum se poartă Jack? Îi spun sindromul Stanley Spencer. Ai auzit de el?

Graham semnală că nu auzise.

Iar faptul că am fost a doua soție a lui Jack face formula asta și mai adecvată, continuă ea și își aprinse o țigară. După ce Stanley Spencer s-a însurat a doua oară, știi ce-a făcut în noaptea nunții?

Nu.

Și-a trimis noua soție înainte în luna de miere, ca pe un bagaj expedit în avans, s-a dus acasă și s-a futut cu prima nevastă.

Dar.

Nu, nu, ai răbdare. Nu-i doar asta. Pe urmă s-a dus la a doua nevastă, s-a așezat cu ea pe plajă și i-a explicat că un artist are nevoi sexuale excepționale, așa că acum își propunea să aibă două soții. Arta lui cerea lucrul ăsta, iar arta era pe primul loc. Piticanie cinică, adăugă ea, de parcă Stanley Spencer ar fi fost un tovarăș de băute al soțului ei. Cu asta s-a ales și Jack, până la un punct. E destul de deștept ca să nu pună problema așa, dar asta e în mintea lui. Uneori când sunt acasă, stau în fața rândurilor de cărți pe care le-a scris și mă trezesc că mă-ntreb: Oare câte futaiuri au intrat în romanul ăsta?

- Păi, știi ce spunea Balzac: „Uite încă un roman”. Graham se simți stingherit, neștiind dacă remarca lui era liniștitoare sau dimpotrivă.
- Pe urmă mă mai uit o dată la cărți, mă gândesc la felul cum a dat-o Jack în parte în toți anii ăștia și-mi spun că de fapt nici nu mă deranjează atât de mult, cel puțin după ce-a trecut primul șoc, și în fond m-am distrat și eu, dar lu crul care mă enervează într-adevăr când mă uit la alea zece romane aliniat pe raft – și pentru care nu pot să-l iert – e că nici măcar nu sunt mai de Doamne-ajută, lua-le-ar dracu'. Uneori chiar îmi vine să-i spun: „Știi ceva, Jack, poți să uiți de cărțile alea, poți să le lași în plata Domnului. Nu sunt chiar atât de bune. Lasă-le naibii și concentrează-te pe trosnit. Te pricepi mai bine”.

Graham se gândi la paginile smulse din *Rage*, *Rage*, *The Doused Fire* și *Out of the Dark*. Pe urmă începu ceea ce pregătise foarte meticulos.

- Sue, sper să nu mă-nțelegi greșit. M-am gândit c-ar fi frumos să. Să.

— Se poticni cu bună știință – să luăm masa împreună, să te văd, fiindcă de-o vreme ne-am cam pierdut urma unul altuia, iar noi, de fapt eu, mi-am spus mereu că nu te văd destul de des. Nu vreau să crezi că am vreun motiv să i-o plătesc, să mă răzbun sau mai știu eu ce.

Sue îl privi nedumerită, iar el continuă.

— Cum să-ți spun, am știut toți de Jack și Arm pe vre muri, n-a fost o surpriză și oricum, dacă ei doi n-ar fi fost. Ăă. Amanți, probabil că n-aș fi avut ocazia s-o cunosc, așa că presupun că, într-un fel, trebuie să-i fiu chiar re cunoscător.

Graham avu impresia că își juca destul de bine rolul de băiat cinstit și timid; numai că partea delicată venea abia acum.

— Dar recunosc că am avut un șoc când am aflat că de fapt relația lor n-a încetat în toți anii ăștia. Am simțit un pumnal în inimă. Mi-am dat seama acum vreo șase luni. Dincolo de orice ar putea să aibă legătură cu Ann, am avut sentimentul prieteniei trădate, al tuturor emoțiilor ăloră despre care lumea spune că sunt desuete. L-am privit cu destulă ciudă pe Jack o vreme, dar cred că, într-un fel, po vestea asta m-a ajutat să-i înțeleg. Nevoile lui Ann mai bine. Probabil că, dacă te-aș fi sunat atunci, ai fi avut motive să te îndoiești de scopul real al apelului. Dar, mă rog, surpriza a trecut, eu m-am resemnat și, când m-am tre zit spunându-mi că ar fi tare frumos să te văd din nou, mi-am analizat motivele și, imediat după ce-am ajuns la concluzia că nu e nimic în neregulă, am pus mâna pe telefon. Și. Și iată-ne la masă. Cam asta ar fi.

Graham își coborî privirile în ceașca goală de cafea. Era mulțumit de finalul precaut și nesigur. Jucatul la două capete era o idee bună, Și tocmai când se întreba dacă era bine să-și ridice privirile, Sue se aplecă spre el și-i puse o

mână pe braț. Graham își ridică sfios capul și dădu cu ochii de un zâmbet larg.

— Cred că asta e.

Lui Sue îi plăcea timiditatea lui. Îi surâse încă o dată încurajator, spunându-și în tot acest timp: „Nenorocitul, jigodia, ordinarul de Stanley Spencer Jack Lupton”. Cum de nu ghicise? Jack nu renunța niciodată la fostele iubite. Și-o fi spunând că nu-i mai cumpărau cărțile dacă nu le futea în continuare. Dar Sue încercă să-și mascheze sentimentele. Nu avea voie să-l lase pe Graham să observe că era amărâtă, că nu știuse, că de data asta Jack o să aibă nevoie de mult mai mult decât câteva zâmbete de fațadă într-o vineri seara ca s-o îmbuneze. Nu-ți risipi șansele, fato, nu da cu băta-n baltă; de data asta trebuie lucrat cu finețe.

— Poate c-ar fi trebuit să-ți spun, zise ea, dar mă tem că eu funcționez întotdeauna după regula cancerului. Nu te-ntreabă, nu le spui; iar dacă te-ntreabă, dar vor să le spui nu, atunci le spui nu. Îmi pare rău c-a trebuit să aflu de la un terț, Graham.

Graham zâmbi trist, gândindu-se la felul cum fusese înșelat. Sue îi zâmbi cu compasiune, gândindu-se la păcăleala de care avusese parte ea însăși. Își zise că un furai vindicativ cu Graham ar putea fi salutar.

— Sper să nu mă crezi de modă veche, spuse el, continuând să-și joace rolul, dar peste o oră am de ținut un curs. Putem. Putem să ne vedem și săptămâna viitoare?

Lui Sue, lipsa lui de îndrăzneală i se păru fermecătoare. Nimic din replicile oribile pe care le rosteau de obicei bărbații, cum ar fi: „Păstrează-te liberă pentru după-masă” sau: „în clipa asta n-am pe nimeni”. Se aplecă spre el și-l sărută pe buze. Graham păru surprins.

— Asta-i avantajul mesei adulterinilor, spuse ea veselă.

Era mulțumită fiindcă Graham nu încercase s-o pipăie sau cine știe ce să-i facă în timpul prânzului. Dar spera ca pasivitatea asta să nu meargă prea departe. Oricum, era o schimbare agreabilă. Jack, de pildă, ar fi fost deja sub masă la faza asta, zgâriind cu barba coapsele unei cocote naive și provocându-i o iritație ca atunci când te razi cu lama. Oare Graham își scotea ochelarii în pat?

Își luară rămas-bun sărutându-se în fața restaurantului, în timp ce Sue era deja cu mintea la aceeași oră a zilei și la același loc, săptămâna următoare, gândindu-se la ce s-ar putea întâmpla de-acum încolo. Și Graham privea tot spre viitor, dar în altă direcție.

Calul și crocodilul

Erau doar organe, se trezi Graham repetându-și întruna, pe când mergea cu mașina spre Repton Gardens. Erau doar organe. Mă rog, nu chiar toate, dar cele care ieșeau la iveală primele erau organele. Petrecuse patruzeci de ani luptându-se cu povestea asta și abia acum pricepea ironia propriei vieți: că anii când se considerase un ratat – când întregul mecanism părea să funcționeze tăcut și nepoticnit – fuseseră de fapt anii adevăratelor succese.

Erau o chestie isteată, organele, reflectă el când trecu prin dreptul spălătoriei auto de pe Staunton Road pentru a suta oară de când începuse totul. O chestie isteată. Și bineînțeles că nu se dăduse bătut ușor – de asta și rezistase patruzeci de ani. Altor li se întâmpla mult mai repede. Inșă până la urmă nu scăpa nimeni. In cazul lui, lucrurile se petrecuseră pe îndelete, încet și ocolit, iar instrumentul ales în cele din urmă fusese cineva neașteptat de-a binelea. Ann, care-l iubea și pe care Graham o iubea la rândul-i.

Lucrurile nu se schimbaseră mult din Evul Mediu, de la Montaignou, de pe vremea când oamenii credeau la propriu în organe – în sânge, ficat, bilă și așa mai departe. Care era ultima teorie pe care i-o explicase Jack (Jack, nu altul)? Că existau două sau trei straturi ale creierului aflate într-un război constant unul cu celălalt. Asta era doar un alt fel de-a spune că-ți venea de hac propria mățaraie, nu? Singurul mesaj era că planul de luptă și metafora se mutaseră cu vreo șaiszeci de centimetri mai sus în corp. Iar bătălia era întotdeauna pierdută, asta fusese Graham învățat să recunoască. Organele se impuneau. Puteai să amâni mersul lucrurilor o vreme, uscându-ți viața cât mai mult cu putință; deși asta făcea din tine un trofeu și mai prețios după câtva timp. Adevărata distincție pe lumea asta

nu era între cei care pierduseră bătălia și cei care încă n-o duseseră, ci între cei care, odată pierdută bătălia, puteau sau nu să accepte înfrângerea. Poate că exista o cămăruță a creierului unde se decidea și chestia asta, își zise el cu o iritare mohorâtă. Dar oamenii chiar așa se împărțeau. Jack, de exemplu, își accepta înfrângerea, nu părea s-o pună la suflet și chiar o întorcea în favoarea lui. Pe când Graham nu putea s-o accepte acum și știa că nu era în stare s-o facă niciodată. Aici încăpea și o doză de ironie, fiindcă Jack era în general o fire mai bățăioasă și mai agresivă; Graham se considera foarte aproape de felul cum era perceput de ceilalți – un om blând, cumsecade și ușor naiv.

- A, mmm, telefonul, bombăni Jack, răspunzând la ușă după ceva vreme și străbătând apoi grăbit vestibulul în sens invers. Nu, tromboza mea coronariană, îl auzi Graham, pe când își scotea impermeabilul și și-l agăța în cuier. Nu, stai, nu acum, te sun eu.
- Graham își aran ja buzunarele hainei – nu știu. Nu prea mult. La reve-pusi.

Graham reflectă că până și acum câteva zile ar fi putut să-1 intereseze cu cine vorbea Jack; să fi fost oare Ann? Acum însă nu mai conta. Ar fi putut să dea cu ochii de un șir de desuuri familiare rânjind la el de pe scări și tot nu s-ar fi sinchisit.

Jack păru oarecum încurcat.

- Doar o pășărea gângurindu-mi la ureche, îi expli că el jovial. Hai, craiule, intră.

Îi zâmbi forțat. Se întoarse spre camera de zi și se părțai, dar de data asta fără să comenteze.

— Cafea?

Graham dădu din cap.

Trecuseră doar câteva luni de când stătuse pe același scaun, oferindu-i timid lui Jack propria ignoranță îmbufnată. Acum se așeză, ascultându-1 cum amesteca în

ceașca de cafea cu o linguriță, și avu impresia că știa tot. Nu în sensul direct și faptic – despre Jack și Arme, de pildă – ci în sensul larg. În poveștile vechi oamenii creșteau, se luptau, aveau parte de necazuri și în cele din urmă se maturizau, ajungând să fie împăcați cu lumea. Graham, după patruzeci de ani în care nu se luptase foarte mult, simți că ajunsese la maturizare în câteva luni și pricepu irevocabil că stânjeneala fatidică era condiția normală a acestei etape. La început, această revelație îl deconcertase; acum o trată calm și detașat. În timp ce-și vâra mâna în buzunarul hainei, admise că era posibil să se fi înșelat; că ar fi putut fi considerat doar gelos sau țicnit de către ceilalți. Mă rog, n-aveau decât.

Și oricum, avantajul faptului că puteai fi înțeles greșit, își spuse el, în timp ce Jack îi întindea o cană cu cafea, era că nu trebuia să explici. Chiar nu trebuia. Una dintre cele mai mari hibe ale filmelor de duzină pe care le văzuse în ultimele luni era convenția fandosită conform căreia personajelor li se cerea să-și explice motivele. „Te-am ucis fiindcă te iubeam prea mult”, bâiguise nemernicul cu drujba de pe care se prelingea sângele. „Am simțit așa ca un ocean de ură, nene, cum mi se-adună în suflet și-a trebuit să explodez”, se minunase tânărul piroman de culoare, violent, dar simpatic. „Cred că n-am putut să mi-l scot pe tați din minte și de-aia m-am îndrăgostit de tine”, recunoscuse cu franchețe mireasa care acum era nemulțumită. Graham tresărise în fața acestor declarații, din cauza prăpastiei uriașe dintre viață și convenția dramatică. În viață nu trebuia să explici dacă n-aveai chef. Și asta nu fiindcă nu aveai public: aveai, ba chiar unul care de obicei tânjea după motive. Ci fiindcă pur și simplu spectatorii nu aveau nici un drept; nu plățiseră nimic ca să se înstăpânească pe viața ta.

Așa că nu-i nevoie să spun nimic. Ba mai mult, e important să n-o fac. S-ar putea ca Jack să mă aburească

prin șiretlicuri camaraderești, și-atunci unde m-aș trezi? Probabil cam tot pe-acolo, dar făcând un compromis – fiind pe jumătate descifrat. Și înțeles, fir-ar să fie.

— S-a-ntâmplat ceva, amice?

Jack se uita la el cu o iritare benignă. Dacă tot părea să se ocupe de servicii de consiliere, își dorea ca bulangiii să respecte câteva reguli normale. Chiar nu pricepeau că asta era meseria lui? Aveau cumva impresia că toate cărțile alea îi intrau noaptea pe coș și că nu trebuia decât să le curețe de funingine și să le trimită editorilor? Asta credeau? Plus că acum nu numai că apăreau fără să se anunțe, dar stăteau ca niște blocuri de piatră. Othello se transforma în – zi-i pe nume – Ozymandias.

— Bagă, bagă, spuse Jack.

Apoi, cu o jovialitate ceva mai ezitantă, repetă invitația, văzând că Graham tăcea.

— Bagă, bagă?

Graham se uită la el și zâmbi distant. Strânse cana mai tare decât era nevoie și luă o înghițitură.

— E bună cafeluța, se interesă Jack. Tot nimic.

— Mă rog, nu mă deranjează să-mi câștig cele treizeci de guinee așa; într-un fel, am căzut din malac în prepuț. Bănuiesc că toți psihiatrii din lume m-ar invidia pentru clienții ca tine. Atâta doar că e plictiseala cam mare. În fond, dacă tot o să te bag în următorul roman, trebuie să știu mai bine ce se petrece înăuntrul tău, corect?

O să te bag în următorul roman. A, da, și-o să-mi pui o aluniță pe vârful nasului, ca să nu mă recunosc, nu? O să mă faci de treizeci și nouă de ani în loc de patruzeci și doi? Vreun artificiu subtil de genul ăsta? Dar Graham rezistă tentației de a da un răspuns ironic. În schimb, începu să-și facă griji fiindcă îi transpirau mâinile.

Deodată, Jack își luă cafeaua și se îndreptă spre celălalt capăt al camerei lungi. Se așeză pe scăunelul de la pian, mută câteva hârtoage, își aprinse o țigară și deschise

mașina de scris. Graham ascultă zumzetul electric discret, urmat de răpăiala alertă a degetelor pe taste. Nu i se părea că suna ca o mașină de scris adevărată, ci mai degrabă ca unul dintre obiectele alea care anunțau rezultatele sportive la televizor – cum îi zicea, teleimprimator? Mă rog, asta se potrivea: ultimele romane ale lui Jack fuseseră produse mai mult sau mai puțin automat. Poate că mașina lui de scris avea un buton special, ca pilotul automat de la bordul avioanelor: Jack nu trebuia decât să apese pe el și teleimprimatorul producea aiureli pe bandă.

— Nu mă băga în seamă! Îi strigă Jack, acoperind zumzetul mașinii. Stai cât ai chef.

Graham cercetă din priviri camera de zi. Romancierul stătea cu spatele la el; Graham îi vedea ceva din partea dreaptă a feței și un smoc de barbă cafenie și pufoasă. Aproape că deslușea locul în care Jack își fixa țigara în felul acela îndrăzneț, dar atât de fermecător. „Miroase cumva a ars?”, întreba el cu o figură cât se poate de serioasă, iar obiectul eforturilor de cucerire din seara aceea ofta de plăcere în fața acestei persoane ciudate, cu mintea aiurea, autodistructivă, dar evident creatoare. Graham ar fi vrut să le spună unora dintre ele despre butonul de aiureli pe bandă al mașinii de scris.

— Mai ia-ți cafea când ai chef, îi spuse Jack. Sunt o grămadă de chestii în congelator, dacă ai de gând să stai câteva zile. Patul din camera de oaspeți e făcut.

Cred și eu, își zise Jack. Nu știai niciodată când aveai nevoie de el. Nu că Jack ar fi avut scrupule cu privire la împrășcarea patului conjugal.

Într-un fel ciudat, Graham ținea la fel de mult la Jack ca și până atunci. Dar asta n-avea nici o legătură cu situația de față. Graham își puse cafeaua pe podea și se ridică în liniște. Pe urmă se îndreptă încet spre masa de lucru. Zumzetul mașinii de scris și răpăiala intermitentă a tastelor îi acoperi pașii. Graham se întrebă ce fel de frază

compunea Jack în clipa aceea; speră, pradă unui puseu sentimental, că lovitura nu avea să-l surprindă în plin clișeu.

Era instrumentul lui preferat: cel cu mâner negru de os și o lamă lungă de cincisprezece centimetri, lată de aproape trei și care se îngusta spre vârful teribil de ascuțit. După ce-l scoase din buzunar, îl ținu oblic, ca să pătrundă mai ușor între coaste. Parcurse ultimii metri și apoi, în loc să lovească, păru pur și simplu să se ciocnească de Jack, ținând cuțitul în față. Țintise cam pe la jumătatea omoplatului stâng. Cuțitul izbi ceva dur, alunecă nițel în jos și pe urmă pătrunse brusc în carne, dispărând pe jumătate înăuntru.

Jack horeai într-un falset straniu, iar una dintre mâini îi căzu pe tastatură. Păru să bată frenetic pe câteva taste, după care zece dintre ele se blocară, iar zgomotul încetă. Graham își coborî privirea și văzu că, înainte de-a pătrunde brutal în carne, lama cuțitului îi tranșase vârful arătătorului. Scoase cuțitul, ridicându-și repede ochii.

Jack se răsuci pe scăunel, cu cotul prăbușit pe tastatură și făcând să se mai blocheze câteva taste, pe lângă cele adunate deja într-un mănunchi, și încercând mai departe să-și lase amprenta pe hârtie. Când chipul bărbos al lui Jack se întoarse încet, Graham își pierdu în fine cumpătul, îl izbi repetat cu cuțitul în abdomen, în porțiunea dintre inimă și organele genitale. După câteva lovituri, Jack se rostogoli fără zgomot de pe scăunel pe covor; dar nici asta nu-l calmă pe Graham. Schimbându-și priza ca să poată lovi de sus în jos, continuă să împlânte cu încăpățănare cuțitul în aceeași porțiune. Între inimă și organele genitale, acolo voia să lovească. Între inimă și organele genitale.

Graham nu știa de câte ori îl înjunghiase pe Jack. Se opri când avu impresia că lama cuțitului intra mai ușor în carne și când rezistența – opusă nu de Jack, ci de corpul

lui – păru să fi încetat. Scoase cuțitul pentru ultima oară și-I șterse de puloverul lui Jack. Pe urmă îl așeză pe pieptul prietenului său, se duse la bucătărie și-și clăti mâinile. Găsi niște leucoplast și-l întinse anevoie peste vârful degetului vătămat. După aceea se duse înapoi la fotoliu, se așeză, se aplecă peste brațul lui și își luă cafeaua. Mai rămăsese o jumătate de cană și încă era caldă. O bău pe îndelete.

La ora șapte Ann se întoarse acasă, pregătită pentru mirosul de mâncare gătită, paharul mare din mâna lui Graham și încă o seară de lacrimi și reproșuri. Renunțase să creadă că lucrurile aveau să se îmbunătățească și să se gândească în ce fel ar fi putut să contribuie. În schimb, aborda fiecare zi separat și încerca să se agate de amintirile potrivite, pe când serile degenerau constant. Prindea curaj datorită câtorva lucruri. Primul era convingerea că nimeni nu se putea alimenta cu asemenea energii negative o veșnicie. Al doilea era conștientizarea faptului că Graham avea rareori reproșuri directe la adresa ei așa cum era acum. Era ostil față de ea, din trecut sau față de o situație prezentă, dar nu față de ea, cea din prezent. Totuși, când Graham era de față, părea mult mai plauzibil ca situația să se permanentizeze, iar el s-o urască de-a binelea.

La opt, Ann îl sună pe șeful de catedră al lui Graham, de la care află că, din câte știa el, Graham lucrase ca de obicei și se dusesse acasă pe la jumătatea după-amiezii. Voia numărul de telefon de la secretariatul catedrei? Lui Ann nu i se păru necesar.

La opt și zece îl sună pe Jack, dar nu răspunse nimeni.

Spera ca Graham să nu fi intrat într-o altă perioadă de frenezie cinematografică.

La zece, contrar propriei voințe, o sună pe Barbara, dar îi răspunse Alice. Două secunde mai târziu, vorbi cu Barbara.

— Nu cred că-i o idee bună să discuți cu fiica mea, mersi frumos, e tot ce mi-a rămas după ce mi-ai luat bărbatul.

Era clar că Barbara dorea ca Alice s-o audă.

Îmi pare rău, n-am știut c-o să răspundă ea.

Oricum, nu vreau să suni aici.

Nu. Înțeleg perfect.

Înțelegi? Bravo, felicitări. Mă bucur grozav să aflu că femeia care mi-a furat soțul cel puțin înțelege. Poate că mă-nțelegi și pe mine mai profund decât mă-nțeleg eu, poate că l-ai furat pe Graham pentru binele meu.

Ann nutrea întotdeauna compasiune pentru Barbara, până când avea de-a face cu ea, oricât de indirect. Atunci se simțea vlăguită aproape instantaneu. De ce-i plăcea Barbarei să complice lucrurile?

Mă întrebam doar. Mă întrebam dacă ai vești de la Graham.

Vești? Ce vești? Încă nu e joi.

Nu, vreau să spun că n-a ajuns acasă. Mă întrebam dacă nu cumva a. a trecut s-o scoată pe Alice în oraș sau ceva de genul ăsta.

Se auzi un râs, urmat de un suspin atent regizat la celălalt capăt al firului.

Măi, măi, măi. Acum că tot m-ai întrebat, nu, nu l-am văzut pe Graham, nu, nu l-aș lăsa s-o vadă pe Alice decât când a stabilit judecătorul și nu, habar n-am unde-ar putea să fie, fiindcă (aici tonul ei deveni mai aspru) singurele dați când nu s-a întors acasă la mine au fost cele când s-a hârjonit cu tine. I-ai controlat valiza?

Cum adică?

Ei bine, hai să-ți divulg tiparul, ca să-l recunoști când o veni vremea, deși trebuie să spun că nu-ți face cinste dacă și-a luat deja câmpii după. Cât? Trei ani? Patru? A, da, patru, fiindcă Alice avea doișpe ani când 'mnealui a plecat de-acasă, țin minte că i-am spus că se cărăbănea într-

un moment crucial din dezvoltarea copilului, și, cum la ora asta Alice are șaispe ani, înseamnă că l-ai șterpelit cu patru ani în urmă. Vezi tu, așa am ajuns să țin minte datele. S-ar putea să-mi calci pe urme la un moment dat. În legătură cu valiza, Graham ia de fiecare dată una singură. Doar câteva haine și nici măcar periuța de dinți. Presupun că-n felul ăsta se simte mai puțin vinovat. O singură valiză, așa că dintr-un punct de vedere nu-i o afacere chiar atât de proastă pentru tine; eu, una, am scos un preț destul de bun pe boarfele lui. A, iar celălalt amănunt e că-i spune taximetristului să aștepte după colț. O ia din loc cu o față lungă și oftând, cu valiza-n mână, iar după colț sare-n taxi. De ce nu suni la firma de taximetre din zonă ca să afli de la ei unde s-a dus? Recunosc că eu așa am făcut.

Telefonul fu pus în furcă pe neașteptate. Ann se simțea deprimată. Barbara avea în mod sigur darul de a alimenta emoțiile negative.

La zece și jumătate îl sună din nou pe Jack. Era limpede că își făcea de cap în noaptea aceea.

Ce trebuia să facă? Să sune la poliție? „S-o fi întâlnit cu vreun prieten vechi, doamnă. Nu duce paharul la ureche, nu?” Ann n-ar fi putut spune nu. Dar Graham nu întârziase niciodată atât de mult.

La unsprezece fără un sfert, Ann urcă scările și deschise ușa biroului lui Graham. Nu mai fusese aici din seara petrecerii. Se îndreptă automat spre fereastră și se uită în grădină, în direcția stâncilor artificiale. Într-un fel, se simți ușurată nevăzându-l acolo.

Fără să mai tragă draperiile, aprinse lumina. Camera nu-i era întru totul străină, dar se simți ca un musafir nepoftit care dă buzna. Asta era zona privată a căsniciei lui Graham, și nu doar fiindcă lucra aici.

Privi în jur. Masa de lucru, scaunul, rafturile cu cărți, fișetul. Singurul lucru care se schimbase era fotografia ei,

care fusese plasată deasupra mesei de lucru. Până atunci, Graham ținuse acolo o fotografie a lui Ann făcută la nuntă – cea în care arăta mai fericită ca oriunde, își zise ea. 190

Acum o înlocuise cu o alta, pe care aproape uitase că i-o făcuse cadou: aici Ann avea cincisprezece ani, era durdulie, purta o bentiță ca Alice și abia reușea să-și păstreze pe chip un surâs care încuviința tot ceea ce se întâmpla în lume.

Împinse una sau două hârtii de pe masa de lucru a lui Graham, fără măcar să se uite la ele. Pe urmă deschise alene sertarul de sus al fișetului. 1911-15: plin de dosare aranjate în ordine. Trase al doilea sertar, 1915-19. Acesta ieși la cea mai delicată atingere, așa că Ann nici măcar nu se simți vinovată pentru deschiderea lui.

Un pachet de batiste de hârtie fusese așezat în diagonală pe un teanc de reviste; partea de sus a pachetului era pe jumătate scoasă. Ann împinse pachetul într-o parte. Din revista de deasupra, prima din vreo treizeci, se vedea doar coperta a patra: o reclamă strălucitoare la țigări. Ann răsfoi câteva pagini și descoperi că era o revistă cu fete. Scormoni prin restul teancului și văzu că toate revistele erau așezate cu coperta a patra la vedere: titluri diferite, dar același conținut, cu diverse variațiuni. Deci de asta nu prea mai ținea Graham să se culce cu ea.

Sau poate. Sau poate că lucrurile stăteau invers: Graham făcea chestia asta tocmai pentru că nu prea mai ținea. Oul și găina, își zise Ann. Pe când răsfoia din nou revista de deasupra, simți un fior de jenă și avu impresia că i se contractă pântecul. Și asta nu din cauză că Graham o înșela de fiecare dată când urca aici, ci doar. Ei bine, da, într-un fel chiar o înșela. Ann presupuse că era mai bine decât să găsească niște scrisori de dragoste, dar tot se simți trădată. Și chiar șocată: nu față de ceea ce văzuse, ci față de faptul că Graham – și bărbații în general – aveau nevoie de așa

ceva. De ce trebuiau bărbații să se comporte atât de frust? De ce era nevoie să stea călare pe reviste și să pseudovioleze zeci de femei într-o repriză? De ce aveau nevoie de stimuli vizuali atât de neechivoci? Ce se întâmplase cu imaginația lor?

Când trase sertarul 1919-24, Arin simți un miros vag de migdale, explicabil printr-un pachet de Gripfix care fusese deschis și al cărui conținut aproape că se uscaseră de tot. Spatulă de plastic nu fusese înlocuită pe clema din interiorul capacului, ci stătea cu câțiva stropi întăriți de lipici pe un album de amintiri galben. Ann se opri, cercetând inutil liniștea din casă, după care deschise albumul la mijloc. Văzu două fotografii ale ei – deci acolo ajungeau – și câteva xeroxuri după niște tăieturi din ziare. Erau recenzii ale primelor ei filme, totodată și cele mai proaste – recenzii care fuseseră publicate cu ani buni înainte ca ea să-l cunoască pe Graham și dintre care niciuna nu-i pomenea numele. Nici măcar ea nu avea copii după ele. Dădu grăbită mai multe pagini, iar apoi o luă de la început și parcurse cu grijă întregul album. Era arhiva secretă a lui Graham referitoare la ea înainte să se cunoască: fotografii, recenzii de film (dintre care, pe bună dreptate, foarte puține se refereau la ea), xeroxuri după două-trei reclame la pulovere pe care le făcuse când nu-i ajungeau banii (cum naiba o fi aflat și de ele?), ba chiar și copii ale câtorva materiale – din fericire, foarte puține – în care numele ei apăruse în partea de jos a secțiunii de știri mondene. Pe una dintre ele Graham o încercuise cu roșu: „. A mai fost de față Jack Lupton, teluricul autor al atâtor spumoase romane de alcov, care a însoțit-o pe posibilă viitoare starletă (dacă își va da silința) Ann Mears. Am aflat că divorțul domnului Lupton (în care sunt implicați și doi copii) ar fi iminent, dar craiul bărbos a refuzat să comenteze.”

Ann își aminti cât de mult o scârbise acel episod la momentul respectiv și cum își alungase din minte orice gând despre el la indicația agentului.

Alături de această tăietură, care se afla pe o pagină de dreapta, se găsea un desen în pix roșu al unui vârf de săgeată; restul săgeții dispăruse undeva dincolo de paginile 192 nă. Ann îl urmă cu privirea, trecu de o pagină dublă și ajunse la locul unde începea săgeata: o recenzie (care apăruse cu trei luni înainte de tăietura din secțiunea de știri mondene) pentru *Too Late the Tears*. Filmul ăla de doi bani. Recenzia era scrisă de Jack. Dumnezeu, de Jack. Ann uitase cu totul de asta. Jack fusese pentru scurtă vreme criticul de film al unui ziar de duminică. Și nu mult după aceea Ann îl cunoscuse la o petrecere. O porțiune a cronicii fusese încercuită cu roșu: „In mijlocul nulității generale și prăfuite a acestui fragment de celuloid nevandabil, există câteva momente care îl salvează de apatia și plictiseala deplină. Ele se centrează îndeosebi în jurul lui Ann Mears, bine distribuită într-un rol altminteri ne semnificativ și a cărei grație se arcuiește peste acest film mohorât ca un curcubeu gata să explodeze.” În cele din urmă, Ann scoase sertarul marcat 1924-29, fără să tragă nădejde că va găsi vreun jurnal ascuns și plin de laude, vreun semn sentimental al unei fericiri vremelnice, în stânga se afla o casetă scoasă din videocasetofonul lor, iar în dreapta un plic mare de culoare maro. Pe casetă nu scria nimic. Ann deschise plicul și găsi câteva mănunchiuri de pagini care fuseseră smulse dintr-o carte – sau din mai multe. Pe marginile unora se vedeau niște mângăleli grăbite, sublinieri și semne de exclamare. Ann recunoscuse pe jumătate una dintre pagini ca făcând parte dintr-un roman al lui Jack, după care își dădu seama treptat de proveniența lor comună. Le răsfoi cu atenție, observând că aproape fiecare pagină se referea într-un fel sau altul la sex.

Era trei noaptea când Ann duse caseta video jos. Cercetarea grijulie a mesei de lucru a lui Graham nu dăduse la iveală nimic; rafturile lui cu cărți dezvăluiseră

doar cele cinci romane mutilate ale lui Jack. Temătoare, Ann vâri caseta video în aparat și o derula până la început. Primul material de pe ea era o reclamă la un nou tip de biscuiți cu ciocolată, în care un servitor îmbrăcat cu un kilt se apropia de regina Victoria și-i oferea un pachet de biscuiți pe o tavă de argint. Regina scotea pe rând biscuiții din ambalaj, mușca din unul, iar pe fața ei rotofeie și melancolică se ivea un zâmbet. „Nu suntem uimiți”, comenta ea, moment în care un șir de curteni purtând kiluri se lansau într-un dans de opt secunde în care lăudau virtuțile biscuiților.

Ann nu văzuse niciodată reclama. Totuși, avea s-o privească din nou. Caseta conținea opt înregistrări ale aceluiași material. La a treia vizionare, Ann sesiză stânjenită ceva familiar; la cea de-a cincea îl recunoscă sub mustața pe oală și boneta pleoștită cu pampon. Dick Devlin. Pe asta cum o mai descoperise Graham? Chiar și după ce își dădu seama că era Devlin, Ann îl recunoscă abia la ultimele trei înregistrări. Și de ce existau opt secvențe?

Ann nu se duse la culcare în noaptea aceea. Mai puse caseta o dată, buimăcită de secretoșenia și de obsesia pe care le sugera. Pe urmă se întoarse la fișet. Singurul lucru care-i scăpase – fiindcă inițial crezuse că era hârtie de împachetat – era un teanc de pagini din Evening Standard. De fiecare dată era aceeași pagină: ghidul cinematografelor. Fiecare era marcată cu cercuri neclare făcute cu pastă roșie. Ann descoperi că de multe ori nici măcar nu auzise de filmele încercuite; îi fu imposibil să priceapă ce legătură ar fi putut să aibă cu ea.

Mai frunzări o dată paginile smulse din romanele lui Jack și desprinse treptat un anumit tipar. Dar dacă crede că toate astea sunt despre mine, e nebun de legat, își zise ea. Însă apoi își luă seama. Graham nu era nebun. Era trist, amărât și uneori beat, dar nu putea fi considerat

nebun. La fel cum nu putea fi considerat gelos. Iată un cuvânt pe care Ann nu voia să-l folosească referitor la el. Încă o dată, era trist, amărât și nu putea să accepte trecutul ei, dar nu era gelos. Când Jack îi spusese „micui meu Othello”, Ann își ieșise din pepeni: nu doar fiindcă era o formulă care suna condescendent, ci și din cauză că-i perturba felul de-a percepe evenimentele.

Într-un târziu, fără multă tragere de inimă, Ann îi urmă sfatul Barbarei și-i cercetă garderoba lui Graham: toate hainele păreau la locul lor. Valiza se afla tot acolo. Bineînțeles că se afla; bineînțeles că nu fugise.

A doua zi dimineață, la zece, Ann sună la spitale și la poliție. Nimeni nu-l văzuse pe Graham. Polițiștii o sfătui-ră să încerce la prietenii lui. N-o întrebară dacă avea obiceiul să bea, dar spuseră ceva de genul: „V-ați dondănit cumva, doamnă?” Ann telefona la serviciu și anunță că nu se simțea bine. Pe urmă, după ce mai sună o dată la Jack, se îndreptă spre metrou.

Mașina se afla în dreptul apartamentului din Repton Gardens, iar Graham deschise ușa când auzi soneria. Ann se lipi instinctiv de el și-i cuprinse talia cu brațele. Graham o bătu ușor pe umăr, după care o conduse în vestibul și închise ușa în urma lor cu piciorul stâng. O duse în camera de zi; Ann fu nevoită să meargă într-o parte, anevoie, dar nu protestă. Când Graham o opri în loc, ea îi privea în continuare gâtul, profilul și chipul încruntat. Graham se uita undeva în spatele ei, spre celălalt capăt al camerei. Ann se întoarse și-l văzu pe Jack zăcând lângă scăunel. Puloverul îi era găurit în multe locuri și plin de pete în zona stomacului. Ann observă cuțitul care-i fusese așezat pe piept.

Înainte să se uite mai atent, Graham, care între timp o cuprinsese ferm pe după umeri, o duse aproape cu forța în bucătărie. Pe când făcea asta, mormăi primele cuvinte scoase de la sosirea în apartament.

— E-n regulă.

Cuvintele o calmară pe Ann, deși știa că n-ar fi trebuit. Când Graham o făcu să se sprijine de chiuvetă, cu fața spre grădină, pentru ca apoi să-i ducă mâinile la spate, ea nu se împotrivi; îl lăsă s-o facă și așteptă acolo, în timp ce el plecă pentru câteva clipe. Când se întoarse, îi legă încheieturile, nu foarte strâns, cu o frânghie de rufe sintetică. O lăsă cu fața spre grădină. Patru metri de frânghie de rufe de culoare crem îi atârnavă de încheieturi.

Chiar era în regulă, își dădu seama Graham. În afară de faptul că părea oribil, era în regulă. O iubea pe Ann – aici nu exista nici un dubiu – și spera să nu se întoarcă. Constată că avea capul surprinzător de golit de gânduri. Lucrul cel mai important, își spuse el, era că nu trebuia să semene cu o secvență de film: asta ar fi fost cea mai amară ironie dintre toate, iar el nu era dispus s-o înghită. Fără replici finale; fără melodramă. Se apropie de Jack și luă cuțitul de pe pieptul lui. Când se îndreptă din șale, prin minte îi trecu deodată un gând. „Uneori un trabuc e doar un trabuc, dar alteori nu e”, murmură el în sine. Mă rog, n-aveai de ales chiar de fiecare dată, nu? Se întrebă apoi. Se așeză la loc în fotoliul familiar și, cu o detașare și un curaj care-l surprinseră, își provocă două tăieturi profunde în ambele părți ale gâtului. Când sângele țâșni, scoase un icnet involuntar, care o făcu pe Ann să se întoarcă. Graham calculase că Ann trebuia să alerge la telefon, să ridice cumva receptorul, să formeze 999 cu mâinile legate la spate și apoi să aștepte sosirea cuiva. Era destul timp. În realitate, Ann o zbughi imediat prin cameră, cu frânghia de rufe în urma ei, pe lângă Graham cel muribund, pe lângă defunctul Jack, ocolind masa de lucru, după care își aplecă brusc capul și izbi fereastra cât putu de tare. Asta o duru rău, dar o ajută să facă o gaură mare în fereastră. După aceea Ann urlă cât putu de tare. Nu scoase nici un cuvânt, ci doar un urlet prelung, implacabil și sfâșietor. Nu veni

nimeni, deși mai mulți oameni auziră urletul. Trei dintre ei sunară la poliție, iar unul la pompieri.

N-ar fi avut nici o importanță dacă vreunul dintre ei ar fi procedat cum trebuia. Calculele lui Graham nu avură de suferit de pe urma acestei modificări în mersul lucrurilor. Când primul polițist întinse mâna prin fereastra spartă ca să o deschidă dinăuntru, fotoliul era îmbibat irevocabil.

SFÂRȘIT